comando

FRANCIS CLIFFORD

LUPTĂ SĂ ÎNVINGI!

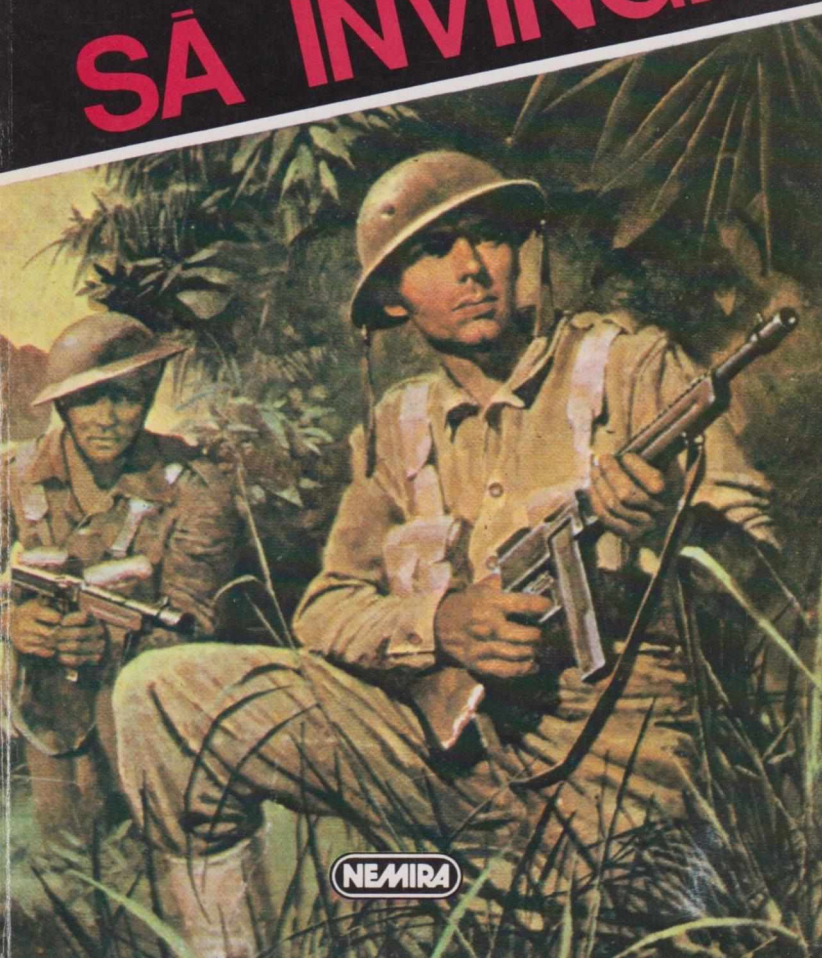

NEMIRA

37

FRANCIS CLIFFORD

LUPTĂ SĂ ÎNVINGI!

Luptă să învingi **nu este doar un roman excelent — și cu siguranță cel mai bun roman despre operațiunile militare din Birmania în cel de-al doilea război mondial —, ci și una dintre cele mai reușite cărți despre soldați care au fost scrise vreodată. (*Books and Bookmen*)**

FRANCIS CLIFFORD

LUPTĂ SĂ ÎNVINGI!

TRADUCERE DE ȘTEFAN DUMITRESCU

NEMIRA
1996

Coperta colecției: DAN ALEXANDRU IONESCU

© Francis Clifford, 1960
A BATTLE IS FOUGHT TO BE WON

Toate drepturile asupra acestei versiuni aparțin S.C. NEMIRA & Co S.R.L. Reproducerea integrală sau parțială a textului este interzisă și va fi pedepsită conform legii.

Difuzare:
Editura NEMIRA & Co, str. Crinului nr. 19, sector 1, București
Telefax: 668.54.10
Clubul cărții: C.P. 26-38, București

ISBN 973-9177-51-9

Pentru Peter,
odihnească-se în pace!

Printre ei se aflau și tineri cavaleri care nu ajunseseră încă pe un câmp de luptă. Unii nu puteau să privească, alții amuțiseră, și toți se țineau departe de cei care căsăpeau prizonierii din ordinul Lordului, căci prea numeroși erau pentru a fi păziți de puținii dintre noi care rămăseseră în viață.

Atunci Jean de Rye, un bătrân cavaler burgund, se îndreptă spre ei și le spuse: „Sunteți oare niște fecioare de stați așa, cu ochii plecați? Uitați-vă bine în jur și nu ocoliți nimic cu privirea. O bătălie trebuie s-o câștigi. Așa vi se va întâmpla și vouă dacă veți fi învinși."

DINTR-O CRONICĂ MEDIEVALĂ

Partea întâi
PODUL

Capitolul întâi

Gilling sări în spatele valului de pământ și, traversând miriștea orezăriei, se îndreptă aplecat din șale spre mormanul de pietre aflat pe marginea drumului. Lumina zilei era doar puțin mai puternică decât cu o oră în urmă, dar imaginea câmpiei birmaneze înecate de soare începuse deja să tremure în arșiță. Chiar și cei doi bivoli împiedicați, care pășteau leneși smocurile răsărite din solul mlăștinos, păreau să plutească, de parcă ar fi fost posedați de forțe malefice. Nici un alt semn de viață în lungul canalului, acolo unde erau adăpostiți japonezii, sau în direcția din care compania lui Rance se pregătea de atac. Era profund dezamăgit. Atât cât putea cuprinde cu privirea, nu se zărea nici măcar o singură ființă vie.

Gilling lăsă jos binoclul și privi nervos la ceas. Mai erau nouăzeci de secunde. Propria lui companie era desfășurată în linie în spatele valului de pământ, acolo unde stătuse și el mai devreme lângă Nay Dun, comandantul de pluton. Privirile lor se întâlniră pentru o clipă, apoi scrutară din nou orizontul. Liniștea era copleșitoare, întreruptă

doar de zgomotul sec al unui încărcător, venit de undeva din stânga lor. Ca și cum întreaga lume și-ar fi ținut respirația. Ca și cum nimeni n-ar mai fi existat între ei și orizontul decolorat. Și totuși Gilling știa că acum, la o sută de metri de locul în care se adăpostise, oamenii lui Rance înaintau târâș, camuflați de mirișie, iar japonezii îi așteptau ascunși în spatele grămezilor de pietriș înșirate de-a lungul drumului.

Șaptezeci de secunde. Simțea o apăsare în stomac, iar palmele începuseră să-i transpire. Trecuseră trei zile de când fusese descoperit comandoul sinucigaș al japonezilor, în spatele pozițiilor brigăzii, dar era prima în care și el fusese implicat în înfruntarea lui. Ieri o făcuseră sikhșii[1], alaltăieri gurkhașii[2]. Acum era rândul pușcașilor grăniceri. Compania lui Rance și compania lui. Karenii[3] și kachinii[4].

Focalizează binoclul. Imposibil să se apropie mai mult. Digul ce făcea parte din sistemul de irigație și-i ascundea acum de privirile japonezilor era întrerupt de un grătar metalic ce nu i-ar fi oferit nici măcar cea mai mică protecție. O misiune sinucigașă, să ataci în asemenea condiții și, cu cât se uita mai mult, cu atât era mai mulțumit că primise ordinul doar de a-l susține pe Rance, acoperindu-i înaintarea cu un baraj de foc.

Patruzeci de secunde. Se uită încordat la Nay Dun însă, cu excepția unui spasm ușor, fața lui ciocolatie era, ca de obicei, impasibilă. Un fluture pluti ametit pe deasupra lui, înaintând greu prin aerul încins. Nimic altceva nu se mișca pe toată întinderea câmpiei. Nici un om.

[1] Adepți ai religiei cu același nume, ce combină elemente islamice și hinduse, locuitori ai statului Punjab (n. trad.).

[2] Locuitorii orașului reședință al conducătorilor Nepalului, bine antrenați ca gardă militară, o minoritate semnificativă în armata Indiei (n. trad.).

[3] Populație din sudul Birmaniei, vorbind un dialect sino-tibetan (n. trad.).

[4] Populație din Birmania, India și China, vorbind un dialect birmano-tibetan, cultivatori de orez, dar cu o bogată tradiție militară (n. trad.).

Pușcașii, servanții mitralierelor și ai mortierelor, toți cei care așteptau ordinul de atac aveau rigiditatea personajelor desprinse dintr-un tablou.

Se uită din nou la ceas. Mai puțin de douăzeci de secunde. Fiecare dintre ele se lungea la nesfârșit, ca și cum timpul ar fi fost elastic. Simțea pe buze gustul sărat al transpirației, iar inima i se zbătea ca și cum ar fi vrut să-i sară din piept. Pentru o clipă îl copleși o nețărmurită milă pentru Rance. Pe urmă tensiunea îi goli mintea de orice urmă de sentiment și nu mai percepu altceva decât bătaia puternică a inimii lui ce scanda numărătoarea inversă.

Zece secunde... Nouă... Opt... Șapte...

Ridică privirea și în aceeași clipă îi văzu pe soldații lui Rance sărind în picioare. Prin salturi înainte, porniseră la atac în grupuri de câte doi sau trei, folosind la maximum denivelările terenului.

Rafala unei mitraliere se contopi cu urletul pornit din fundul gâtului lui Gilling. Aproape în aceeași secundă se dezlănțui focul de baraj din spatele valului de pământ, măturând ca o ploaie deasă liniile japonezilor. Privi în spate și observă că cele două mortiere își lansaseră și ele încărcătura. Îngrijorat, se uită prin binoclu la pozițiile inamicului, așteptând efectul proiectilelor, iar când coloanele roșii de pământ se înălțară spre cer constată că tirul fusese prea scurt.

Întorcându-se la dreapta, zări silueta uscățivă a lui Rance în mijlocul kachinilor din plutonul aflat în frunte. Celelalte două plutoane mergeau puțin mai în spate. Toți înaintau plini de elan, grupă cu grupă, traversând orezăria. Se aflau la aproape o sută de metri, trecând în diagonală prin fața lui Gilling. Binoclul îi oferea imaginea lor mult mărită. Soarele luci pe o baionetă, pe o cataramă de centură. Cu revolverul în mână, ezitând o clipă, Rance continua să înainteze cu un metru sau doi înaintea soldaților.

Părea că nu ia în seamă focul dens din jurul lui, că nu-i pasă de nimic.

Tirul mortierelor fu iarăși prea scurt. Gilling se răsti la ochitori, dar cuvintele îi fură acoperite de vacarm. Zgomotul greu al Bren-urilor era punctat de pocniturile rare ale puștilor și de staccato-ul mitralierelor. Un miros de încins venea dinspre valul de pământ. Aerul își pierduse limpezimea din cauza prafului spulberat de explozii.

Rance ajunsese la cincizeci de metri de țintă. Acum alerga mai încet și Gilling îl văzu cum se întoarce, gesticulând cu amândouă mâinile. Kachinii își îndreptară armele înainte, cu baionetele pregătite. Unii dintre ei erau înarmați și cu săbii scurte. Ici și colo câte-un om se prăbușea ca și cum i-ar fi fost secerate picioarele.

Zgomotul devenise asurzitor. Unul dintre mortiere lovi în sfârșit ținta, și un amestec de pământ și pietre se înălță din pozițiile inamicului. Gilling trase și el. În spatele lui, Nay Dun urla ordine către pușcași.

Rance avea acum mai puțin de treizeci de metri de parcurs. Alerga cu pași mari, iar picioarele sale lungi îl purtaseră mult înaintea celorlalți. Pierderile erau tot mai mari și, pentru prima dată, lanțul de trăgători dădu semne de ezitare. Formația de atac în vârf de lance își pierdea alinierea, se destrăma. După încă douăzeci de metri, plutoanele de pe flancuri se culcară brusc la pământ. Dar Rance și oamenii lui înaintau mereu, aplecați înainte, ca și cum ar fi înfruntat o vijelie.

Mâinile lui Gilling tremurau atât de puternic, încât nu mai putea să țină binoclul la ochi. Lentilele fuseseră oricum acoperite de praful roșu și de pulberea arsă. Rance se afla la zece metri de obiectiv, iar Gilling se îndoia că îl mai putea acoperi cu focul oamenilor săi, deși părea o crimă să-l lase fără protecție într-un asemenea moment. Mai întârzie o secundă sau două, cuprins de spaima

morții, apoi fluieră de trei ori. Armele amuțiră brusc, de parcă ar fi apăsat un buton. O tăcere scurtă, neașteptată, învălui câmpul de luptă. Pe urmă, pârâitul armelor automate ale japonezilor îl asurzi pe Gilling, străpuns cu greu doar de țipetele sfâșietoare ale kachinilor.

Rance se afla în mijlocul puținilor supraviețuitori ai plutonului său. Ajuns la zece metri de pozițiile inamicului, aruncă o grenadă. Păru să o facă greoi, studiindu-și mișcarea ca și cum nu ar mai fi avut un control deplin asupra mâinii sale. Gilling realiză că fusese rănit. Rance mai făcu doi pași, se clătină, apoi se prăbuși. Prin binoclu, Gilling îl văzu zbătându-se la pământ, cu spinarea arcuită. Cei câțiva kachini rămași în picioare trecură de el și atacară la baionetă. Nici unul dintre ei nu ajunse la grămezile de pietriș. Unul câte unul, cu o iuțeală dramatică, se prăbușiră asemenea marionetelor scăpate din sfori.

Gilling privi plin de descurajare scena. Răspunderea părea să fi căzut pe umerii lui. Pentru o clipă, mintea lui se zbătu să accepte ideea că atacul eșuase. Plutoanele din flancuri nu vor mai înainta cu nici un preț. Singura lor speranță era o retragere fără prea multe pierderi. Era conștient de gravitatea situației și realiza că au nevoie de sprijin, dar nu reușea să se elibereze de imaginea lui Rance zbătându-se în țărână.

Tocmai când căuta locul în care acesta se prăbușise, doi japonezi săriră din adăpost și se îndreptară în fugă spre Rance. Auzi respirația șuierată a lui Nay Dun, îl simți cum tremură. Cu coada ochiului îl văzu pe subofițer clătinând din cap și ridicându-și brațul în așteptarea ordinului de deschidere a focului. Însă Gilling nu reuși să deschidă gura. Cuvintele îi muriră încet pe buze. Rance se afla în bătaia armelor în aceeași măsură ca și japonezii. Fascinat și stupefiat, privi neputincios cum aceștia îl ridică de umeri și-l trag în spatele mormanelor de pietriș. Totul se

petrecuse în doar câteva secunde, dar timpul devenise elastic, iar groaza îi topise și ultima fărâmă de forță necesară pentru a interveni ca să prevină dezastrul, cu toate că știa foarte bine ce consecințe va avea ezitarea lui.

Abia după ce japonezii dispărură dădu ordinul. Instantaneu, focul izbucni de-a lungul valului de pământ, iar mortierele își lansară jerbele ucigașe în jurul țintei. Sub acoperirea tirului de baraj, cei care mai rămăseseră în viață din compania kachinilor începură să se retragă târâș sau în salturi scurte. Gilling simțea o greutate imensă apăsându-i pieptul. Filmul capturării lui Rance îi stăruia limpede în minte. Iar când întâlni privirea lui Nay Dun, citi acuzarea mută în ochii subofițerului și dori să-i strige: „Ce altceva aș fi putut să fac? Dumnezeule mare, ce puteam să fac?"

Capitolul al doilea

Patruzeci de minute mai târziu, Gilling stătea cu locotenent-colonelul Church sub pâlcul de arbori unde fusese instalat comandamentul. Alături se înălța o pagodă albă miniaturală, care părea făcută din zahăr ars. Era cu ei și adjutantul Crawford, iar razele soarelui ce pătrundeau printre frunze îi luminau nefiresc fața. Câmpul gol tremura în arșiță, dincolo de trunchiurile groase.

– Brigada va trimite aici o unitate de gurkhași. N-avem de ales. Vor să curețe cât mai bine drumul și nouă ne-ar lua prea mult timp reorganizarea, zise Church. Făcu o pauză, apoi îl privi țintă pe Gilling. Ești absolut sigur că nu murise?

Gilling făcu semn că da.

– L-am văzut cât se poate de clar, domnule. Ăsta este și motivul pentru care am încetat focul.

Repeta a nu știu câta oară această afirmație, dar acum Crawford nu se mai putu stăpâni:

– Ar fi fost mai bine dacă n-ai fi făcut-o, Tony.

– Ce vreți să spuneți?

– Mai bine pentru Rance.

– Bine, dar dacă ordonam...

– Pentru el n-ar fi fost mai rău decât ceea ce s-a întâmplat.

Gilling clipi și se încruntă.

– Nu înțeleg.

– Sam vrea să spună că bietul Rance a fost oricum ucis, interveni Church.

– *Ucis?*

Church trase adânc aer în piept:

– Da.

– De unde știi?

Crawford răbufni:

– Pentru că i-au înfipt capul într-o baionetă și l-au înălțat la vedere. Uite de unde știu!

– Ce-au *făcut*? strigă Gilling îngrozit.

– Nici mie nu mi-a venit să cred până nu m-am dus să văd cu ochii mei. Porcii i-au pus chiar și o țigară în gură.

– Isuse! Imaginea hidoasă care se născu în mintea lui Gilling îi provocă o senzație de vomă.

O vreme nici unul dintre ei nu mai spuse nimic. Se aflaseră neîncetat în plină acțiune timp de trei săptămâni, iar batalionul număra deja optzeci de dispăruți. Moartea și mutilările nu mai erau o noutate. Dar una ca asta nu se mai întâmplase, în orice caz, nimic atât de nebunesc, înspăimântător și inuman. Miasmele diavolului păreau să pună stăpânire peste câmpie.

Nu era deci un simplu zvon. Oroarea se petrecuse într-adevăr...

– Mai trăia. Mă uitam la el prin binoclu când l-au..., se trezi Gilling vorbind.

– Nu trebuie să te învinovățești pentru asta, îi răspunse Church obosit.

– Ar fi trebuit să fac ceva! Orice!

– N-aveai de unde să știi ce urmează.

– Dar...

– Nici unul dintre noi n-avea cum să știe, continuă Church aranjându-și casca pe cap. Arăta dintr-o dată mult mai bătrân, fața îi era plină de riduri, iar părul tot mai alb. În orice caz...

O explozie îi tăie cuvintele. Se auziră alte bubuituri, însoțite de zgomotul armelor ușoare.

Crawford clipi.

– Probabil că au sosit unitățile gurkhașilor.

Se întinseră la adăpostul copacilor. Linia fermă a orizontului era deja tulbure din cauza prafului ridicat de explozii cam la doi kilometri de ei. Nu puteau să vadă nimic, dar imaginația lui Gilling născoci scene pline de groază.

Nici acum nu coborâse cu picioarele pe pământ. Sentimentul de vinovăție îl copleșea și nu reușea să-și șteargă din minte privirea acuzatoare a lui Nay Dun. Simți că îl cuprinde slăbiciunea, parte din cauza fricii, parte din cauza incompetenței cu care își condusese oamenii pe parcursul unor evenimente atât de sângeroase.

– Avem legătura cu brigada. Comandantul Wemyss.

– Iarăși? bombăni Church. Bine, vin imediat.

Se întoarse greoi spre cortul transmisionistului. Privindu-l cum se îndepărtează, Gilling îi spuse:

– A mai auzit cineva de Rance?

El oricum nu se mai putea gândi la altceva.

– Povestea asta a făcut ocolul pozițiilor noastre cu mult timp înainte de întoarcerea ta. Pot să spun că ești, probabil, ultimul care a aflat.

Crawford își șterse ochii injectați, apoi privi plin de ură de-a latul câmpiei. Zgomotul luptei se stinsese deja.

– Sper că i-au învățat minte! Sper că i-au trimis la naiba pe feciorii ăia de târfă!

Nu mai era nimic care să-l țină pe Gilling la comandament, dar își întârzie plecarea către companie. O vreme stătu cu Crawford și fumară în tăcere. Chiar dacă Crawford se mirase de prezența lui prelungită, nu o mărturisise, însă în cele din urmă se ridicase și-i spusese înainte să plece:

– Mda, mai bine o iau din loc să văd dacă Bătrânul nu are nevoie de mine.

Apucase să facă doar câțiva pași, când Church apăru iar. Îl așteptară stingându-și țigările în țărână.

– Drumul a fost eliberat, îi anunță el. Acum putem primi ajutoare, eventual pe calea aerului. S-ar părea că nu le-a fost chiar ușor. Apropo, au recuperat și șapte dintre răniții noștri. Apoi, ca și cum le-ar fi citit gândurile: Nu cred că au curățat bine locul... Vrei să te ocupi tu de asta, Sam? Mă duc să pun ordine în formațiile kachinilor.

Crawford pufni. Un catâr fornăi nu departe de ei.

– Aveți ordine și pentru mine, domnule?

– Deocamdată, nu, Tony. Repaus. După câteva clipe îl chemă: Tony!

– Da?

– Din câte îmi dau eu seama, ai avut perfectă dreptate, înțelegi? Ține minte asta. Nu te condamna.

– Mulțumesc.

Gilling salută și porni spre punctul de comandă al companiei sale. Ordonanța lui, Saw Tun Shwe, tăia crengi cât un stat de om. Unii dintre soldați stăteau întinși printre copaci, fumând, curățându-și armele, aranjându-și echipamentul. Alții se plimbau de colo-colo. Aerul era încărcat.

Perry, comandantul plutonului de mortiere, îl strigă când ajunse în dreptul lui și Gilling se apropie de el. Era leoarcă de transpirație și avea pielea iritată în jurul gâtului. Se alăturase batalionului în ultimele două luni și făcea mari eforturi pentru a le fi tuturor pe plac.

– Băieții mei s-au comportat bine?

– Bine, din moment ce au scăpat cu viață.

– Mie mi s-au părut mult prea lenți. Așteptam ordinul venit de la comandant și m-am gândit că...

– Deci ai văzut tot ce s-a întâmplat?

Perry își mușcă buzele.

– De Rance vorbești?

– Da.

– Am văzut. Și, pentru numele Domnului, mă jur că aș fi vrut să fiu orb. Cu țigara în gură arăta ca o păpușă de bâlci. Trei bucăți la un penny, știi? rânji el înciudat. Isuse, Tony, ce soi de război este ăsta?

Plecând, Gilling ridică din umeri, fără să-i răspundă. Soarele îl izbi de cum ieși de sub adăpostul copacilor și un val de transpirație îi umezi uniforma strânsă pe corp cu centură și diagonală. Mergea încet, doborât de o acută senzație de deznădejde, urmărit de scenele de bestialitate ale dimineții.

Locașurile puțin adânci ale trăgătorilor bordau drumul ca și cum ar fi fost craterele lăsate de un bombardament. Apropiindu-se, zări chipul dur al lui Nay Dun și încă o dată se simți doborât. Cât timp rămăsese sub pâlcul de arbori se putuse amăgi că imaginile de coșmar se vor topi. Îl întărise purtarea bărbătească a lui Church și solicitudinea lui Crawford. Chiar și nervozitatea lui Perry îi ridicase moralul. Dar aici, în câmpul deschis, singur cu karenii săi în bătaia soarelui crud, nimeni nu-l mai putea apăra de el însuși. Și știu că tot ce îi va oferi Nay Dun, o neîncetată stare de veghe, va fi o oglindă în care va zări înspăimântătorul secret al fricii sale care îi scăpase de sub control, doborându-l.

Capitolul al treilea

Era de mai puțin de trei ani în Birmania. Până acum un an și jumătate fusese reprezentantul unei bănci în Rangoon și îl concentraseră cu un an în urmă. El și Glazebrook fuseseră primii ofițeri rezerviști repartizați batalionului, dar în ciuda faptului că îi primiseră cu condescendență, răceala ofițerilor de carieră dispăruse cu repeziciune. De atunci, se alăturaseră batalionului și alți civili care câștigaseră respectul camarazilor, ba chiar și o invidiată îndemânare militară.

Dar nimic nu se schimbase între el și Nay Dun. Atitudinea subofițerului era și azi aceeași din primele zile în care sosise în companie. Rigid și corect, nu-i lăsase nici o clipă altă impresie lui Gilling decât aceea că se află în probe.

Scrisese acasă despre el imediat după ce se alăturase batalionului. În scrisoarea către tatăl său spunea: *Adjunctul meu este un subofițer din armata colonială. Probabil că are patruzeci de ani, deși nu-i poți citi vârsta. Numără peste douăzeci de ani de serviciu, iar bagheta cu*

decorații este lată de trei degete. Mă simt extraordinar de stânjenit! Nu știu despre armată nici măcar cât a apucat el să uite și îl simt cum mă supraveghează de parcă ar aștepta să greșesc în fiecare clipă. Este la fel de rece ca Sfinxul și niciodată nu face risipă de vorbe. Dur ca o stâncă. Cu trecerea timpului, sper să aflu ce se ascunde în spatele măștii, dar deocamdată împart totul cu un străin...

Pe atunci se aflau în cazarmă, își petreceau diminețile cu instrucția de front, iar după-amiezele ieșeau în pădurea vecină. Se jucau de-a soldații în zilele acelea, învățând totul din mers. Cel mai apropiat câmp de luptă se afla pe alt continent, iar portul uniformei era mai mult un fel de a-ți măguli conștiința. La popotă se discuta uneori despre eventualitatea detașării batalionului dincolo de mări, în Africa de Nord sau în Abisinia. Sperau asta, simțindu-se oarecum vinovați, dar știau că nu au nici măcar cea mai mică șansă. Între timp, îndurau frustrările regimului cazon și monotonia instrucției.

În fiecare dimineață a săptămânii, fix la ora 7, un Nay Dun în ținută impecabilă își scotea oamenii pe platou pentru inspecție, iar la 4,30 după-amiaza le dădea liber. Era ca și cum ar fi lucrat în continuare la bancă. Ba chiar își permitea mult mai des decât până atunci să iasă seara, echipat bineînțeles cu uniforma lui kaki, să cineze în oraș, să treacă pe la club sau să accepte invitația unuia dintre colegii lui însurați. Mereu avea ceva de făcut, mereu avea un loc în care să meargă. Și oricât de puternică ar fi fost peste zi vigilența subofițerului, amintirea aerului său critic se topea după primul pahar de whisky.

Pe parcursul acelor luni nu întâmpinase nici o dificultate în a-l ține la respect pe Nay Dun. Mai târziu, când unitatea fusese trimisă spre sud-est, în sălbăticia munților, la granița cu Siamul, lucrurile deveniseră mai puțin simple. Cazarma îi crease unele abilități legate de instrucția

de front, dar jungla era o lume haotică și străină, iar lipsa lui de experiență îl punea în dificultate chiar și în fața unui proaspăt recrut karen.

Chiar și așa, tot mai putea să glumească. Într-o altă scrisoare către tatăl lui scrisese: *Nay Dun m-a pus la locul meu zilele trecute. Ne aflam la instrucție în pădure, când unul dintre pușcașii mei a fost mușcat de un șarpe, chiar deasupra gleznei. Am ajuns lângă el la câteva secunde după ce s-a auzit împușcătura, dar pe viața mea că n-am știut ce să fac. Nu era una dintre chestiile pe care le înveți la bancă sau la școala de ofițeri rezerviști! Era însă evident că trebuia cumva oprită răspândirea veninului, și asta cât mai repede! Un garou părea să fie primul pas. Tocmai începusem să improvizez unul, când Nay Dun a apărut ca o furtună, și aproape m-a azvârlit de lângă rănit. În mai puțin de o secundă a scos un brici și a făcut două tăieturi adânci între urmele mușcăturii. Pe urmă a început să sugă și să scuipe tot răul. După toate astea a scos o țigară și a ținut-o câteva secunde pe rană. Pușcașul începuse să geamă, nu-l condamn, dar fără nici o îndoială că Nay Dun i-a salvat viața. Normal că m-am simțit în plus, asta ca să nu spun mai mult. Când totul s-a terminat, Nay Dun mi-a aruncat una dintre privirile lui enigmatice. Îmi dau seama la ce se gândea...*

Îi luase oarece timp minții lui de orășean să se adapteze noilor condiții. Judecățile lui erau adeseori greșite și simțea mereu nevoia unui sfat pentru confirmarea deciziilor sale. Subofițerul îl descuraja însă ori de câte ori îi punea o întrebare și păstra cu cea mai mare grijă distanța între ei. Ciudățenia relației lor nu era un lucru pe care l-ar fi putut discuta cu ceilalți ofițeri. Ar fi sunat ridicol. Era ceva absolut personal, adânc, subtil, și-l măcina așa cum apa macină stânca. Nu pentru că n-ar fi fost sensibil la critici sau la sfaturi. Le-ar fi primit cu cea mai mare plăcere. Ce îl nedumerea și îl deranja era enigmatica

expresie cu care îi erau complimentate ordinele și deciziile. Din ce în ce mai mult avea senzația că este supus unui test și credința asta îi măcina încrederea. Îl bănuia mereu pe Nay Dun că citește în el, ca într-o carte, fiecare îndoială, fiecare ezitare, și se simțea dominat de subordonatul său.

Odată, în timpul unei lungi misiuni de patrulare, trăise sentimentul derutei totale. O întreagă amiază se păcălise să nu accepte această evidență, sperând cu disperare că harta îi va veni în ajutor și îl va salva. De mai multe ori își spusese că nu ar fi nici o rușine în a-l consulta pe Nay Dun, dar mândria îl împiedicase să o facă. Într-un sfârșit s-ar fi putut orienta, dar ceea ce-l înnebunea era faptul că subofițerul știa exact unde sunt și în mod intenționat nu-l ajuta.

Nu mai avea nici posibilitatea de a evada seara pentru câteva ore ca să cineze, să danseze sau să se plimbe pe plajă în compania prietenilor. Toate astea erau departe. În continuare nu aveau un inamic în fața lor, în continuare se jucau de-a războiul. Dar acum antrenamentul era dur, la trei sute de kilometri de calea ferată și de cel mai apropiat oraș, adânc în jungla verde, un tărâm uitat de lume prin care nici ofițerii cei mai experimentați nu trecuseră.

Nay Dun nu se dovedise nici măcar pentru o clipă altfel decât foarte eficient. Plutonul lui era cel mai bun, oamenii lui erau cel mai bine struniți. Autoritatea lui era uriașă și baremul de disciplină impus de el, cel mai respectat. O uriașă experiență militară combinată cu obișnuința traiului în junglă. Era casa lui, țara karenilor, iar pentru ei sălbăticia oferea aceeași protecție și siguranță ca străzile unui oraș. Singurul novice, își spunea Gilling înciudat, singurul om cu totul străin, singurul nepriceput era chiar cel aflat la comandă.

Odată mâncase bureți, roșii, mari cât palma. În câteva minute gâtul i se congestionase, iar limba îi amorțise. Un

sfert de oră suferise îngrozitor. Preocupat să-i avertizeze pe ceilalți, îl chemase pe Nay Dun ca să-și anunțe soldații că bureții erau otrăvitori.

– Știu deja asta, domnule, îi spusese el fără răutate, dar chiar lipsa oricărei urme de emoție în glas părea un comentariu aproape batjocoritor. Știu asta din copilărie.

Avuseseră loc și alte incidente: calcule greșite, erori prin omisiune, mici prostii. Fiecare dintre ele surpase încrederea lui Gilling în propriile sale puteri. În prezența subofițerului se închidea în el. Deși lucrau bine împreună la îndeplinirea ordinelor venite de sus, pentru toate celelalte acțiuni încerca să se pună în gardă și să se expună cât mai puțin posibil. În clipele de descurajare se gândea că toată mascarada lui Nay Dun legată de ordine și disciplină era făcută doar pentru a-și bate joc de el. Nici în cele mai bune momente nu era în stare să renunțe la suspiciunea că se află sub o atentă supraveghere. Cât de mică i-ar fi fost nesiguranța, Nay Dun era acolo pentru a o accentua.

Lunile trecuseră. Războiul întunecase orizontul și le adusese în față un inamic. Batalionul fusese trimis din nou în câmpie, unde drumurile erau pline de refugiați și unde orizontul era întunecat de coloane înalte de fum. Realitatea depășea orice imaginație. Glazebrook fusese făcut fărâme la Pegu, Mackenzie murise în urma rănilor căpătate într-o acțiune de patrulare. Fiecare companie suferise pierderi. Șocul și oboseala le întunecau mințile, le toceau imaginația.

Iar acum, în ultimele ore, realitatea devenise un coșmar. Ceva monstruos se arătase și trecuse printre ei, iar el se îndrepta spre locul în care subofițerul îl aștepta, întrebându-se dacă acesta îi înțelesese frica.

Capitolul al patrulea

Zăcuseră în locașurile individuale ziua întreagă și nici măcar un singur nor nu îmblânzise soarele. La amiază, prima escadrilă de bombardiere japoneze trecuse pe deasupra lor, iar ei o priviseră neputincioși cum se îndepărtează. Mitralierele Bren erau la fel de inutile ca niște jucării. Mai târziu le văzuseră întorcându-se, zburând la mare înălțime, în formație compactă, fără nici o pierdere, ca și cum cerul ar fi fost deja al lor, permițându-le să se plimbe oriunde aveau chef.

Camioane grele erau abandonate pe marginea șoselei și doar câteva vehicule de teren își mai croiau drum prin caniculă. Miraje apăreau deasupra macadamului încins, iar căldura deforma contururile cândva clare ale dealurilor ce mărgineau câmpia. Pâlcurile de copaci răspândite ici și colo pe câmp păreau insule pe ocean, iar egretele rotindu-se în jurul lor, pescărușii.

Un alt val de bombardiere trecu spre nord la mijlocul după-amiezei, iar Gilling nu putu decât să îl urmărească disperat. Cerul era la fel de greu de apărat ca și câmpia.

Privea imensitatea din jurul lui și se întreba cât îi vor mai putea ține în șah pe japonezi. Brigăzile din linia întâi deja nu mai puteau acoperi linia frontului. Erau kilometri de câmp deschis pe care inamicul putea înainta în voie și era doar o problemă de timp până când aveau să fie atacați de o unitate mult mai importantă decât comandourile care se strecurau în noapte.

Erau covârșiți numeric și ca posibilitate de manevră încă din start, iar acum, când Rangoonul căzuse, presiunea exercitată asupra lor devenise insuportabilă. Următorul atac avea să fie și mai violent decât cel anterior, oricât de necruțător se dovedise acesta. Fiecare atac îi va împinge înapoi și vor ajunge în situația în care nu vor mai avea unde să se ascundă și vor rămâne fără nici o posibilitate de aprovizionare. Între timp, bazele lor și căile de comunicație erau distruse sistematic din aer. Era demoralizant să-ți imaginezi orașele din lemn cuprinse de vâlvătăi, podurile rupte, calea ferată în ruină. Tot ceea ce puteau să facă era să privească trecerea triumfală a bombardierelor și să aștepte următorul asalt.

Se gândi că Birmania devenise un uriaș fund de sac, o enormă capcană. Teama ce-l cuprinsese în zori nu-l părăsise, iar acum era stăpânit de imaginea prăbușirii finale. Nu știa dacă Church și Crawford și ceilalți împărțeau cu el această disperare, sau mai aveau o urmă de speranță. Simțea însă, în prezența lor, în mod ciudat, o senzație de siguranță. Instinctul turmei lucra în el, dorința de a sta printre semenii săi, și de mai multe ori pe parcursul zilei se uitase spre punctul de comandă dorind să găsească un pretext pentru a petrece cu ei măcar câteva minute, pentru a vorbi cu cineva care să-l înțeleagă, scăpând astfel de acuta senzație de izolare.

A trecut neobosit de la un pluton la altul, inspectând pozițiile companiei, urmărit de Saw Tun Shwe ca de o umbră. După-amiaza târziu, din linia întâi i s-a raportat o

mișcare în flancul lor drept, dar se dovedise a fi o patrulă a celor din Punjab. Nu mult după aceea s-a deschis focul asupra lor dinspre sud, dar atacul nu a durat mult. Alarmele false nu erau ceva nou. Tăcerea fierbinte s-a pogorât din nou asupra lor și câmpia s-a întors la pustietatea ei primordială.

Cu o oră înainte de apus, traversând orezăria, Abbott a apărut pe neașteptate dinspre comandament. Era un ofițer de carieră aflat la comanda unei alte companii de kareni.

– Salut, străine! Cum merge? și vorbele lui pline de viață i-au încântat urechile lui Gilling.

– Așa și așa. Pun pariu că te-ai săturat de toate astea.

– Am chiulit pentru cinci minute. Bătrânul a vrut să mă vadă, dar să fiu al naibii dacă mă întorc în cotlonul meu fără să-i văd și pe ceilalți cum se bucură de viață.

Gilling se minună că cineva mai putea zâmbi, arătând relaxat și calm în ciuda murdăriei și transpirației. Abbott continuă:

– Ai avut o dimineață de toată frumusețea, Tony.

– Nici acum nu mi-o pot scoate din minte și nu mi-o iert.

– Nu asta vroiam să spun. Flăcăii tăi cum au luat-o? spuse el mângâindu-și mustața aurie.

– Nu fac prea mult zgomot, după cum știi.

– Și redutabilul Nay Dun?

– Doar Saw Tun Shwe a încercat să-mi vorbească.

– Și ce a spus?

– Că japonezii sunt mult prea sălbatici. Atâta tot.

Abbott pufni privindu-i pe soldații aflați în locașurile de lângă ei. Ochii lui se înăspriră. Rance îi fusese prieten apropiat.

– Este un punct de plecare. Nu o să le-o iert niciodată. Nici într-o sută de ani! spuse el vehement și, după un moment de tăcere, continuă: Le-am promis băieților un

premiu, cinci rupii pentru un japonez ucis și cincizeci pentru un prizonier.

– Bătrânul a aprobat așa ceva?

– Nu i-am spus nimic despre asta. Este un aranjament între noi. Premiul lui Abbott. Dacă într-o săptămână ajung falit, nimic nu-mi va face mai multă plăcere.

– Nu vei fi, scăpă Gilling răspunsul.

– Falit? îl scrută Abbott cu buzele strânse. Ești defetist, Tony.

– Azi am primit un duș rece.

– Cei mai mulți dintre noi au pățit-o, într-un fel sau în altul.

Gilling privi pierdut orizontul; disperarea lui era evidentă.

– Te întreb, Mike, ce șanse avem? Ne vor încercui peste puțin timp. Asta e ușor de înțeles.

Se descărca pe Abbott pentru toate cele îndurate peste zi.

– Avioanele lor ne lasă în pace de douăzeci și patru de ore, dar nu fac asta dintr-un exces de iubire. Mai au ceva de terminat înainte de a ne face și pe noi terci.

Abbott se pleoști, umerii îi căzură fără vlagă.

– Dumnezeu știe.

După o altă pauză, schimbând tonul, zâmbi din nou și continuă:

– Tot ceea ce pot să spun este că ne câștigăm viața în cel mai păduchios mod.

Privirile lor se întâlniră. Vinovat, Gilling rosti:

– Îmi pare rău, Mike.

– Și eu sunt trist, nu-ți face griji. Este o boală profesională. Tot măcelul ăsta, munca de gropari. Cel puțin nu vor ajunge până la Londra. Mai bine o iau din loc. Salut, Tony, spuse el și se pregăti de drum, aranjându-și centura.

– Salut, Mike, sper să ne vedem curând.

– Ar trebui să punem un pariu pe chestia asta.

Gilling îl privi cum se îndepărtează. Faptul că se împărtășise cuiva avusese același efect benefic ca și o prelevare de sânge. Slăbiciunea lui făcuse câțiva pași înapoi și fusese împiedicată să se răspândească. Exceptându-l pe Nay Dun, n-aveau altă soluție decât să-și ascundă frica. Disperarea, fiorii reci de teamă erau oricum autodistructivi. Pentru subedar[1], însă, va fi suficient să-l vadă în acțiune ca să-i pună necruțătorul diagnostic. Abbott recunoscuse simptomele, dar recursese la cel mai simplu remediu: încurajarea. Nu avea să zărească așa ceva pe masca impasibilă a lui Nay Dun. Totul era pus în joc: un ofițer britanic este un bun conducător, pe care îl poți da oricând drept exemplu. Un ofițer britanic trebuie să fie precum colonelul Church, căpitanul Crawford, căpitanul Abbott...

Gilling privi lung în urma căpitanului Abbott, recunoscător, dar și invidios.

Soarele apunea printre câțiva nori răzleți. Compania primise la masa de seară un meniu improvizat, adus de la popota adăpostită într-o depresiune în care un izvor le dădea suficientă apă. Gilling mâncă împreună cu oamenii săi, făcând să-i alunece pe gât orezul și carnea ațoasă cu ajutorul unei căni de ceai prea dulce. Catârii fuseseră adăpostiți într-o vale, iar acum, o dată cu lăsarea nopții și cu relativa răcire a aerului, erau scoși pe câmp.

Câmpia părea că se micșorează pe măsură ce se lăsa întunericul. Compania se pregătea pentru noapte și Gilling făcu un tur de inspecție pe la toți comandanții de grupe și de plutoane, fixând sectoarele de tragere, controlând santinelele, anunțând parola. Deși erau în rezervă, atmosfera

[1] Subedar (subadar): subofițer în armata colonială britanică din India (n. trad.).

era tensionată. Crepusculul era oricum un timp rău, periculos, ce stimula imaginația și măcina nervii. Doar catârii, răspunzându-și unii altora, mai rupeau tăcerea nopții.

Începură să strălucească stele izolate. Puțin după ora 7, un curier îi transmise lui Gilling ordinul de a se prezenta la comandament, iar el îl lăsă drept înlocuitor la comandă pe Nay Dun. Față de câmpul deschis, sub copaci întunericul părea și mai adânc, dar lumina palidă a unei lămpi de vânt îi călăuzi pașii. Maiorul Gray, al doilea la comandă, îl salută de cum intră în conul de lumină. Arăta îngrozitor de obosit.

– Ah, Tony. Comandantul se află la brigadă și ne-a trimis ordinul de a patrula pe drumul spre nord pentru a preveni infiltrarea inamicului.

– Înțeleg, sir.

– Compania lui Mike Abbott va acoperi primul schimb, până la ora 2, pe urmă îl va înlocui Richardson, care va continua misiunea până în zori. Ai înțeles?

Gilling dădu din cap afirmativ.

– Fă în așa fel încât oamenii tăi să știe de asta. Tu te afli în cea mai bună poziție pentru a supraveghea drumul și nu vrem să ne trezim că s-au strecurat pe acolo.

– Foarte bine, sir. Asta este tot?

– Da, spuse Gray ducându-și amândouă mâinile la ceafă. Umbra lui pe pânza de cort părea imaginea unei păsări uriașe. Mai trebuie să știi că Abbott pleacă într-un sfert de oră.

Gilling salută și se întoarse pe călcâie. Porni la drum printre umbrele ce dansau, apoi ieși la câmp deschis, sub lumina nesigură a stelelor. Gray fusese extrem de scurt în ordinele date și nu mai fusese nimeni de față, iar acum trebuia să părăsească comandamentul primitor și să se întoarcă printre oamenii săi. Singurătatea sâcâitoare îl

cuprindea pe măsură ce se îndepărta. Simțea că noaptea va trece greu și își dorea ca ziua de mâine să nu fie la fel ca aceea care tocmai se termina.

Toți oamenii păreau doar niște umbre, iar Nay Dun se topise printre soldații săi. Gilling nu mai avea nici o scăpare de el însuși, iar toate cele trăite pe parcursul zilei îl înăbușeau.

Capitolul al cincilea

O felie subțire de lună își făcu apariția pe cer puțin după ora 10, ajutând stelele să lumineze câmpia. Oamenii dormeau pe rând în adăposturi, câte două ore pe schimb. Era ușor să dormi. Ultimele patru zile le fuseseră prea de ajuns, așa că adormeau instantaneu, cu armele în mâini, în orice poziție s-ar fi aflat.

Gilling adoptă procedura obișnuită, prin care împărțea răspunderea cu unul dintre comandanții de pluton și cu primul între subofițeri. Dormi până la miezul nopții, când un soldat îl trezi, și atingerea mâinii lui îl aduse brusc la realitate. Cu privirea încețoșată, se ridică în picioare clătinându-se. Câmpia era superbă în lumina stelelor, chiar dacă nu putea să se bucure de imaginea ei. Urletul unui șacal sfâșie tăcerea nopții, limpezindu-i mintea.

– Ceva de raportat? își auzi vocea groasă.

– Nimic, domnule căpitan.

Soldatul se întoarse la plutonul său și Gilling porni în patrulare. Șacalul se auzi din nou, rău prevestitor. Traversă drumul pentru a supraveghea sectorul nordic.

Nici o urmă din patrula lui Abbott, dar era liniștitor să știi că ei se aflau undeva dincolo de barajul de sârmă ghimpată. Unul dintre pușcași raportă că văzuse câțiva dintre oamenii lui Abbott cu un ceas în urmă.

Tăcerea plutea deasupra câmpiei asemenea unui leș și nimic nu se clintea sub lumina tremurătoare a stelelor. Gilling inspectă locașurile trăgătorilor, amplasate la est și la vest de drum, scrutând necunoscutul, ciulind urechile pentru a mai auzi și altceva decât țipetele șacalului sau scrâșnetul propriilor lui pași pe pietriș. Era aproape imposibil să nu bănuiești că dincolo de bătaia privirilor întunericul se umplea cu japonezi.

În apropiere, unul dintre kareni tuși, un altul își întinse picioarele. Cu unii dintre ei Gilling schimbase câteva vorbe, cu alții stătuse la discuții mai mult. Îi știa pe toți după nume, le cunoștea calitățile și defectele. Dar nu știa ce gândesc în sinea lor, iar acum se întreba dacă nu cumva și imaginația lor o luase razna. Și ei îndurau aceleași orori. Chiar și cel mai naiv dintre ei își dăduse probabil seama că lupta lor este fără speranță. Felul în care murise Rance îi mișcase oare? Desigur, doar o generație sau două îi despărțea de strămoșii lor barbari, dar ar fi fost normal să fie impresionați. Așteptase de la ei mai mult decât un comentariu indiferent despre moartea lui Rance și crezuse că noaptea îi va aduce într-o stare de maximă nervozitate. Nu vedea însă nici o schimbare. Erau la fel de impasibili ca ieri, doar mai bătrâni cu o zi, o zi obositoare. În sufletul lui știa că n-ar fi putut spera să se afle la comanda unei trupe mai bune, dar mai știa că numai printr-un efort uriaș ar fi putut să-i clintească din starea lor de apatie. Se surprinse dorind ca fațada lor disciplinată să arate semne de slăbiciune, pentru a găsi o cale spre respectul reciproc.

Făcu un scurt popas lângă drum, ca să pună cap la cap cele aflate în turul de inspecție, încercând să-și alunge din

minte viziunea morții lui Rance. Făcea efortul să se gândească la orice altceva cu excepția trecutului foarte apropiat și a viitorului imediat. Cu un soi de disperare își spunea că și ceilalți din batalion sunt cu nervii la pământ. Church și Grey erau însurați și habar n-aveau dacă soțiile lor fuseseră evacuate și se aflau în siguranță. Se bănuia că fratele lui Crawford fusese ucis în Malaysia. Multe dintre satele karenilor se aflau în mâinile inamicului... Pauza pentru reflecție nu-i făcu nici un bine, nu ajungea nicăunde întinzând coarda prea mult. Furia ar fi fost mult mai bine venită, furia oarbă, iar spaima celor trăite l-ar fi întărit. Îi lipsea însă această resursă de tărie. Orașele și satele birmaneze nu trezeau în el nici un sentiment. Nu avea soție, nici frați. Singura rudă apropiată era tatăl lui, iar Sussexul se afla la aceeași distanță de el ca și Timbuktu. Nu-l impresiona decât faptul că se afla în mijlocul vâltorii, era singura lui implicare în ceea ce se întâmpla în jur, și trebuia să-și înfrângă de unul singur disperarea ce-și făcuse sălaș în sufletul său. Îi lipsea chiar și furia răzbunătoare a lui Abbott, provocată de pierderea unui prieten apropiat. În aparență totul se traducea prin panica ce-i stârbise siguranța de sine.

Se mai gândi o vreme la Abbott, înțelegând tot mai bine de ce îl invidiază, apoi își continuă patrularea. Timpul se scurgea greu, marcat de lenta trecere pe cer a lunii și de rotirea constelațiilor. Tăcerea era deplină, dar nervii lui rămăseseră la fel de încordați. Acalmia nu putea să dureze la nesfârșit. Japonezii urmau să o rupă când vor fi pregătiți, alegând ei locul și momentul. Inițiativa le aparținea și singura surpriză era întârzierea nejustificată a următoarei lor mutări.

Un șoim trecu pe deasupra și era suficientă liniște pentru a-i auzi bătaia aripilor. Privindu-și ceasul descoperi că schimbul lui este pe sfârșite. Nay Dun era următorul, drept care se îndreptă spre locul în care cantona plutonul

subofițerului. Înainte de a-l trezi, studie fața încordată a adjunctului său. De parcă ar fi făcut asta pentru prima dată, remarcă bărbia puternică, nasul arcuit, pielea spână, fruntea nu tocmai înaltă, musculatura impresionantă. Chiar și în somn, omul arăta a soldat, a profesionist, iar expresia lui era la fel de străină și încifrată.

Se sculă înainte ca mâna lui Gilling să-l atingă:

– Domnule?

– Ora 2, subofițer. Ora 2.

Încordarea lui Nay Dun se topi. Se frecă la ochi și își curăță casca înainte de a și-o pune pe cap. În picioare, îi ajungea lui Gilling până la umeri.

Gilling spuse:

– E liniște. Nu s-a auzit nici măcar un sunet.

Se aflau în apropierea drumului, la câțiva pași de primele locașuri de tragere. La scurt timp după ce-i ieșiseră vorbele din gură, unul dintre pușcași se întoarse scrutător în direcția lor. Privind în spatele lui, Gilling văzu siluetele fantomatice ale unor oameni în mișcare. Spectacolul îl găsi complet nepregătit. Soldații se aflau la mai puțin de o sută de metri, în formație strânsă, și se îndreptau spre ei. Înfrigurat, se aruncă la pământ, trăgând instinctiv de șnurul fluierului. O fracțiune de secundă mai târziu realiză că greșise, dar era deja prea târziu. Stătea pe brânci, sprijinit în coate și genunchi, la picioarele lui Nay Dun. Un fior rece îl străbătu din creștet până-n tălpi, urmat de roșeața sentimentului de jenă. Timpul parcă se oprise. Știa exact ce avea să spună subedarul, însă așteptarea era o lungă agonie înecată în rușine.

– E compania căpitanului Abbott, thakin. Se întorc.

Gilling se blestemă în gând.

Reuși să fure un ceas de somn chinuit înainte să înceapă focul. La început se auzi din sud, în rafale înăbușite, ca printr-o fereastră închisă. Timp de câteva

secunde nu văzu nimic. În primele clipe i-a fost imposibil să-și dea seama cât de aproape se ducea lupta și din ce direcție pornise atacul. Apoi câteva rachete luminoase licăriră în depărtare și trecură ca niște opaițe zburătoare pe deasupra subunităților din prima linie.

Karenii se așezară mai bine în adăposturile lor, așteptând ca inamicul să se apropie. Erau nemișcați ca niște statui. Focul continuă timp de douăzeci de minute, apoi se stinse treptat. O rachetă de semnalizare se ridică solitară pe cer, iar tăcerea se așternu încă o dată peste câmpie. Dar nu puteau să-și slăbească vigilența. Nu știau unde și când avea să pornească un nou atac; oamenii rămaseră la posturile lor, pierzând orice șansă de a mai dormi în noaptea aceea. Două ambulanțe trecură de-a lungul liniilor batalionului, puțin după ora 4, și când se întoarseră lumina tulbure a dimineții începuse deja să alunge întunericul.

Gilling se simțea ușurat. Fuseseră din nou cruțați – cel puțin deocamdată. Își aprinse o țigară și se ridică în picioare, flexându-și genunchii pentru a-și alunga amorțeala. Soarele se ridicase deasupra colinelor din est, iar compania lui Richardson se mișca în tăcere de-a lungul drumului, în coloană. Misiunea ei se încheiase. Încerca să nu-și amintească de incidentul cu Nay Dun, dar roșea de fiecare dată când memoria nu ținea cont de voința lui. Subedarul nu mai spusese nimic cât timp fuseseră împreună, iar Gilling se ferise în mod deliberat să i se adreseze. Dar Nay Dun știa. Nu era orb. Deja știa foarte bine. De acum încolo privirea lui cercetătoare va fi mai intensă, mai umilitoare ca niciodată.

Capitolul al șaselea

Au hrănit și au adăpat catârii. Oamenii au mâncat și și-au băut ceaiurile exagerat de dulci. Saw Tun Shwe a umplut un bidon la izvor și Gilling s-a așezat la marginea drumului, frecându-și barba nerasă de două zile, cu intenția să se bărbierească. Pe măsură ce soarele se ridica pe cer, câmpia părea că se lărgește și poziția ocupată de divizie devenea de dimensiuni neglijabile. În spatele parcelelor cultivate de lângă pagodă se vedeau locașurile de tragere ale companiei lui Abbott, ca niște mușuroaie de furnici. Printre copacii din jurul clădirii se mișcau din când în când siluete neclare. O coloană de camioane de mare tonaj, cu observatori agățați de caroserii în față și în spate, trecu pe lângă ei dinspre nord, ridicând un nor de praf. Cu aceste excepții, fără a pune la socoteală și compania lui, câmpia părea complet pustie.

Sentimentul de izolare devenise insuportabil și, imediat cum a terminat să se radă, Gilling s-a dus la punctul de comandă. Prima persoană pe care a întâlnit-o a fost Lloyd, ofițerul cu semnalizarea.

– *Hallo, mon brave.* Era salutul peferat al lui Lloyd, dar în dimineața aceasta suna forțat. Vrei o cafea?

– Am băut deja una, mulțumesc.

– Urâtă treabă azi-noapte, nu-i așa? Un fel de joc de-a șoarecele și pisica. Dar puțin exercițiu nu strică.

– Așa se pare.

Ochii lui Lloyd se rostogoliră în spatele ochelarilor.

– Sunt convins că o să te bucuri când o să afli că, potrivit B.B.C.-ului, suntem pe cale să stabilizăm frontul.

– Chiar *suntem*?

– Acțiuni de patrulare, pierderi în rândurile inamicului, atacuri respinse. Păreau foarte siguri de ei.

– Dumnezeule! exclamă Gilling.

Plecă mai departe, până la pagodă. Crawford și Gray se aflau acolo, aplecați deasupra unei hărți întinse pe pietrele albe. Crawford își ridică ochii.

– Tocmai am trimis după tine, Tony.

– Da?

– Te cheamă la comandament.

– Ai idee de ce?

– Mai bine să nu-ți spun dinainte, dacă nu te superi. Însă e în legătură cu retragerea noastră.

– Divizia?

– Toată suflarea.

– Când?

– Diseară.

– Nu e prea devreme, după părerea mea, interveni Gray. Sincer vă spun, astă-noapte am crezut că începe balul, dar se pare că nu erau pregătiți. Cu puțin noroc, ne lasă în pace până mâine.

Câțiva papagali verzi zburară greoi printre crengile cu flori purpurii ale copacilor din apropiere. Mirosea a fum, a sudoare și a praf.

– Bătrânul te așteaptă, zise Crawford.

Gilling făcu un semn din cap și porni pe lângă pagodă. Trecuseră douăzeci și patru de ore de la moartea lui Rance, dar i se păruseră o eternitate și avuseseră un efect devastator asupra nervilor lui. Cu cât divizia rămânea pe loc mai mult timp, cu atât temerile l-ar fi copleșit și i-ar fi redus capacitatea de luptă. Noutatea aflată de la Crawford însemna o evadare din acest loc pe care-l detesta, iar perspectiva de a se afla iarăși în mișcare îl ușura și îi atenua senzația obsedantă că este prins într-o capcană. Mintea lui refuza cu încăpățânare să treacă dincolo de sentimentul imediat de eliberare. O nouă retragere a diviziei nu putea totuși să îndepărteze pericolul raidurilor aeriene și nici pe cel al unui atac terestru. Inevitabilul avea să fie doar amânat și nimic mai mult. Orezăriile, acum uscate, erau la fel peste tot: goale, perfect plate, imposibil de apărat. Dar, în pofida rațiunii, nu-și pierduse speranța.

Deschise porthartul de la șold și-aruncă o privire peste câmpia care se întindea la nord de pozițiile diviziei. „Unde?" se întrebă în gând. Era pe punctul să-l întrebe pe Crawford, când auzi vocea lui Church.

– L-ați chemat pe Gilling?

– E aici, domnule colonel, răspunse Crawford.

Gilling luă poziția drepți și își lipi călcâiele. Nu-l văzuse venind pe Church și nici nu se întrebase, până în acest moment, de ce fusese ales tocmai el. O nuanță din glasul comandantului, poate tonul de urgență, îi provocă, pentru o clipă, neliniștea.

– A, aici erai! exclamă Church întorcându-se spre el.

– Da, domnule.

– Am o treabă pentru tine, Tony. Vino la masă, ca să pot să-ți explic totul cât mai clar.

– Eu aș pleca, Charles, acum e momentul, interveni Gray. Te superi dacă îți iau jeepul? E singura mașină rapidă.

– Bine.

Gray se îndepărtă, călcând apăsat. Church îl conduse pe Gilling până la masa de bambus așezată sub cel mai apropiat copac. Crawford veni în urma lor.

– Sam ți-a spus ceva?

– Numai că divizia se retrage.

– Înțeleg. Church își aruncă pălăria pe masă și despături propria lui hartă. Făcu o pauză înainte să înceapă, ca și cum dorea să-și ordoneze gândurile.

– Vom începe o retragere tactică de aproximativ șaptezeci de kilometri, începând din noaptea aceasta și continuând următoarele patru nopți, zise el brusc. Vom ajunge aici – întinse spre hartă un deget îngălbenit de tutun –, unde câmpia se îngustează cam la jumătate, și vom stabili o poziție defensivă până când chinezii se vor instala ferm în spatele nostru.

– Chinezii?

– Trei divizii de-ale lor au plecat acum câteva zile din nord. Zâmbetul aduse mici evantaie de riduri în colțurile ochilor lui Church. Ce părere ai de vestea asta?

– Nu puteați să-mi dați una mai bună.

Moralul lui Gilling crescu brusc. Vorbiseră nu o dată despre posibilitatea ca armata chineză să le trimită întăriri, dar până și cel mai înrăit optimist din batalion încetase să mai creadă că asta se va întâmpla vreodată. Doar cu o săptămână în urmă, Church îi readusese la realitate, reducând la zero un mesaj în care se spunea că trupele chineze sunt pe drum. „Brigada nu știe nimic", spusese el, „iar eu sunt o cătană prea bătrână ca să mai cred că tot ce zboară se mănâncă."

– Evident, asta schimbă puțin lucrurile, zise Church. Nu mai e un secret pentru nimeni, nici măcar pentru japonezi. Chiar din acest motiv și-au intensificat atacurile aeriene în ultimele zile... Hm, am deviat de la subiectul discuției. Să ne întoarcem la punctul de plecare. Degetele

lui intrară din nou în acțiune. Noi suntem aici, corect? În următoarele patru nopți ne vom deplasa până aici, la Gyobin. Ai înțeles?

– Da, domnule colonel.

O parte din disperarea lui Gilling, acumulată de-a lungul ultimelor zile, se volatiliză în timp ce se uita la hartă. Încă mai puteau să spere și, cu puțin noroc... Însă nu reușea să scape de un vag sentiment de neliniște. De ce fusese chemat aici înaintea tuturor? Ce avea de gând Church?

– Mâine în zori, continuă colonelul, divizia va ajunge lângă albia acestui râu – Nga Chaung – imediat la nord de intersecția de drumuri de la Bandaung. Gray s-a dus acolo în recunoaștere.

Drumul se desfășura pe mijlocul câmpiei, la fel de drept ca o linie trasă cu rigla. De-a lungul a o sută optzeci de kilometri, sau poate mai mult, nu făcea nici o curbă. Singura derivație existentă era cea care ducea la Bandaung, însă și aceasta era o buclă foarte scurtă care se închidea după numai cincizeci de kilometri. Părea mai degrabă partea rotunjită a unui „D" alungit.

– Imediat la nord de intersecție, repetă Church apăsat. După alte șaptezeci și două de ore ne vom regrupa la Gyobin, ceea ce înseamnă alți cincizeci de kilometri la nord de punctul în care derivația de la Bandaung se închide în șoseaua principală. Mâine pe vremea asta punctul de sud al derivației va fi deschis pentru inamic. În aceste condiții este absolut vital să îl oprim să înainteze pe bucla care trece prin Bandaung și să ajungă la Gyobin înaintea noastră.

Gilling ghici ce urma și inima i se opri.

– Tu trebuie să-l împiedici s-o facă.

– Am înțeles.

Auzi propria lui voce ca prin vis. Church îl privi în ochi.

– Ca să fiu sincer, Tony, trebuie să recunosc că pentru așa ceva e nevoie de cel puțin două companii, dar divizia nu se poate lipsi de ele. Nu vor să-și risipească forțele. Coarda e întinsă deja la maximum, știi foarte bine. Au făcut pregătirile pentru minarea drumului și sunt de părere că terenul este suficient de accidentat pentru a permite unei forțe reduse să facă ceea ce trebuie. Așteptă o clipă. Cunoști bine drumul, nu-i așa? Îmi amintesc că mi-ai spus odată...

– Am mers cu mașina pe șosea, răspunse Gilling ezitant. Am stat o vreme la Bandaung.

– Așa știam și eu. Church scoase o foaie de hârtie din buzunarul porthartului. Uite schița cu punctele minate. Un pod la kilometrul douăzeci și alte două locuri. Asta o să-i împiedice să folosească mijloacele mecanizate.

În mintea lui Gilling era un adevărat vârtej.

– O să-mi dați mortiere și Bren-uri în plus? întrebă el nesigur.

– Nu mă pot lipsi de ele, Tony. Fără tine și doar cu jumătate din compania lui Rance, o să avem nevoie de tot armamentul rămas. Și-așa e insuficient. Îmi pare rău.

– Înțeleg. Își mușcă buza de jos, încercând să gândească logic. Când trebuie să plec?

– Tu hotărăști. Dacă aș fi în locul tău aș pleca imediat după ce se încheie aprovizionarea. E bine să fii pe poziție la pod înainte să se întunece și, chiar dacă drumul e ușor, ai totuși de mers peste treizeci de kilometri.

– Fără mașini, domnule colonel? Nici măcar până la intersecție?

– Îmi pare rău, Tony. Mi-e teamă că te așteaptă un drum lung. Church clătină din cap, compătimitor. Presupunând că te oprești chiar la pod, mâine în zori vei fi pe aceeași linie cu noi. Apoi trebuie să-ți programezi retragerea cât de bine poți și să ții minte, bineînțeles, că

noi vom face cam cincisprezece kilometri în fiecare noapte.

– Deci voi face joncțiunea cu batalionul la Gyobin, în dimineața celei de-a patra zile?

– Da. Cel mai important lucru este să-i împiedici pe japonezi să folosească drumul în aceste patru zile. Pe urmă nu mai contează. Mijloacele rămân la latitudinea ta, nu-ți dau ordine amănunțite. Va fi în întregime numărul tău.

Gilling se uită lung la harta întinsă pe masă, apoi o scoase pe a lui și făcu repede câteva însemnări cu un creion. Bandaung se afla cam la jumătatea arcului descris de derivația șoselei. După ce făcea curba spre nord, bucla mergea aproximativ paralel cu drumul principal, la o distanță de circa douăzeci de kilometri de acesta. Între cele două „șosele" se întindeau coline joase acoperite de arbuști și, mai departe, de junglă. Orașul Bandaung se găsea la o altitudine superioară câmpiei cu vreo patru sute și ceva de metri. Timp de câteva clipe extrase din memorie își contemplă imaginea lui, ca o carte poștală colorată. Revăzu și drumul – nepavat, șerpuitor, cu multe denivelări – și își aminti cât de pustiu era, de parcă ducea într-o lume străină.

Church își trecu mâna prin păr.

– Vreo întrebare, Tony?

– Am doi oameni cu probleme: unul cu o rană la picior, celălalt cu o infecție la braț. Amândoi sunt pușcași.

– Lasă-i aici. Nu-ți poți permite să-i cari cu tine. Altceva?

– Nu cred.

– În regulă. Am să trec să te văd înainte să pleci. Ești gata într-o oră?

– Îmi ajunge o oră, domnule colonel.

Se uită la ceas: era 8,50.

– Bine.

– Noroc, Tony, zise Crawford. Scoate untul din ei.

– Mulțumesc.

Gilling salută, simțindu-se deja descurajat în vreme ce se răsucea pe călcâie. Nu avusese suficient timp pentru a-și da seama de adevărata dimensiune a responsabilității sale. Însă, chiar din clipa când ghicise ce avea să-i spună Church, un singur gând revenise obsedant în mintea lui – și un singur om.

Se întorcea în junglă împreună cu Nay Dun.

Capitolul al șaptelea

Prima escadrilă de bombardiere din ziua aceea trecu pe deasupra lor puțin după ora 10, acoperindu-le glasurile cu tunetul motoarelor.

– Ești gata?

– Aproape gata, domnule.

Church își ridică ochii spre cer.

– Ne-au bătut la puncte. Pot să facă ce vor acolo sus.

Obrajii colonelului erau arși de soare și ochii i se înroșiseră din cauza strălucirii orbitoare. Gilling știa că Bătrânul se gândește la soția lui, aflată într-unul din centrele de evacuare din nord.

– Dacă i-am putea egala în aer, cred că am avea o șansă bună să-i batem.

Își arăta din nou vârsta, dar era încă sfidător.

Gilling așteptă până când escadrila dispăru la orizont, apoi ordonă oamenilor să iasă din adăposturile individuale. Plutoanele se grupară încet și cei șase catâri, deja încărcați, fură conduși în afara poziției.

Church privea scena aprobator.

– Am să aduc aici unul dintre plutoanele lui Abbott ca să umple golul. Aruncă o privire peste câmpie și ridică din umeri. Tot ce mai cer e ca ticăloșii ăia pitici să ne lase în pace încă o zi.

Nay Dun se opri lângă ei și ridică spre borul pălăriei brațul tatuat.

– Compania e gata de plecare, thakin.

Parcă se afla pe platoul de defilare.

– Mulțumesc, subedar.

– Nu te mai reții, Tony. Mult noroc, îi ură Church.

– Și dumneavoastră, domnule colonel.

– Salută din partea mea Bandaungul. Betty și cu mine ne-am petrecut acolo luna de miere cu ani în urmă și am avut întotdeauna o slăbiciune pentru el. Expresia aspră a lui Church dispăru o clipă, lăsând loc revoltei și amărăciunii. Ezită un moment, apoi, ca și cum ar fi vrut să șteargă fără urmă amintirea acestei clipe de înduioșare, făcu un semn scurt din cap: Ne vedem peste patru zile.

Plecară printre orezării, cocoșați sub povara armelor și echipamentului, cu uniformele leoarcă de sudoare. Singurele zgomote erau foșnetul paielor uscate și scârțâitul harnașamentului catârilor. Mergeau în coloană câte doi, păstrând între ei o distanță suficient de mare pentru a nu se stânjeni. Plutonul lui Nay Dun deschidea drumul și celelalte îl urmau la intervale de câte douăzeci de metri. Trei dintre catâri erau încărcați cu puștile-mitralieră și muniția lor. Ceilalți trei, pe care bucătarii îi duceau de dârlogi, transportau rațiile de hrană pentru cei șaptezeci și opt de oameni ai companiei.

Batalionul rămase în urma lor. Pagoda se pierdu și ea în depărtare și copacii care o înconjurau păreau acum o insuliță verde pe o mare încremenită de culoare cafenie. Au mers timp de un ceas, apoi s-au odihnit zece minute și un al doilea val de bombardiere a trecut pe deasupra lor.

După încă o etapă de o oră s-au oprit din nou, au fumat și au băut apa călduță din bidoane. Pe bolta încinsă a cerului soarele ardea orbitor, aproape alb, revărsând valuri de căldură. La nord se vedea alt sat, dominat de altă pagodă. Un stol de egrete își luă zborul, alarmat de prezența oamenilor. În ciuda acestor semne, câmpia părea că le aparține pe deplin și pustietatea îi conferea o dimensiune stranie. Colinele s-au apropiat treptat, forme rotunjite, de un verde crud, luând locul orezăriilor. Au început să apară pajiști și pâlcuri de bambuși de-a lungul albiei secate a unui pârâu, cu maluri nisipoase, străjuite de manghieri.

Gilling spera să ajungă la drumul spre Bandaung pe la ora 3. Șoseaua se îndrepta spre est de-a curmezișul câmpiei, iar ei mergeau către ea venind din sud-vest. La fiecare pauză de odihnă controla poziția pe hartă, încercând să se familiarizeze cu traseul drumului din zona colinară. În sinea lui mai credea că există o șansă infimă ca japonezii să renunțe la înaintarea spre Bandaung atunci când aveau să descopere că podul a fost aruncat în aer și că o avansare rapidă a motorizatelor e imposibilă. Totuși, nu-și făcea iluzii în privința reacțiilor lui psihice. După moartea lui Rance se schimbase complet. Acțiunile lui erau conduse de mândria personală, încerca să facă ceea ce așteptau alții de la el, dar în același timp era copleșit de frică. Cele patru zile în care trebuia să se bizuie pe propriile lui puteri i se păreau o eternitate și nu știa în ce măsură mai poate avea încredere în el însuși. Se putea întâmpla orice, însă dorea din tot sufletul ca japonezii să nu atace decisiv înainte ca unitatea lui să revină la batalionul care între timp avea să ajungă la Gyobin.

Nay Dun nu reacționase când aflase vestea despre chinezi, nici măcar nu clipise când îi spusese ce misiune le-a fost încredințată. Fața lui rămăsese la fel de impasibilă ca întotdeauna și, de altfel, Gilling nu observase vreo

schimbare de atitudine nici la restul karenilor. Erau obișnuiți cu foamea, cu setea, cu oboseala și durerea. În ciuda aparențelor, erau niște străini, imposibil de descifrat, la fel ca și Nay Dun. Aveau nevoie cu toții de camaraderie și înțelegere, dar singurul secret al lui Gilling era și unicul pe care nu-l putea împărți cu nimeni altcineva.

Auziră bombardierul, însă nimeni nu-l văzu decât atunci când era deja prea târziu. În prima clipă a fost un punct pe cer, apoi s-a năpustit asupra lor într-un picaj aproape vertical.

Șuieratul ascuțit al fluierului lui Gilling se pierdu în urletul în crescendo al motoarelor avionului. Nu exista nici un loc în care să se poată adăposti. Oamenii se împrăștiară, alergând în toate direcțiile. O umbră imensă trecu fulgerător pe deasupra lor și Gilling se aruncă imediat la pământ. Privi în sus și văzu bombele căzând. Scrâșni din dinți. O fracțiune de secundă mai târziu, cam la cincizeci de metri distanță țâșniră două gheizere de praf, însoțite de un tunet asurzitor. Pământul se cutremură sub el, iar suflul exploziilor îl lovi ca un pumn în plex.

Avionul se ridică, apoi făcu o întoarcere cam la o sută de metri altitudine, revenind la atac. Gilling abia îl vedea prin aerul încărcat de praf și urechile îi țiuiau.

– Deschideți focul când se întoarce!

Aproape că nu-și recunoscu vocea. Cu coada ochiului îl văzu pe unul dintre bucătari încercând să țină pe loc un catâr înspăimântat. Cercurile roșii de pe aripile bombardierului se vedeau tot mai clar. Gilling recunoscu silueta cu botul scurt: era un Zero, deci nu mai avea bombe.

– Fără înălțător! strigă el. Trageți fără înălțător!

Nu puteau să folosească decât puștile și pistoalele-mitralieră, căci nu aveau timp pentru a instala Bren-urile. Avionul se îndrepta direct către ei. Câteva clipe păru nemișcat, țintuit pe cer.

Apoi punctul crescu fulgerător și uruitul motorului umplu cerul, devenind aproape insuportabil. De la capetele aripilor țâșniră flăcări scurte.

– Acum! urlă Gilling. Acum!

Avionul ajunse chiar deasupra lor, ascunzând soarele timp de o fracțiune de secundă. Toți karenii deschiseră focul în aceeași clipă, dar bombardierul ieși aproape instantaneu din bătaia armelor și făcu un tonou, pregătindu-se pentru un alt atac. În acest moment de răgaz, Gilling observă că unul dintre catâri scăpase de omul care îl ținea de dârlogi și acum alerga la trap, risipindu-și încărcătura. Ceilalți păreau mai puțin speriați. Peste tot în jurul lui se auzea țăcănitul metalic al încărcătoarelor schimbate și pocnetul sec al închizătoarelor. Câțiva soldați se îndepărtară târâș, căutându-și o poziție de tragere mai bună, și se întoarseră pe spate, gata să întâmpine următorul picaj al avionului.

Acesta căzu din nou spre ei, înspăimântător, tot mai mare, cu vârfurile aripilor licărind când mitralierele intrară în acțiune. Două șiruri de gheizere miniaturale țâșniră din pământ și aerul se umplu de norișori de praf. Fiecare om avea impresia că silueta monstruoasă îl atacă numai pe el. În cele din urmă, cu un bubuit ca de tunet, avionul trecu peste companie și se îndepărtă rapid, fără să mai facă manevra de întoarcere. Mitralierele mai traseră o rafală, de la mare distanță, și bombardierul dispăru la fel de brusc cum apăruse.

Gilling așteptă câteva momente, apoi se ridică. Urechile îi țiuiau la fel de tare și constată că brațele îi tremură puternic. De jur-împrejur văzu numai trupuri întinse și timp de o clipă înspăimântătoare crezu că sunt cadavre. Însă trupurile începură să se miște, mai întâi cu precauție, ezitant, ca și cum fiecare soldat era uimit că mai

este în viață. Își făcu mâinile căuș la gură și ordonă comandanților de plutoane să verifice pierderile. Nu putea crede că scăpaseră neatinși. Catârii nu suferiseră totuși nici o zgârietură, iar oamenii din imediata lui apropiere nu păreau să fie răniți.

– Aduceți catârul înapoi și încărcați-l! Repede!

Aruncă o privire în direcția în care dispăruse avionul, dar nu văzu nimic. Totuși, atâta vreme cât rămâneau în teren deschis nu erau în siguranță. Nu mai așteptă raportul comandanților de plutoane și porni el însuși în inspecție. Spre uimirea și ușurarea lui, auzi de fiecare dată aceleași cuvinte: „nici o pierdere". Părea prea frumos ca să fie adevărat. Se așteptase ca în cel mai bun caz să fie obligați să transporte câțiva răniți, și totuși nimeni nu fusese atins, nici măcar vreun om din grupa care se aflase cel mai aproape de punctul de cădere a bombelor.

Aproape fără să-i vină să creadă, se rugă ca norocul să țină cât mai mult timp. Imediat ce catârul rătăcit a fost prins, dădu comanda de plecare. Mai aveau de mers o oră până să ajungă la drumul spre Bandaung. Deși jungla care acoperea colinele și cobora până în câmpie le-ar fi oferit un adăpost sigur, era mult prea departe pentru a-și permite un asemenea ocol. În orice caz, la mai puțin de doi kilometri pe direcția lor de marș se afla o pădurice rară care le putea oferi un camuflaj suficient de bun dacă aveau să fie atacați mai târziu.

Acum erau mai atenți și mergeau într-o formație mai dispersată. Lupta, deși scurtă, le uscase gâturile, iar soarele le întețea setea, arzându-le buzele cu pârâiașe de sudoare sărată. Trecură cincisprezece minute până când ajunseră sub primii copaci. Erau puțini și rari, și o cireadă de vite costelive se adunase în umbra lor iluzorie. Plutonul lui Nay Dun trecuse deja mai departe și Gilling era pe punctul de a-l urma, când auzi exclamația lui Saw Tun Shwe:

– Uite, thakin!

Gilling încetini pasul și trecu prin șirul karenilor din plutonul al doilea. Animalul din imediata lor apropiere era acoperit de sânge. Un altul se clătina pe trei picioare, iar ciotul celui de-al patrulea se termina cu o bucată de os strălucitor. Cele care se mai puteau mișca se îndepărtară când Gilling înaintă spre ele. Șase rămaseră pe loc, ridicându-și capetele în direcția lui. Toate erau mutilate oribil și priveliștea îi întoarse stomacul pe dos. Vedea efectele rafalei de adio a avionului japonez. Scoase revolverul din toc, se apropie de o vacă cu o rană imensă la gât și o împușcă imediat în cap. Animalul căzu încet și Gilling apăsă din nou pe trăgaci. Le împușcă pe rând, trăgând uneori doar o dată, alteori câte două gloanțe. I se părea că vitele îl privesc cu o expresie acuzatoare și în același timp înecată de durere, ca și cum el era vinovat de ceea ce li se întâmplase.

Crezu că soldații își continuaseră drumul, dar când termină văzu că se uitau la el, ca spectatorii unui ritual de neînțeles. Nay Dun se afla la douăzeci de pași și Gilling avu impresia că subofițerul e nerăbdător. Era încă sub imperiul suferinței inutile a animalelor și al propriei sale compătimiri, și indiferența karenului îi provocă furia.

– Cine a dat ordinul de oprire? întrebă cu glas înăbușit.

– Eu, thakin.

– Altă dată să aștepți până primești comanda mea. Ai înțeles? Acum dă ordinul de marș.

Nay Dun salută și se răsuci pe călcâie. Vocea lui răsună peste câmpie și compania se puse în mișcare. Cu mâini tremurătoare, Gilling puse revolverul în toc. Se uită pentru ultima dată la cadavrele de animale din jurul lui, apoi se îndepărtă, ros de îndoială, fiindcă ceea ce făcuse

fusese o nouă dovadă de slăbiciune și, dacă dorea într-adevăr să reziste acestui război, trebuia să învețe să-și înăbușe mila. Trebuia să găsească un antidot pentru vulnerabilitate. Mândria singură nu era suficientă.

Într-un fel sau altul, își spuse el, era obligat să învețe să urască.

Capitolul al optulea

Au ajuns la șosea nu mult după ora 3 și au făcut pauza obișnuită înainte să pornească spre est. Colinele erau mult mai aproape acum și coamele lor scunde se distingeau foarte clar. O adiere slabă trecu peste câmpie, ca o respirație liniștită, și oamenii își ridicară fețele către ea, recunoscători. Rezistaseră foarte bine în canicula îngrozitoare și nu se plânseseră deloc. Totuși, până și ei aveau o limită și, așa greu încărcați cum erau, Gilling știa că în nici un caz nu vor regreta când vor ajunge la pod. Chiar și catârii dădeau semne că fuseseră solicitați mai mult decât puteau îndura.

Tăcerea era la fel de profundă. Mărșăluiră sub cerul aproape incolor, fără să păstreze cadența, târându-și tot mai greu picioarele prin praful care se adunase la marginea drumului. Orezăriile se pierdură în spatele lor. De-o parte și de alta se vedeau pâlcuri de bambuși și de bananieri înconjurate de pajiști cu iarbă scurtă și uscată. Un sătuc apăru brusc din spatele unui lan de porumb, cu acoperișurile de paie strălucind în soare. Era pustiu.

Umbre lungi brăzdau pământul printre casele cu pereți de bambus și nu se vedea nici o mișcare pe prispele strâmte. Șiragurile de mărgele atârnau nemișcate în cadrul ușilor. Toți oamenii fugiseră și își luaseră agoniseala cu ei. Un câine slab, fără păr, lătră furios când trecură prin dreptul așezării – singurul semn de viață.

Gilling se obișnuise cu aceste sate fantomă. Dar aici, la aproape treizeci de kilometri de front, casele pustii îi provocau un sentiment de nesiguranță, ca și cum japonezii s-ar fi aflat chiar în spatele lor. Se uită instinctiv spre sud-vest, dar nu văzu nimic altceva decât puncte negre pe cer – vulturii care se roteau deasupra vitelor pe care le împușcase mai devreme.

Vegetația se îndesise de-a lungul drumului. Pe borna din fața lor citiră că mai erau treizeci și patru de kilometri până la Bandaung, ceea ce însemna că se aflau cam la șapte kilometri de pod. Mergeau mai încet acum, dar Gilling renunță să mărească pasul. Picioarele îl dureau îngrozitor, ca și cum abia ar fi terminat un maraton, și bocancii parcă se micșoraseră cu câteva numere. Oricum, deocamdată nu aveau de ce să se grăbească. Le mai trebuia doar o oră de lumină după ce ajungeau la pod, și mergând în ritmul acesta era evident că nu vor întârzia. Dacă totul se desfășura normal, aveau să fie acolo cel târziu la ora 5.

Gândurile i-au fost alungate de manevra bruscă a plutonului din frunte. Înainte să poată da vreun ordin, și soldații din celelalte plutoane se aruncară la pământ, cu armele în poziție de tragere. Se aplecă și el, apoi înaintă cu grijă până îl găsi pe Nay Dun.

– Ce s-a întâmplat?

– Un jeep, thakin.

Gilling ridică binoclul la ochi. Era din nou sub tensiune și oboseala îi dispăruse ca prin farmec.

– Sub copaci, la două-trei sute de metri...

– L-am văzut.

Silueta vehiculului se desena tremurătoare în depărtare. Mașina era parcată chiar în punctul în care drumul dispărea sub bolta palmierilor și jocul de lumini și umbre îi asigura un camuflaj aproape perfect. Chiar și cu ajutorul binoclului era greu de observat.

– Sunt patru oameni, thakin. Un ofițer și patru pușcași.

Gilling se șterse de sudoare, minunându-se de acuitatea privirii karenului. Erau într-adevăr patru oameni, trei în jeep și unul pe drum. Nu reuși să distingă nici o diferență între ei, cu excepția faptului că cel de lângă mașină nu purta nimic pe cap. Din ceea ce-i spusese Church reieșise că nu se putea aștepta la nici o întâlnire. Îl cuprinse iarăși neliniștea. Poate că japonezii foloseau un jeep capturat și uniforme englezești și le pregătiseră o ambuscadă.

„Ești sigur?" își dori să întrebe, dar luptă împotriva tentației, căci se temea de ironia mută a lui Nay Dun. În schimb spuse ferm, împotriva voinței sale:

– Iau una din grupele tale, subedar. Acoperă-mă.

Drumul era mărginit pe o latură de un lan de porumb. Își conduse soldații la pas, la adăpostul tulpinilor înalte. Nu după mult timp zări coroanele palmierilor. Înaintă precaut spre marginea lanului, unde porumbul se rărea, ordonă karenilor să stea pe loc și porni singur mai departe, târâș, încercând să nu facă nici un zgomot. După calculele lui se afla la mai puțin de cincizeci de metri de jeep, însă încremeni îngrozit: foarte aproape de el răsunase înăbușit o tuse seacă. Apoi o voce răgușită exclamă pe un ton de exasperare:

– Drăcia dracului!

Ușurat și împins de curiozitate, ieși în teren deschis, chiar lângă mașină. Îl recunoscu imediat pe unul dintre

bărbații din jeep: era Shans din batalionul C. Celălalt – mai înalt, cu părul roșcat și cu mustață –, care purta o cămașă obișnuită, pantaloni kaki și ghete cu șireturi, avea însemnele de locotenent și, de-a curmezișul pieptului, o cartușieră plină.

– Salut, zise Gilling.

Nici unul dintre cei patru nu-l văzuse.

Ofițerul se întoarse brusc și încremeni de uimire. Apoi, foarte încet, trăsăturile i se relaxară.

– Dumnezeule mare! exclamă el. De unde-ai apărut?

– Și eu mă pregăteam să te întreb același lucru.

Locotenentul clătină din cap și își trecu o mână peste față, de parcă s-ar fi trezit abia atunci.

– M-ai speriat ca naiba. Pe fața lui apăru un zâmbet slab. Ar trebui poate să te salut? Îmi pare rău dacă am spus o prostie, dar mi-au pus gradele astea pe umăr chiar azi-dimineață. Mă numesc Baxter. Lucrez la Grierson, societatea forestieră, sau mai bine zis am lucrat până acum câteva ore.

– Nu înțeleg prea bine. Ce faci aici de fapt?

– Asta mă întreb și eu. M-au pus mai mare peste băieții ăștia și...

– Cine?

– Armata. Poate nu m-am făcut înțeles destul de clar. Tuși – tusea unui fumător de vârstă mijlocie. Grierson lucrează în pădurile din zona asta. Eu am fost administratorul general al districtului, însă acum vreo săptămână mi-au spus să încetez orice activitate. Am închis totul și ieri m-am dus la Gyobin și mi-am oferit serviciile. Înțelegi ce vreau să zic. O mulțime de tipi ca mine au procedat la fel. Ca să nu mai lungesc vorba, m-au primit cu brațele deschise și azi de dimineață mi-au spus că sunt locotenentul Baxter – pocni din degete – uite-așa. Abia am semnat hârtiile și m-au expediat aici.

– Ce să faci aici?

– Să stau cu ochii pe porțiunea asta de drum, până la pod. Flutură din mâini, ca și cum așa s-ar fi făcut înțeles mai bine. E un pod la vreo doi-trei kilometri mai încolo. Mi-au spus că niște băieți de-ai noștri vor trece pe-aici după-amiază, în drum spre Bandaung. Tocmai începusem să mă gândesc că ceva nu-i în regulă și că va trebui să rămân aici o veșnicie. Pesemne că m-ai auzit când m-au apucat dracii.

– Ba chiar aș fi putut să vă împușc pe toți.

Baxter continuă netulburat:

– Probabil că ai dreptate și mă bucur că nu sunteți japonezi. Am mers în sus și-n jos pe drum ore întregi și tot timpul m-am întrebat ce naiba să fac dacă apar galbenii. Nu i-ar fi costat nimic pe băieții din Gyobin să-mi zică să dispar imediat. Uită-te la noi: nu prea suntem o formație militară și nu prea cred că s-ar speria cineva de alura mea războinică.

Gilling nu se putu abține să surâdă.

– În regulă, acum poți să dispari.

– Salvați de clopoțel. Baxter se încruntă. Nu ești singur, așa-i?

– Nu prea.

Gilling se răsuci și-i făcu semn lui Nay Dun să înainteze cu întreaga companie. Baxter fluieră admirativ când soldații se regrupară pe drum.

– Cristoase, exclamă el, așa mai zic și eu!

– Când ai fost ultima dată la pod?

– Acum vreun ceas. N-am văzut nici o mișcare – în orice caz, nu acolo. Dar tot atunci am auzit niște explozii și rafale de mitralieră, probabil la câțiva kilometri spre sud. Cred că a fost vorba de un raid aerian, însă n-am putut vedea nimic de la pod, pădurea e prea deasă acolo. M-a cam îngrijorat treaba asta.

Între timp, compania se apropiase.

– Kareni? întrebă Baxter.

– Da.

– Mă simt mult mai liniștit cu ei lângă mine. Păstră tăcerea câteva clipe, apoi se așeză la volan și porni motorul. Bine, mă întorc la stăpânii mei, oricare ar fi ei. Ce ai de gând? Rămâi aici?

– Cam așa ceva.

– Mai bine tu decât mine. Pesemne că au ajuns la fundul sacului dacă i-au încredințat unui băiețel de genul meu treaba asta pentru oameni mari. Care crezi că e situația?

– Aș zice că nu e prea strălucită.

– Avem vreo șansă să-i ținem pe loc până când ploile o să le taie avântul?

Gilling ridică din umeri:

– Dumnezeu știe. Sunt doar un comandant de companie...

– În ochii mei ești un tip impresionant. Baxter nu reușea să bage în viteză. Sunt un amator fără speranță, nici măcar nu sunt în stare să conduc drăcia asta. Rânji jenat când mașina intră totuși în viteza întâi. Vrei să transmiți vreun mesaj?... Sau am spus iar vreo prostie?

– Spune-le doar că te-ai întâlnit cu compania de pușcași kareni.

– Numai atât?

– Da, mulțumesc.

– S-a făcut. La revedere.

Acceleră și jeepul țâșni printre șirurile de soldați, ridicând un văl gros de praf. Gilling ajunse din urmă compania și își potrivi pasul cu cel al oamenilor; se gândea la ironia involuntară a unora dintre remarcele lui Baxter. Întâlnirea neașteptată îl făcuse să devină iarăși nesigur. De la atacul avionului nu-și dorise altceva decât să ajungă la adăpost, dar acum, într-un mod aproape pervers, simțea

nevoia să rămână în teren deschis. Vechea chemare către compatrioții săi reînviase și întoarse capul de câteva ori pentru a privi cum dispare în depărtare norișorul de praf ridicat de roțile jeepului lui Baxter. Părea fumul unui vapor care se pierde la orizont.

Capitolul al nouălea

Drumul intră în pădure, unde zgomotul bocancilor abia ridicați de la pământ răsuna înăbușit sub bolta aproape neîntreruptă a copacilor. După vreo douăzeci de minute, câmpia începu să dea semne de dispariție: șoseaua se înscria într-o serpentină ușoară, care urca neîntrerupt cale de șapte-opt sute de metri. Abia terminaseră urcușul și începură să coboare. Aerul era mai umed și vegetația se îndesise. Soarele arunca raze rectilinii prin semiîntunericul aproape acvatic și roiuri de fluturi multicolori zburau pe lângă ei ca niște bancuri de pești exotici. Zumzetul insectelor era neîncetat, ca și cum o mie de receptoare telefonice ar fi fost așezate greșit în furcă. În ciuda epuizării, karenii se uitau atenți în jurul lor, ca niște oameni întorși acasă după o lungă călătorie.

Podul a rămas ascuns de vegetație până în ultima clipă. La un moment dat, când primul pluton a ieșit dintr-o curbă strânsă, a apărut brusc în fața lor. De-a lungul următorilor cincizeci sau șaizeci de metri, drumul devenea un soi de șleau săpat în versantul colinei, coborând abrupt

către pod după ce cotea din nou la aproape nouăzeci de grade. De cealaltă parte a albiei făcea o curbă amplă și urca la fel de abrupt până pe buza văii.

Gilling recunoscu perfect podul chiar în clipa în care îl văzu. În urmă cu doi ani, în timpul unei călătorii la Bandaung, își spusese că seamănă mai mult cu o estacadă. Nu avea decât patruzeci de metri lungime și era un simplu schelet de metal acoperit cu scânduri. De-o parte și de alta avea balustrade de lemn și banda pentru vehicule era pusă în evidență de placajul dublu de grinzi. Pârâul săpase un minicanion cu versanți foarte înclinați, nu numai în dreptul podului, ci și în aval și în amonte, atât cât putea vedea Gilling. Apa scăzuse – mai rămăsese doar un firișor – și nămolul crăpat de pe fundul albiei era presărat cu bolovani și crengi uscate.

Observă toate acestea în timp ce cobora spre pod. Încurajat de ceea ce văzuse, își ridică privirea spre creasta din fața lui: era o poziție puternică și o dată podul aruncat în aer ar fi devenit și mai greu de cucerit. Chiar cu puterea lor de foc limitată, puteau să provoace inamicului pierderi grele și eventual să-l facă să renunțe la înaintare. Nu încetase să-și spună că exista o șansă deloc neglijabilă ca o rezistență fermă să-i facă pe japonezi să abandoneze drumul către Bandaung. Acum își vedea speranțele confirmate. Totuși, în același timp, o ciudată senzație de ireal îl împiedica să gândească limpede. Părăsiseră războiul pentru câteva ore, dar de mâine dimineață îi vor deschide din nou porțile. Când va veni, îl vor întâmpina aici. Aici... Avea sentimentul straniu că acesta era locul în care îi fusese sortit să cunoască iarăși frica.

Compania se angajă pe pod și pădurea începu să răsune de bocănitul neregulat al bocancilor pe scânduri. Când ultima grupă ajunse pe malul celălalt, Gilling dădu ordinul de oprire și trimise după Nay Dun. Subedarul,

care părea să nu țină deloc seama de oboseala extremă a oamenilor, salută cu obișnuita lui energie. Era ca o mașină, și chiar acest lucru era o nouă sfidare, ca și cum i-ar fi provocat și pe ceilalți să-l imite dacă sunt în stare.

– Thakin?

Gilling își ridică ochii de la schema amplasării explozivului.

– Vom arunca podul în aer chiar acum, subedar. Du compania de aici și așteptați-mă mai departe până termin treaba. Vom stabili pozițiile plutoanelor după aceea.

Se uită încă o dată la planul de minare, în vreme ce Nay Dun îi îmboldea pe kareni să se ridice și să pornească spre creastă. Fuseseră pregătite patru încărcături care urmau să explodeze simultan. Privind pe deasupra balustradei, văzu piramidele de saci umpluți cu nisip care protejau fiecare picior al podului. Explozivul fusese îngropat la baza fiecărui picior și reuși fără mari probleme să găsească încărcăturile și cutiile de metal etanșe care conțineau capsele și fitilele. Experiența lui în materie de geniu se rezuma la un curs de trei zile, la care participase imediat după ce ajunsese la batalion, și era fericit că Nay Dun nu putea vedea cât este de nervos. Scurtă fitilele la mai puțin de un metru fiecare și le fixă în capse, strângându-le cu dinții. În cele din urmă lipi capsele cu bandă adezivă pe calupurile de exploziv. Când termină, era aproape orbit de sudoare și nu reușea să-și stăpânească tremurul mâinilor.

Aruncă o privire peste umăr ca să se asigure că nu mai este nimeni pe drum, apoi scăpără un chibrit și aprinse pe rând fitilele. După ce constată că ard corect, începu să urce și el spre creastă, încercând să-și stăpânească impulsul de a alerga. Deodată, distanța până sus i se păru nesfârșită. Cu mult înainte să ajungă la adăpost era leoarcă de sudoare și aproape intrase în panică la gândul că poate

calculase greșit viteza de ardere a fitilelor. Avu nevoie de un efort uriaș de voință pentru a nu începe să fugă pe ultimii metri, dar reuși să reziste.

Nay Dun îl aștepta la marginea drumului și Gilling observă cu surprindere că subofițerul nu privea podul, ci se uita atent la el.

Se mai scurse o jumătate de minut până la explozie și cu fiecare secundă care trecea tăcerea părea mai adâncă. Apoi, chiar când începuse să-și spună că ceva nu era în regulă, valea strâmtă a fost umplută fulgerător de o flacără portocalie. Aerul a vibrat și a devenit opac din cauza prafului cenușiu; în aceeași clipă, o ciupercă de pământ și apă a țâșnit spre cer, purtând cu ea fragmente de metal și de lemn. Vuietul exploziei i-a izbit violent timpanele, în vreme ce copacii de pe versanți s-au încovoiat. Sunetul a plutit pe deasupra văii și după alte câteva clipe s-a așternut liniștea. Căznindu-se să străpungă cu privirea cortina de praf, Gilling reuși în cele din urmă să vadă că podul dispăruse complet. În următoarele momente, frânturi de grinzi și de scânduri începură să cadă în jurul lor, însoțite de țipetele ascuțite ale păsărilor.

Gilling fu copleșit de o satisfacție imensă. Îndreptându-și spatele, se întoarse către Nay Dun și schiță un gest de ușurare.

– Asta e... Pentru orice eventualitate, pune pe poziție un Bren, subedar. Oamenii pot să se răcorească puțin, apa se va limpezi curând. Adu catârii aici și dă ordin bucătarilor să pregătească masa. Ai grijă de tot. Nu mai avem mult timp la dispoziție și vreau să ne întărim poziția cât timp mai e lumină. Spune-le comandanților de plutoane să fie aici peste trei sferturi de oră.

Se despărțiră și Gilling plecă în recunoaștere, începând cu punctul în care drumul ajungea aproape de

albia pârâului. Din pod nu mai rămăseseră decât cele patru cioturi ale picioarelor și o porțiune scurtă din scheletul metalic de pe malul opus, acoperită încă de scânduri, ceea ce o făcea să semene cu o trambulină. Merse câteva sute de metri în aval și în amonte, urcă pe creastă în câteva locuri și încercă să găsească cele mai bune culoare de foc și zonele care ofereau cea mai eficientă acoperire. Mai jos, karenii se spălau în apa puțin adâncă. Fumul începuse să se ridice de la focurile bucătarilor, iar catârii adăpați și hrăniți fornăiau mulțumiți. Războiul părea că se află la mii de kilometri depărtare și Gilling constată că scăpase de pesimismul crescând care-l stăpânise în ultimele treizeci și șase de ore. Oboseala fizică acționase asupra imaginației lui ca un anestezic, și atunci când le repartiză comandanților de plutoane pozițiile și misiunile nu reuși să se autoconvingă pe deplin că de fapt pregătea scena pentru un spectacol sângeros.

Ziua era pe sfârșite și se grăbi să coboare la pârâu și să se dezbrace. Apa rece i se păru o adevărată binecuvântare. Se opri în mijlocul pârâului, unde era adâncă până la brâu, și își stropi îndelung capul și umerii înfierbântați. Nu-și mai scosese bocancii de o săptămână și în tot acest timp se spălase doar cu câteva căni de apă. Aerul roșiatic în lumina apusului răsuna de orăcăitul broaștelor și târâitul neîntrerupt al greierilor. Câteva maimuțe trecură printre crengile copacilor din apropiere, prea repede pentru a putea să le vadă, dar nici măcar trosnetul lemnului frânt și țipetele lor ascuțite nu reușiră să-l alarmeze.

Picioarele nu-l mai dureau și amprenta adâncă a ciorapilor grosolani îi dispăruse de pe piele. Nu era în cea mai bună stare sufletească pentru a-și analiza gândurile, totuși nu se putu abține să-și spună: „Am acționat corect aici la pod. La fel și când ne-a atacat avionul japonez, și

când am văzut jeepul lui Baxter. N-am fost chiar în apele mele, dar ar fi putut fi mai rău. N-are ce să-mi reproșeze pe ziua de azi..."

Mâine avea să fie pus la încercare din nou. Nu se putea amăgi cu gândul că va scăpa. Începând din zori, drumul urma să fie deschis inamicului, ca o invitație prea evidentă pentru a fi ignorată. Mâine aveau să sosească japonezii. Și totuși, acum, inevitabilul de mâine era umbrit de senzația de confort fizic și de satisfacția reușitelor din ziua care aproape se sfârșise.

„Am acționat corect la pod", repetă Gilling în minte. „Am marcat în fine un punct. Probabil că nu m-ar fi crezut în stare."

El...

Trebuia să evite cu orice preț să se expună pe viitor disprețului lui Nay Dun. Trebuia să alunge sentimentul de umilință provocat de întâmplările din noaptea trecută. Astăzi reușise. Mâine trebuia să reușească încă o dată, și la fel poimâine, și răspoimâine. Era ca și cum ar fi luptat pe două fronturi deodată.

Capitolul al zecelea

Trecu și noaptea. Luna răsărise la ora 11 și pădurea căpătase formă. În zori aerul înghețase, și de-a lungul albiei pârâului se formaseră fâșii subțiri de ceață. Licuricii dispăruseră, alungați de lumina lăptoasă a dimineții și de corul zgomotos al insectelor care se trezeau.

Țipătul ascuțit al unui cocoș de pădure îl trezi pe Gilling, care se uită în jos la rămășițele podului și la panglica drumului cu expresia tulbure a omului care încearcă să-și amintească un vis. Era 6 fix. Rămase nemișcat timp de câteva secunde, încercând să-și adune gândurile, apoi sări brusc în picioare, împins de neliniște. Impresia de ireal a zilei de ieri se șterse complet. Totul era acum dureros de clar, încât simți un acces puternic de greață. Încercă să lupte împotriva stării de nervozitate și porni să verifice poziția companiei – schimbă amplasamentul unei grupe, controlă camuflajul, ordonă să mai fie aduse tulpini de bambus pe câteva porțiuni de teren liber. Probabil că mai aveau la dispoziție o oră, cel mult două. Părea logic ca patrulele japoneze să înainteze cu precauție și să mai

treacă ceva timp până să descopere că derivația către Bandaung nu era apărată. Chiar așa fiind, nu-și puteau permite să riște. Aduseră catârii departe de pârâu și-i priponiră pe drum, în ariergarda companiei. După ce oamenii mâncară, bucătarii se retraseră și ei. Gilling plecă iar în recunoaștere și încercă să rețină cât mai multe detalii ale terenului de pe ambii versanți ai văii, apoi îi trimise pe comandanții de plutoane să facă același lucru. O grupă avansată ținea drumul sub observație, la câteva sute de metri către vest, pentru a semnala imediat apariția inamicului.

Pe la ora 9 încheiară toate pregătirile. Nu le mai rămânea altceva de făcut decât să aștepte. Soarele se ridicase deasupra copacilor, poleind frunzele umede și alungând ultimele fuioare de ceață din albia pârâului. Unul dintre plutoane se afla chiar în dreptul amplasamentului podului, de unde domina porțiunea de drum care cobora în vale. Un altul era răspândit pe creasta împădurită, de unde putea ține sub foc versantul opus și albia apei. Gilling hotărâse să păstreze în rezervă plutonul lui Nay Dun, cu excepția grupei de observatori.

Era o poziție bună. Nimic nu-l făcuse să-și schimbe prima impresie. Ar fi fost însă mult mai liniștit dacă ar fi avut încă un pluton pentru a extinde perimetrul apărat. Pericolul de încercuire nu era deloc de neglijat dacă întârzia prea mult aici. O dată ce japonezii aveau să-și dea seama ce forțe le stăteau în cale, cu siguranță că aveau să încerce o învăluire. Era inevitabil. Gândul acesta deveni certitudine pe măsură ce timpul trecea. Nici măcar o rezistență foarte hotărâtă în punctul acesta nu-i putea face să renunțe. Vor afla destul de repede că adversarul nu e prea puternic. Ieri nu făcuse altceva decât să se amăgească și să încerce să-și adoarmă rațiunea. Indiferent ce se va întâmpla aici, va fi doar începutul.

Orele treceau încet, fiecare dintre ele ca o amenințare neîmplinită. O pasăre începu să cânte monoton, adăugând încă ceva la tensiunea și așa greu de suportat. Pe la prânz se duse la punctul de observație și rămase o vreme acolo, alături de cei doi soldați, apoi se întoarse pe versant. Razele soarelui cădeau acum perpendicular și karenii stăteau culcați în locașurile lor de tragere sub frunzișul des, la fel de nemișcați și de tăcuți ca și valea pe care o apărau.

Pe malul celălalt, chiar în punctul în care drumul începea să coboare în vale, se afla un pușcaș – ultima legătură cu punctul de observație avansat. Gilling își întorcea mereu privirea spre el, dar în zadar. La începutul după-amiezei se auzi uruitul îndepărtat al avioanelor deasupra câmpiei și această diversiune îi abătu gândurile către divizie și batalionul lui, către Church, Abbott, Crawford și toți ceilalți. Era de-a dreptul invidios și ar fi dat orice să-l aibă alături pe unul dintre ei, preferabil pe Abbott. Chiar și un ageamiu ca Baxter ar fi fost mai bun decât nimic. Nay Dun nu putea să-i înlocuiască. Nu-i putea spune karenului: „Îmi doresc al naibii de mult să atace până se lasă întunericul. Altfel o să am chiar de la început impresia că ne vor cădea în spate." Nici nu putea spune: „Așteptarea asta mă face să tremur ca varga. Ce dracu' au de gând?" Traduse în birmana schematică pe care o învățase, aceste fraze ar fi devenit o mărturisire a spaimei sale, a incapacității de a comanda. Subedarul ar fi răspuns la ele cu privirea lui fixă, de reptilă, ceea ce ar fi adâncit și mai mult prăpastia dintre ei.

Un ofițer britanic trebuie să fie un exemplu pentru unitatea lui. În cei douăzeci și unu de ani de armată ai karenului nu fusese niciodată altfel...

Mai trecu un ceas îngrozitor pentru nervii lui Gilling, dar nu primi nici un semnal de pe versantul celălalt. Se simțea tot mai singur pe măsură ce soarele cobora către

orizont. La 4,30 îi trimise pe bucătari să adape catârii la pârâu, iar la 5 dădu ordin să fie umplute bidoanele și să fie împărțită mâncarea. Așteptarea devenise intolerabilă și, cu toate că îi era foame, trebui să facă un efort pentru a mânca rația pe care i-o adusese Saw Tun Shwe.

Ore întregi se pregătise sufletește pentru venirea inamicului. Acum, încetul cu încetul, hotărârea lui începu să slăbească și se surprinse cântărind ideea retragerii după lăsarea întunericului. Și divizia va porni la drum noaptea și gândul că ar putea să țină pasul cu ea era mai mult decât tentant. Misiunea lui era aceea de a împiedica folosirea nestânjenită a drumului, nu de a apăra o anumită porțiune a lui. Valea adâncă a pârâului era un obstacol suficient pentru a împiedica înaintarea mecanizatelor și, în plus, puteau mina pilonii podului și malurile ca să descurajeze eventualele lucrări de reparație. Până mâine în zori ar putea să arunce în aer drumul la sud de oraș și să aleagă o altă poziție favorabilă...

Ideea căpătă greutate, însă nu se hotărî să treacă de la gânduri la fapte. Particularitățile excelente ale terenului erau un argument puternic în favoarea rămânerii pe loc. În cele din urmă recurse la un compromis: se vor retrage la miezul nopții. Era greu de crezut că nu se va întâmpla nimic până atunci, dar cel puțin stabilise o limită în timp pentru calvarul pe care-l îndura. Mai avea de așteptat exact șapte ore.

Lumina zilei se stinse încet și valea păru că se strâmtează. Deasupra lor apărură primele stele, pădurea căpătă un aspect fantomatic și întunericul tot mai dens se umplu de zgomote ciudate. Gilling retrase plutonul avansat și mută punctul de observație la numai o sută de metri vest de pârâu. Soldatul de pe malul opus era acum echipat cu o lanternă. Se făcu 7, apoi 7.30, 8. În vreme ce

încerca să distingă detaliile drumului de pe celălalt versant, Gilling constată că se obișnuise cu jocul așteptării: parcă nu făcuse niciodată altceva decât să stea ascuns în beznă, la cheremul propriei lui imaginații.

Mijindu-și ochii, își ridică privirea către cer, implorând timpul să se scurgă mai repede. Cu excepția licuricilor care treceau lent pe deasupra copacilor, nimic nu se mișca în jurul lor. Treptat i se făcu somn. Zgomotul monoton al nopții avea același efect ca un somnifer și pleoapele îi deveniră tot mai grele. Încercă din răsputeri să rămână treaz, dar în cele din urmă adormi.

O rafală scurtă de pistol-mitralieră îl readuse brusc la realitate. Încercă să-și adune gândurile și se ridică în genunchi înainte ca ecoul să se îndepărteze de-a lungul văii. În prima clipă nu văzu nici o țintă posibilă. Apoi auzi o altă rafală pe creasta din spatele lui, urmată de pocnetele seci ale puștilor pe întregul versant. În același moment reuși să distingă niște umbre în mișcare pe malul opus și o siluetă prăbușindu-se în pârâu.

Porni târâș pe coate și pe genunchi, în căutarea lui Nay Dun. Intensitatea focului crescu constant și acum se vedeau licăriri scurte și dincolo de vale.

– Ce s-a întâmplat cu observatorii?

– N-am primit nici un semnal, thakin.

– Ești sigur? Ar fi trebuit să strige măcar.

– Sunt sigur, thakin. N-a fost nici un semnal.

O rachetă Very se înălță deasupra văii, izbucnind într-un bulgăre de lumină de un alb orbitor. După ce se stinse, întunericul deveni de nepătruns și stelele reapărură una câte una pe boltă. Focul era acum neîntrerupt și se auzea de-a lungul ambilor versanți. Un mortier începu să tragă de pe malul opus; primul proiectil explodă printre copaci la câțiva metri de Gilling, asurzindu-l și acoperindu-l cu o ploaie de frunze.

Ameţit, încercă să găsească un punct de observaţie mai avantajos. Două aspecte îi erau deja foarte clare: japonezii veniseră pe jos – altfel ar fi auzit zgomotul motoarelor – şi grupa de observatori fusese luată prin surprindere.

Un glonţ rătăcit ricoşă în apropierea lui. Într-un moment de tăcere auzi pocnetul mortierului, asemănător cu acela al unei rachete de tenis care loveşte puternic mingea, şi îşi încleştă dinţii în aşteptarea exploziei. Proiectilul lovi versantul sub el, şi Gilling se ridică pe coate pentru a vedea mai bine ce se întâmplă. Chiar în aceeaşi clipă mai mulţi japonezi se ridicară în picioare pe malul celălalt, la acelaşi nivel cu el, şi se năpustiră în albia pârâului. Îşi ţineau puştile lungi la piept şi, în timp ce alergau, echipamentul de luptă le bătea ritmic spatele şi şoldurile. Nici unul dintre ei nu reuşi să ajungă prea departe. Bren-urile îi prinseră în focul lor încrucişat şi un singur soldat sări în apă. Timp de câteva clipe care se dilatară la nesfârşit, japonezul trase de la şold cu pistolul lui mitralieră, iar Gilling urmări fascinat scânteierea tuburilor de cartuş ejectate de armă. Omul căzu brusc şi apa îl duse în beznă.

O altă rachetă lumină scena. Rând pe rând, intensitatea focului creştea şi scădea, ca un vânt puternic care bate în rafale. Japonezii încercară din nou să traverseze pârâul, dar fură opriţi cu grenade şi foc încrucişat de arme automate. Peste vale atârna un nor gros de fum şi trasoarele scânteiau fulgerător în toate direcţiile, ca nişte comete în miniatură. Mai trecură câteva minute. Noaptea era sfâşiată de strigăte, de pocnetul exploziilor şi de păcănitul sec al armelor uşoare. În cele din urmă, ca la un semn, tăcerea se aşternu peste pădure. Era atât de intensă, încât lui Gilling i se păru că inima îi bate la fel de tare ca toba unei fanfare militare.

Abia se obișnuise cu liniștea, când își auzi numele strigat de pe cealaltă parte a văii:

– Căpitane Gilling!

Încremeni de uimire. Lângă el, Nay Dun mormăi ceva.

– Căpitane Gilling! Vocea răgușită pluti peste apă și teama îl copleși într-o clipă. Sunt Ba Tin, thakin, Naik Ba Tin...

Ba Tin comandase grupa de observatori. „Dumnezeule mare", gemu Gilling în gând.

– Japonezii vor să-ți vorbească, thakin.

Din glasul karenului răzbătea teroarea. La marginea drumului se aprinse o lanternă și fasciculul ei puternic încadră precis silueta soldatului. Era la vreo cincizeci de metri depărtare, însă părea mult mai aproape, decupat clar pe fondul negru ca smoala al versantului, ca un actor în lumina reflectoarelor.

– Japonezii vor să-ți vorbească, căpitane Gilling. Sunt Ba Tin. Pușcașul Saw Pah e și el aici.

Gilling îl privea fix, parcă hipnotizat. Imaginea lui Rance îi reveni în minte și un fior violent îl străbătu din cap până-n picioare.

– Căpitane Gilling!...

Închise ochii. Timpul parcă înghețase. Își acoperi fața cu mâinile, ascultând litania răgușită a karenului. Era scăldat într-o sudoare rece și nu reușea să alunge gândul că glasul pe care-l auzea nu era acela al lui Ba Tin, ci al unei ființe malefice supranaturale.

Nu reuși altceva decât să se întrebe disperat: „De ce n-ați murit? Dumnezeule mare, de ce nu v-au omorât?"

Într-un impuls necontrolat, apucă pușca lui Saw Tun Shwe care stătea întins lângă el. Dar în aceeași clipă, ca și cum japonezii și-ar fi bătut joc de el, lanterna se stinse. Trecură câteva secunde, apoi lupta reîncepu. Timp de încă

un minut, Gilling nici măcar nu auzi împușcăturile. Glasul lui Ba Tin îl obseda, acoperind până și tunetul proiectilelor de mortier. În cele din urmă își reveni și înțelese că japonezii începuseră învăluirea. După o jumătate de oră dădu ordinul de retragere.

Capitolul al unsprezecelea

Își dăduseră întâlnire la kilometrul douăzeci și șase. Au ocupat o poziție provizorie și i-au așteptat pe cei rămași în urmă. Doi sau trei au venit destul de repede, iar ultimul – un rănit – a ajuns și el după alte câteva minute. Luna răsărise de mult și Gilling știa că nu poate rămâne pe loc prea mult timp. Totuși hotărî să mai aștepte. Drumul deveni vizibil pe o lungime tot mai mare, acoperit de fâșii lungi de ceață. Forme până atunci nelămurite căpătară contur, transformându-se în copaci, stânci sau tufișuri.

„Încă un minut", își spuse Gilling, tremurând. „Le mai dau încă un minut..."

În aceeași clipă apărură alți doi soldați, mergând unul în spatele celuilalt. Veneau încet, parțial învăluiți de ceață. Nu erau înarmați și nu purtau nimic pe cap. Când ajunseră mai aproape Gilling înțelese că le scoseseră ochii, pentru că pășeau ezitant, ținând brațele întinse în față, de parcă ar fi pipăit aerul.

Fără să stea prea mult pe gânduri, sări în picioare și alergă spre ei, îmboldit de un irezistibil sentiment de com-

pasiune. Erau la treizeci de metri depărtare, pe jumătate cufundați în ceața deasă, când îi recunoscu și încremeni îngrozit. Cel din frunte era Ba Tin; în urma lui venea Saw Pah. Încă vreo câteva secunde continuă să creadă că sunt orbi, în ciuda faptului că aveau ochii larg deschiși și fețele îndreptate exact în direcția lui. Dar acum se aflau la numai douăzeci de pași și văzu deodată că buzele lor erau cusute grosolan cu rafie.

Îl cuprinse groaza, cea mai adâncă groază. Tremura din tot corpul. Dar încă nu înțelesese ce lucru oribil se întâmplase. Nu încă. Nu pe deplin. Cei doi mutilați ajunseseră și mai aproape. Gemeau încetișor, făceau gesturi de implorare și îl priveau fix, cu ochii dilatați de durere. Obrajii li se mișcau în ritmul unor cuvinte nerostite, dar nici măcar acum nu înțelese adevărata dimensiune a ororii. Apoi, brusc, ceața se destrămă și le văzu trupurile, văzu pantalonii plini de sânge sub talie și, chiar în clipa când începu să vomite, pricepu ce le făcuseră japonezii.

Partea a doua

ORAȘUL

Capitolul întâi

Cei doi au murit după un ceas, dar Gilling a fost obligat să revină la realitate cu mult înainte de asta. Era șocat și mintea îi era asaltată de cele mai oribile imagini. Știa că ele îi vor rămâne în memorie toată viața.

Mai devreme, Nay Dun venise la el și îi spusese:

– Ar fi mai bine să-i împușcăm, thakin.

Gilling se răsucise cu fața la el, într-o reacție aproape necontrolată, și-i ordonase să-și vadă de plutonul lui. Rămăsese mult timp acolo, la marginea drumului, așteptând sfârșitul și luptând împotriva valurilor de greață, în vreme ce începea să accepte inevitabilul. „De ce nu?" se întrebase. „În fond, ai împușcat vitele. Ce se întâmplă acum e mult mai rău. De un milion de ori mai rău. Erai pe punctul să-l împuști pe Ba Tin, însă au stins lanterna. De ce nu?..."

Dar nu putea. Nu putea nici măcar încerca. Căzuse într-o stare de prostrație și nu reușea să facă altceva decât să-și ridice mecanic bidonul cu apă la buzele arse și să se roage ca oamenii să moară mai repede. În aparență era

calm, însă gândurile i se învălmășeau într-un vârtej amețitor. Nu mai avea nimic în care să creadă, și totuși se agăța disperat de legile morale ale lumii civilizate care acum păreau inumane. În cele din urmă gemetele încetară, însă rămase mai departe lângă cele două trupuri, urându-se pe sine însuși.

Când se ridică, avea lacrimi în ochi. Nu-i păsa nici cât negru sub unghie dacă Nay Dun le vedea sau nu. Deocamdată nimic nu avea importanță. Merse ca un somnambul până în mijlocul drumului, prizonier al propriei lui suferințe, răvășit așa cum nu mai fusese niciodată.

Nu avea ce căuta aici. El era civil, funcționar de bancă. Îi era frică, îngrozitor de frică. Nu avea cum să scape de frica aceasta devoratoare, nu putea s-o îndepărteze. Trebuia s-o accepte.

Drumul coti spre nord și începu să urce. Compania mergea încet către Bandaung, cu o grupă în ariergardă. Optsprezece oameni erau dați dispăruți și alți trei fuseseră răniți. Doi dintre ei puteau să meargă, dar pe cel de-al treilea îl legaseră cu frânghii pe cel mai puțin încărcat dintre catâri.

Coșmarul nu vroia să rămână în urmă. Trecură printr-un sat părăsit, unde mesele de bambus pe care altădată erau așezate ofrandele pentru zei păreau niște eșafoduri sinistre. Un animal nevăzut se strecură prin pădure la câțiva pași de el. Tot ceea ce vedea și auzea era străin, barbar, și fiecare pas îl ducea mai departe într-o lume necunoscută și în singurătate.

Alți doi sau trei kilometri a fost mereu asaltat de amintirea întâmplării oribile, dar apoi mintea lui a început încet-încet să se elibereze. Abia acum realiză ce risc teribil își asumase așteptând atât de mult timp la kilometrul

douăzeci și șase. Dacă japonezii i-ar fi urmărit în continuare, s-ar fi produs o catastrofă. Se cutremură și brusc se întrebă dacă Nay Dun nu pricepuse înaintea lui acest lucru, când îi spusese că ar trebui să-i împuște pe karenii mutilați. Oare într-adevăr nu urmărise altceva decât să câștige timp și să reducă pericolul de a fi surprinși într-un punct imposibil de apărat? Își reaminti expresia subedarului atunci când împușcase vitele rănite. „Grăbește-te", îl îndemna ea fără cuvinte. „E o întârziere inutilă..."

În fața lui, între cele două șiruri unduitoare de siluete fantomatice în lumina lunii, Nay Dun pășea apăsat, într-un ritm constant, în ciuda neregularităților drumului. De trei ori în tot atâtea zile demonstrase că e insensibil la cele mai oribile scene – mai întâi Rance, apoi vitele, și acum propriii săi soldați. De fiecare dată trăsăturile feței lui rămăseseră la fel de neclintite ca o mască și în vocea sa nu se simțise nici cea mai mică ezitare. Era la fel de lipsit de sentimente pe cât era de rezistent și cei mai mulți dintre kareni făceau parte din aceeași categorie cu el. Doar câțiva reacționaseră vizibil la episodul de mai devreme; Saw Tun Shwe se numărase printre ei. Ceilalți însă păstraseră tăcerea, fără să pară mișcați de suferința camarazilor sau fără să înțeleagă că ceea ce se întâmplase o dată se putea repeta oricând în viitor. Erau niște oameni foarte puternici, iar Nay Dun era cel mai puternic dintre toți. Cu șase luni în urmă ar fi crezut altceva, dar acum înțelesese: Nay Dun era un fanatic. „Împușcă-i", îl îndemnase, și fusese o decizie pur militară. Compasiunea era exclusă, ca și orice problemă de morală. Se aflau în junglă, teritoriul spiritelor rele și al tatuajelor cabalistice. Karenii erau aici la ei acasă. Japonezii la fel. Era lumea lor și în aceeași măsură lumea lui Nay Dun. Subedarul le putea accepta bestialitatea, nu-și întorcea ochii de la nimic, nu exista

nimic care să-i poată clinti hotărârea de a-i învinge. Epoca civilizației se încheiase. Dacă ofițerul britanic era prea slab pentru a putea conduce, el urma s-o facă.

Gilling se gândi la toate acestea și, copleșit de spaimă, își îndreptă ura către Nay Dun.

Capitolul al doilea

Merseră mai departe prin noaptea argintată de lumina lunii, urcând treptat prin jungla amorfă care acoperea colinele. O vreme Gilling rămase în spate, întorcându-se adesea să asculte și încercând să străpungă întunericul cu privirea. Chiar și după ce se convinse că nu erau urmăriți, continuă să se uite peste umăr, ca un om care nu-și poate stăpâni un tic nervos.

Drumul urmărea curbele de nivel, urcând constant, coborând uneori între două coline întunecate, alteori devenind un fel de potecă agățată de un versant care se prăbușea în bezna de dedesubt. Practic, la fiecare kilometru Gilling găsea câte o poziție defensivă acceptabilă, dar nu dădu ordinul de oprire. Drumul fusese minat într-o curbă în ac de păr chiar înainte de Bandaung și nu intenționa să se oprească până acolo, unde își putea stabili cea mai bună linie de apărare. Acum avea mai puțin de șaizeci de oameni apți de luptă și nu-și putea permite să rămână oriunde. Se părea că japonezii nu dispuneau de mijloace de transport mecanizate, dar probabil că puteau să le obțină

foarte repede, iar repararea podului nu era prea dificilă. După estimările lui, japonezii erau de două ori mai numeroși și raportul de forțe se schimba probabil foarte repede în defavoarea companiei lui. În zori se puteau trezi în fața unui batalion, iar în cazul cel mai rău acesta avea să fie susținut de blindate ușoare sau chiar de tancuri.

Devenea imperios necesar să ajungă la punctul minat, dar nu spera să fie acolo înainte de primele ore ale dimineții. Trecuse de 3 noaptea și mai aveau de parcurs cel puțin cincisprezece kilometri. Făcu un calcul sumar în minte și ajunse la concluzia că nu vor reuși să ajungă la destinație mai devreme de ora 7. Gândul acesta îl îndemnă să se mobilizeze. Alergă de-al lungul coloanei, îndemnându-i pe kareni să păstreze o formație strânsă și să mărească pasul. Păreau lipsiți de orice fel de resentimente, dar în loc să le fie recunoscător, Gilling era furios pe ei.

Încă îi mai era frică, o frică punctată de gemetele înăbușite ale pușcașului rănit, care adăugau parcă o nouă dimensiune la coșmarul de mai devreme. „Și alții vor păți același lucru", își spuse în gând. Tot mai mulți. Rance era regula, nu excepția. Undeva, cândva, vor fi alții...

„Ce soi de război mai e și ăsta?" întrebase Perry în dimineața aceea, la pagodă. Acum i-ar putea răspunde. Dumnezeule, acum știa...

Își zise cu amărăciune că ar fi trebuit să pună câteva capcane în albia pârâului. Câteva grenade plasate în punctele-cheie le-ar fi oferit cu siguranță un răgaz de o oră-două în plus. Nu reușea să-și adune gândurile și realiză cu destulă dificultate că ar obține același rezultat dacă ar instala capcanele chiar pe drum. Ideea abia prinsese rădăcini în mintea lui, când drumul se angajă într-o curbă strânsă și plutonul din frunte intră într-o baltă destul de mare, rămasă de la ultima ploaie.

Se hotărî imediat și dădu semnalul de oprire, apoi trimise după Nay Dun.

– Cinci minute, subedar. Să adăpăm catârii, cine știe când vom mai avea ocazia. Mergi în spate și ține drumul sub observație. De-aici încolo nu ne mai oprim deloc.

Abia acum își dădu seama că putea să îngroape la fel de bine grenadele în punctul acesta. Ba chiar era preferabil s-o facă aici. Drumul era în general acoperit de un strat gros de praf, dar pe marginea apei era numai pietriș, ideal pentru ceea ce avea el de gând.

– Stai, subedar.

– Da, thakin.

– Dă-mi grenadele tale.

Erau atârnate de centura diagonală a karenului, ca niște fructe cenușii. În mod evident mirat, Nay Dun i le întinse pe rând. Gilling examină terenul în vreme ce catârii beau cu lăcomie apa tulbure. Se hotărî imediat unde avea să le îngroape și-i ordonă lui Nay Dun să conducă oamenii la adăpost după ce animalele se vor sătura.

– Capcane, explică el laconic.

Subedarul aprobă cu o mișcare scurtă din cap.

– Vrei să te ajut, thakin?

– Nu, spuse scurt Gilling. Și continuă în gând, cu o vehemență care-l surprinse: Nu vreau ajutor de la tine!

Așteptă până când ultimul dintre soldați dispăru din raza vederii lui, apoi alese un punct lângă marginea apei, unde pietrișul era doar puțin umed. Smulse din pământ o piatră pe jumătate îngropată și îngenunche ca să adâncească groapa. Așeză o grenadă pe fundul ei și puse la loc bolovanul. Mulțumit, ridică iar piatra și scoase grenada. Părea un ananas micuț și strălucitor. Un țânțar trecu pe lângă urechea lui exact în clipa când începu să tragă de cuiul de siguranță. Deodată își simți mâinile umede de transpirație. Strânse mai puternic mânerul și trase cuiul până la capăt, apoi așeză cu grijă grenada în groapă. Apucă piatra cu cealaltă mână și o puse încet dea-

supra. Treptat, cu cea mai mare prudență, începu să-și slăbească încleștarea degetelor. Când le desfăcu complet auzi scrâșnetul slab al mânerului pe piatra dură și timp de o fracțiune de secundă își spuse înspăimântat că se ridicase suficient de mult pentru a amorsa focosul. Inima i se opri. Foarte încet, milimetru cu milimetru, își luă mâna de pe bolovan, pândind cea mai mică mișcare. Nu se întâmplă nimic. Se ridică și se trase înapoi, scăldat într-o sudoare rece.

La cel mai mic șoc piatra va aluneca, iar grenada va exploda după patru secunde.

Privi în jur și trecu de partea cealaltă a apei. Dezgropă altă piatră și așeză sub ea a doua grenadă. Trăi din nou tortura clipelor de la sfârșit, dar în cele din urmă se ridică și porni aproape alergând către compania care îl aștepta.

Mai plasă alte două grenade, una sub o creangă groasă căzută pe drum și pe cealaltă sub câțiva pumni de praf, acoperită de o tulpină de bambus. Nu-l interesa atât de mult dacă aveau să provoace pierderi sau nu, important era să încetinească înaintarea japonezilor, să-i facă să ezite la fiecare pas. Frica îi dădea tot felul de idei și îl trimise pe Saw Tun Shwe să taie bambuși și să-i împrăștie pe drum în cele mai diferite poziții. I se părea că astfel presară obstacole în calea inamicului și câștigă un timp prețios, însă în același timp era conștient de ridicolul așteptărilor sale.

Panta deveni tot mai abruptă și drumul tot mai sinuos. Noaptea răsuna de zgomote ciudate. Uneori vedeau cerul, ca o hartă luminoasă pe care ieșea în evidență dreptunghiul imperfect al Carului Mare. Bandaung era nu prea departe, în spatele crestelor din fața lor, ca și curba unde fuseseră amplasate încărcăturile de exploziv. Luna se înălțase pe cer, însă lumina ei se dizolva în cenușiul

zorilor. Se anunța o nouă zi, la fel de fierbinte și de strălucitoare ca toate celelalte, și Gilling făcu un efort să grăbească pasul. Oamenii se uitau drept în față, aparent fără să ia în seamă îndemnurile lui, iar în starea de nervozitate extremă în care se afla nu reuși să găsească înțelegere pentru epuizarea lor fizică. Strigă la ei, încercând să le smulgă o ultimă sforțare, dar în zadar. Erau la capătul puterilor și nici măcar exemplul lui Nay Dun nu-i făcu să se grăbească.

Ajunseră la începutul primei serpentine chiar la răsăritul soarelui. Din nou Gilling își aminti o scenă din trecut, o călătorie cu mașina, în urmă cu doi ani. La prima vedere coasta părea un obstacol de netrecut. Pe o lungime de patru sau cinci sute de metri drumul urca în zigzag pe versantul extrem de abrupt, săpat în coasta împădurită, ca o scară exterioară pe fațada unei clădiri. Ici și colo apăreau țancuri de stâncă îmbrăcate în mușchi, cu vârfurile albite de guano.

Nay Dun duse compania mai departe, la prima bornă, în vreme ce Gilling se opri să dezgroape și să amorseze încărcăturile. Acestea fuseseră amplasate cam la două treimi din înălțimea versantului și, potrivit planului, acopereau practic lungimea unei serpentine întregi. Punctul fusese marcat cu o piramidă de lemn înjghebată în pripă și Gilling găsi tot acolo un morman impresionant de fitile pe care le putea folosi dacă dorea să se retragă fără să se grăbească. Până acum tensiunea îl împiedicase să-și dea seama cât de obosit este, dar când începu să sorteze capsele și restul materialului nu mai reuși să-și stăpânească tremurul corpului. Peste ochi i se așternu un văl roșu și trebui să facă pauze tot mai dese pentru a-și duce treaba la bun sfârșit.

În cele din urmă aprinse fitilul și se retrase, înfiorat de anticiparea exploziei. Ajunse două serpentine mai sus

înainte ca bubuitura să cutremure pământul sub picioarele lui. Privi în urmă și văzu câteva coloane de pământ și piatră înălțându-se perfect vertical către cer, fiecare dintre ele punctată la bază de o flacără scurtă, portocalie. O fracțiune de secundă rămaseră nemișcate, aproape solide, perfect conturate pe fundalul cerului, apoi se uniră, formând un perete opac care se năruí lent, lăsând în urma lui doar o ploaie fină de praf ce ascunse o vreme discul roșiatic al soarelui.

Nu simți nici o urmă de satisfacție, așa cum se întâmplase la pod. Nici chiar atunci când se întoarse să vadă rezultatul și constată că drumul dispăruse pur și simplu, iar mai jos coasta fusese acoperită de o avalanșă de stânci și pământ, nu reuși să-și înăbușe disperarea.

Capitolul al treilea

Stabili poziția fiecărui pluton și ordonă soldaților să-și sape adăposturi individuale. Mai jos, colinele scunde se desfășurau ca o hartă colorată, iar verdele lor monoton nu era întrerupt decât de fuioarele de ceață care mai sfidau primele raze ale soarelui. Ici și colo se vedeau porțiuni ale drumului și Gilling le studie prin binoclu, încercând să stabilească un traseu cât de cât precis și căutând semne ale prezenței japonezilor. Într-o porțiune aflată la vreo zece kilometri depărtare drumul era vizibil pe o lungime mai mare. Îi dădu binoclul lui Saw Tun Shwe și îi spuse să nu scape din ochi zona aceea.

Deși îl durea tot trupul, urcă până în luminișul unde fuseseră priponiți catârii. Rănitul amuțise. Avea ochii închiși și fața lui căpătase o culoare pământie. Doar mișcarea slabă a pieptului mai arăta că trăiește.

– E pe moarte, thakin, zise unul dintre bucătari.

Gilling dădu din cap, incapabil să răspundă. Nu-l înspăimânta atât moartea, cât ceea ce se petrecuse la pod și după aceea. Îl cuprinse o furie oarbă la gândul că alții

așteptau de la ei să lupte în felul acesta. Se uită cu milă la muribund, cu inima grea ca de plumb, amintindu-și cu cât stoicism îndurase nesfârșitul drum pe catâr. „Dumnezeu să te ajute, ești norocos", îi spuse în gând. „Măcar nu te-au luat prizonier."

Luă șase grenade dintr-o ladă cu muniție și se întoarse pe drum. Începu să îngroape grenadele cam la o sută de metri de baza pantei, acolo unde era foarte probabil că japonezii se vor apropia la adăpostul oferit de vegetația deasă. Capcanele erau un fel de siguranță în fața pericolului de a fi luați prin surprindere, mai ales că se hotărâse să nu mai expună altă grupă de observatori la riscul de a fi atacată prin învăluire. După ce îngropa o grenadă făcea o pauză, pregătindu-se sufletește pentru următoarea. În două rânduri își ridică ochii spre coastă și îl văzu pe Nay Dun stând cu mâinile la piept și privindu-l de pe drum. A doua oară mormăi: „Lasă-mă în pace! Pentru numele lui Dumnezeu, lasă-mă în pace!"

În cele din urmă termină și se întoarse la nucul sub care îl aștepta Saw Tun Shwe.

– Ceva nou?

– Nimic, thakin.

Luă binoclul și examină drumul până în cel mai îndepărtat punct în care mai era vizibil. Ultimele fâșii de ceață se destrămaseră și panglica roșiatică se vedea clar pe fondul de un verde-crud al pădurii. Dar nimic nu se mișca în depărtare. Nu se vedea nici un norișor de praf. Era în același timp ușurat și contrariat. Întârzierea japonezilor era inexplicabilă.

– Rămâi aici și ține drumul sub observație.

Se răsuci pe călcâie și văzu că Nay Dun îl aștepta.

– Da, subedar.

– Nu mai avem apă, thakin.

– Nu sunt orb.

– Cel mai apropiat izvor e în oraș, continuă netulburat Nay Dun.

– La marginea orașului, îl corectă Gilling. E un lăcușor lângă terenul de golf.

Un sentiment de triumf absolut ridicol îi alungă oboseala pentru câteva clipe. Cunoștea perfect orașul. Nu mai era vorba de junglă. Orașul era teritoriul lui familiar, era simbolul civilizației. Pentru prima dată avea un avantaj.

– Cu permisiunea ta, thakin, am să trimit câțiva...

– Mai târziu. Se aștepta să urmeze inevitabilul salut, întoarcerea pe călcâie perfect regulamentară, dar Nay Dun nu se clinti din loc. Gilling repetă: Mai târziu, n-ai înțeles?

– Am înțeles.

– Foarte bine. Își însoți cuvintele cu un gest de iritare.

– Mai e ceva, thakin.

– Ce?

O căprioară trecu prin tufișuri, la câțiva pași de ei. Doi fluturi imenși, de un roșu-aprins, plutiră greoi pe deasupra lor, se întâlniră în aer și rămaseră împreună. Peste tot în jur pulsa viața. Viața și moartea.

– Există o cărare, thakin.

– O cărare?

– Duce la Bandaung.

– De unde pornește?

– De la mila șase. Merge spre est și trece prin satul Meingyi.

– De unde știi toate astea?

– Meingyi e satul meu natal.

Privirile li se întâlniră și se înfruntară, iar cea a karenului părea că spune: „Știam și eu că e un lac lângă terenul de golf, dar avea prea puțină importanță. În schimb, poteca e un element vital și tu habar n-aveai de existența ei."

– Nu e marcată pe hartă, zise Gilling după ce verifică.

– Satul este, dar nu și poteca.

– Potecile dispar, se schimbă...

– Asta încă mai este aici.

– Cum de ești atât de sigur?

– Am văzut-o azi-noapte, când am mers în ariergardă.

– Ar fi trebuit să-mi spui, aproape strigă Gilling. Dușmănia se împletea în vocea lui cu un început de spaimă. De ce n-am fost anunțat, subedar?

– Am camuflat-o, thakin. Nu se putea face nimic altceva.

– Eu ar fi trebuit să hotărăsc asta, nu-i așa?

Propriile lui cuvinte i se păreau ridicole. Nu reușea să-și adune gândurile și oscila între furie și îngrijorare. Ochiul stâng începu să i se zbată ritmic, trădându-i starea de nervozitate extremă.

– Camuflajul rămâne proaspăt o zi întreagă, zise Nay Dun, dar ar fi bine să ținem poteca sub observație. Se întâlnește cu drumul cam la doi kilometri mai încolo.

Arătă cu mâna spre est, în direcția unor pâlcuri de bambuși, dar Gilling privi în sud, unde panglica maronie se vedea vag în marea verde a pădurii. Pereții de piatră care se înălțau pe câte o latură a serpentinelor îi fereau de pericolul unei învăluiri rapide, deci mai devreme nu luase în calcul decât posibilitatea unui atac frontal. Acum însă descoperea că întârzierea japonezilor avea o explicație logică.

– Și kilometrul zece e dincolo de intersecție? întrebă Gilling.

– Da, thakin.

De asta se temuse cel mai tare.

– Trimite trei oameni în sat, nu mai mulți. Să ia cu ei și un pistol de semnalizare. Tu ia restul grupei și du-te în oraș să vezi precis unde ajunge poteca.

– Știu unde, thakin.

Gilling rosti cuvântul fără voia lui:

– Unde?

– Lângă bazar.

– Du-te în oraș să verifici! țipă Gilling și înțelese în aceeași clipă că reacționase așa pentru că își simțise autoritatea amenințată. Să fii înapoi la 10!

Rămase pe loc, uitându-se în urma lui Nay Dun. Mica lui victorie se dezumflase ca un balon înțepat. Privi neliniștit pe deasupra oceanului verde și încremenit al junglei, întrebându-se dacă japonezii descoperiseră poteca și dacă da, cu cât timp în urmă. Era aproape 9. Poate că o găsiseră acum câteva ceasuri, iar în cazul acesta nu erau prea departe. Auziseră explozia, se uitaseră pe hartă și aflaseră cu aproximație unde fusese drumul aruncat în aer, deci încercaseră să găsească un alt traseu către Bandaung. Era din ce în ce mai îngrijorat. Pe de altă parte, își spuse, poate nu știau unde ducea poteca, deci ar fi fost foarte posibil să renunțe la ideea de a o folosi. *Poate*. Mai mult, exista varianta ca Nay Dun să o fi camuflat atât de abil, încât japonezii să treacă pe lângă ea fără s-o vadă. Nu o dată, în timpul instrucției, se aflase, fără să știe, la numai câțiva pași de adăpostul subedarului și nu observase absolut nimic. Însă acum nu mai avea încredere în talentele karenului.

Se temea de venirea japonezilor, dar în același timp își dorea să apară o dată, pentru că numai astfel ar fi reușit să scape de nesiguranța care îl chinuia de ceasuri întregi. Rămase mai departe sub nuc. Somnul îi trecuse și nu mai putea face altceva decât să aștepte. Ar fi fost o nebunie să se retragă fără să aibă dovada că japonezii încearcă un atac prin flanc. Totuși, atunci când vor avea dovada, dacă o vor avea vreodată, probabil că va fi prea târziu.

Își încleștă pumnii.

– Haideți, spuse cu voce tare. De ce nu veniți, blestemaților?

Pușcașul rănit murise înainte ca Gilling să urce iarăși în luminișul unde bucătarii încercau să-i ușureze ultimele clipe de viață. Îi smulse plăcuța de identitate și o puse alături de cele ale lui Ba Tin și Saw Pah într-unul din portîncărcătoare. Pe discul de metal scria „animist", dar Gilling rosti „Tatăl nostru" și apoi ordonă bucătarilor să-l îngroape înainte ca vulturii să fie atrași de efluviile subtile ale morții.

Trecuseră patruzeci și cinci de minute de când cele două grupe plecaseră în recunoaștere, dar nu văzu nici un semnal și începu să-și facă griji. Încercă să folosească timpul cât mai eficient: trecu pe la fiecare pluton în parte, îi încurajă pe comandanți și-i îndemnă să încheie pregătirea pozițiilor. Nu se cruță deloc. Era îngrozitor de obosit și fiecare fărâmă a trupului îl durea, dar alerga neîncetat de-a lungul drumului, ca și cum ar fi căutat ceva numai de el știut.

Dinspre câmpia invizibilă, aflată departe spre vest, ajungea până la ei zgomotul foarte slab al tirului de arme automate. Pământul și cerul se contopeau la orizont într-o masă fluidă, fierbinte, de culoare liliachie. Despături harta și încercă să ghicească unde se aflau divizia și batalionul lui. Îi era imposibil să-și imagineze că le va reîntâlni vreodată. Timpul își pierduse sensul. Gyobin se găsea la două zile de mers și fiecare oră devenise o tortură lungă cât o viață. Nu uitase scenele oribile pe care le văzuse, iar faptul că-și dorea ca japonezii să vină mai repede i se părea absurd, ca și cum ar fi invocat revenirea unui coșmar. Însă ar fi fost oricum mai bine să știe unde se află inamicul decât să nu știe nimic, mai bine să-l vadă chiar înaintea lui decât să-și lase imaginația să conceapă monștri... În mod inexplicabil, drumul rămânea pustiu.

Nay Dun se întoarse înainte de ora 10. Gilling nu reuși să citească nimic pe fața asudată a karenului.

– Da?

– Poteca ajunge lângă bazar, thakin. Vocea lui Nay Dun era lipsită de orice tonalitate, însă Gilling crezu că ghicește în ea o vagă insolență. În oraș nu e nimeni.

Se așteptase la asta, mai ales că nu primise nici un semnal de la cei care plecaseră la Meingyi, totuși confirmarea supozițiilor sale îi aduse ușurarea mult așteptată. Inspiră adânc, ca un om care abia a scăpat de la înec.

– Foarte bine. Acum putem să adăpăm catârii și să mâncăm ceva. Spune-le oamenilor să-și umple bidoanele, pe urmă trimite-i pe bucătari și pe răniți la marginea terenului de golf. Vor găsi apă la club. Să se grăbească, nu cred că mai avem prea mult timp.

Nay Dun aprobă cu o înclinare scurtă din cap. Se întoarse spre unul din pușcașii care-l însoțiseră și-i făcu semn să transmită mai departe ordinul. Gilling constată uimit că omul ducea în brațe o maimuță.

– La ce vă trebuie asta?

– Ca să câștigi putere, thakin.

Subedarul apucă maimuța și întinse brațele înainte. Blana cenușie și mătăsoasă era năclăită de sânge și în prima clipă Gilling crezu că animalul era mort. Apoi buzele negre ale maimuței se mișcară și dintre ele ieși un geamăt subțire, iar ochii i se deschiseră larg, plini de durere și de spaimă.

– Să câștigi putere, thakin, repetă Nay Dun. E pentru tine.

– Nu.

Gilling își feri privirea, dar văzu cu coada ochiului cum subedarul ridică baioneta și, cu o mișcare iute și sigură, taie gâtul animalului.

– Thakin, îl îndemnă, întinzând maimuța spre el, cu degetul gros apăsat pe artera secționată.

– Nu.

Gilling se cutremură. Știa ce preț mare pun karenii pe sângele de maimuță. Îi văzuse cum îl beau fără să clipească și fusese revoltat. Acum, în vreme ce Nay Dun ridică animalul deasupra capului și sorbi sângele care se scurgea din rana căscată, simți iarăși greața intensă care-i însoțea frica de ororile acestei lumi străine.

– E bun, thakin.

Buzele și bărbia subedarului erau purpurii.

– Pleacă, șopti Gilling.

Nu credea că invitația lui Nay Dun pornise din generozitate, ci mai degrabă dintr-un impuls barbar. Imaginea sângelui curgând îi redeșteptase amintirea tuturor scenelor îngrozitoare pe care le văzuse în ultimul timp și pe care încercase disperat să le uite.

– Pleacă de-aici! strigă. Pleacă, n-auzi?

Capitolul al patrulea

Timpul trecea și nici urmă de japonezi. Oamenii au furat pe rând câte o oră de somn. A adormit și Gilling, prăbușindu-se într-o inconștiență adâncă, lipsită de vise, din care ordonanța lui l-a smuls la ora prânzului. A tresărit și s-a uitat alarmat în jur. Primul sunet pe care l-a auzit a fost zumzetul grav al avioanelor, undeva deasupra șesului, și plesnetul înăbușit al exploziilor. Zgomotele îi sfredeleau creierul și s-a ridicat în picioare, amețit. Ordonanța a clătinat din cap.

– Nimic, thakin. Încă nimic.

Saw Tun Shwe avea nouăsprezece ani, deci era cu patru ani mai tânăr decât el. Nay Dun îl scosese la raport, pentru a-l prezenta lui Gilling în ziua când acesta venise la batalion. „E voluntar", spusese el apăsat. Chiar după tiparele karenilor, băiatul era scund, dar centimetrii lipsă erau compensați de puterea și de hotărârea lui. Dezbrăcat, părea un Hercule de buzunar, cu pielea tuciurie. Nu obosea niciodată, nu se plângea și îndeplinea orice ordin. Gilling nu regretase nici o clipă alegerea făcută. Abbott

glumea adesea pe seama lui numindu-l „Umbra", iar Gilling învățase de multă vreme că se putea bizui necondiționat pe loialitatea lui. Acum, uitându-se la chipul buhăit și la cearcănele karenului, se simți în mod curios atras de el și recunoscător pentru grija și respectul pe care i le arătase întotdeauna.

Aruncă o privire spre drum și spuse pe un ton grav:

– Nu se grăbesc deloc.

Saw Tun aprobă:

– E ca și cum ai aștepta, cățărat într-un copac, să vină tigrul.

– N-am avut niciodată ocazia să fac așa ceva. Era o mare ușurare să poată vorbi, să știe că și altcineva se mișca, alături de el, printre umbrele tulburi ale fricii.

– Îl simți aproape, dar ceasurile de așteptare te macină.

– Căpitanul Abbott îi zice „treaba lui Micawber".

– Poftim, thakin?

– „Treaba lui Micawber". Vorbise fără să se gândească, cu mintea încețoșată din cauza epuizării.

– Nu înțeleg, thakin.

Gilling încercă din nou, fără succes.

– Micawba? Saw Tun Shwe se încruntă, pronunțând cuvântul englezesc ca pe un nume birmanez.

– Da, Micawber. În cele din urmă, spuse disperat: E un personaj dintr-o carte.

Parcă vorbea cu un copil. În timp ce se străduia să-l facă să înțeleagă, realiză deodată că era complet izolat, fără speranță.

Păsările se învârteau deasupra cuiburilor de pe stânci; păreau niște pești zburători pe fundalul de un verde-marin al colinei. Dar acolo unde ar fi trebuit să vadă mișcare – pe drum și pe potecă – nu se clintea nimic. Gilling plecă de lângă castan și se urcă pe o ridicătură de pământ, cu

vârful teșit, în spatele escarpei. Spre sud nu se zărea nimic în plus față de ceea ce ar fi putut observa din oricare alt punct. Însă cea mai mare parte din Bandaung era vizibilă către nord, și amintirile îl năpădiră, tot mai numeroase, în vreme ce încerca să compare prezentul cu imaginea trecutului. Acoperișurile minuscule ale caselor din oraș formau o broderie cu ochiuri de culoarea ruginei, împresurată de bungalowurile din lemn, cu rețeaua lor de grădini cu garduri albe, cățărate pe colinele din jur. Recunoscu Flagstaff House, terenurile de tenis de lângă Clubul Bandaung, silueta scundă a bisericii protestante. Mijindu-și ochii, identifică sediul Băncii Coloniale, piscina, Spitalul Cottage și clădirea Companiei Miniere. Ceva mai aproape, lângă terenul de golf, apa lacului reflecta siluetele greoaie ale stejarilor. Fanioanele nemișcate care marcau gropile terenului de golf păreau un semn al predării necondiționate. În ciuda raportului lui Nay Dun, priveliștea îi provocă lui Gilling un acces de tristețe, aproape de disperare. Bungalowurile, își aminti el, purtau nume ca „Meadowside", „Midlothian" sau „Glenbarr", și în grădinile lor trandafirii și geraniaceele înfloreau alături de bougainvillea și hibiscus. Cândva, acolo fuseseră concursuri de înot, petreceri, baluri. Și o fată. Ailsa Seymour...

Se gândi la toate acestea cu un sentiment de înfrângere. Nici ceea ce se petrecuse atunci, nici ceea ce se întâmpla acum nu părea pe deplin real. Într-un fel, nici măcar orașul nu era real. Încins de razele chihlimbarii ale soarelui, arăta ca o străveche așezare părăsită. Peluzele îngrijite, aleile acoperite cu pietriș de un alb imaculat și porțile falnice din fier forjat aparțineau unui spațiu străin, din cealaltă parte a lumii, unde erau înfipte și rădăcinile lui. În curând, totul avea să fie înghițit de război, la fel cum frica, groaza și neîncrederea în sine îl copleșiseră

deja și pe el. Altădată fusese un loc vesel, o oază, poate nostalgică, cu iarbă înrourată în zori de zi și femei la volanul mașinilor, făcându-și cumpărăturile în bazar de parcă ar fi fost într-o piață din Sussex. Acum totul fusese distrus. Un spațiu la fel de pustiu ca și sufletul lui.

Se întoarse cu spatele la oraș și privi în lungul drumului, obosit și tulburat. Când își aprinse ultima țigară, flacăra chibritului se pierdu în strălucirea nefirească a soarelui. Punând cutia la loc în buzunarul de la piept, degetele lui atinseră o hârtie împăturită; o trase afară și văzu că era o scrisoare de la tatăl lui, singura care ajunsese la el de când începuse războiul cu japonezii. Purta data de 8 decembrie, deci făcuse mult timp până la destinație: îi fusese predată doar cu câteva zile înainte ca batalionul să fie dislocat pe front, în apropiere de Pegu. Trecuseră săptămâni de când o citise ultima dată. Sudoarea șterse pe alocuri literele groase, ascuțite, dar toate cuvintele puteau fi descifrate.

Dragul meu Tom,

Când aceste rânduri vor ajunge la tine, probabil că vei fi aflat deja ce înseamnă războiul adevărat. Am fost șocați de vestea atacului de ieri de la Pearl Harbour, iar azi-dimineață am auzit că băieții noștri au intrat în luptă la Hong Kong și pe coasta de nord-est a Malaysiei. Îndrăznesc să spun că te simți pesemne ușurat că deznodământul s-a produs, pentru că știu cât de frustrat erai. Evident, sunt îngrijorat în privința ta. Birmania pare, cel puțin acum, foarte departe de punctele fierbinți, dar suntem abia la început și teatrul de război se va lărgi treptat.

Tot ce pot să-ți spun este că sunt bucuros să știu că ai o experiență de un an de zile. Instrucția se va dovedi de neprețuit când vei fi confruntat cu realitatea luptelor. În 1914-1918, noi n-am avut nici pe jumătate pregătirea voastră, și mulți au fost măcelăriți în tranșee după numai câteva săptămâni petrecute

pe front. Sunt bucuros și pentru că ai un locțiitor atât de bun ca acest Nay Dun, care îți va fi de mare folos în toate privințele.

Cu excepția raidurilor aeriene de genul „bombardează și fugi", aici am avut liniște până de curând, dar am fost foarte ocupat la bibliotecă. Mereu mai mulți oameni citesc acum cât n-au citit în toată viața lor, însă e păcat că a trebuit să înceapă un război ca să-i îndemne la lectură.

Scrie-mi și tu când ai prilejul. Ultima ta scrisoare a ajuns aici după trei săptămâni – poate accidental, căci de obicei durează mai mult. Noroc, Tony. Îți țin pumnii, și o groază de prieteni îți trimit urările lor de bine.

Cu dragoste, tatăl tău

Charles

P.S. Curând îți voi scrie mai mult, însă am vrut ca aceste rânduri să plece cât mai repede. Dacă, din cine știe ce motive, nu vei primi corespondența, să nu crezi că nu mă gândesc la tine. Mă gândesc și mă voi gândi mereu, la tine și la băieții pe care îi comanzi. Știu că-i apreciezi în cel mai înalt grad, mai ales acum, după atât timp petrecut împreună, când ai ajuns să-i cunoști foarte bine. Știu că și ei te prețuiesc la fel de mult.

Gilling gemu și împături scrisoarea. Se auzi foșnetul aspru al bărbii când își frecă fața cu amândouă mâinile. Încercă să-și stăpânească emoția, trăgând cu sete câteva fumuri din țigara aproape terminată.

„Dumnezeule", își spuse. „Dumnezeule mare!"

Jungla se dizolvă, apoi se solidifică la loc. Incredibil, dar un cuc începu să cânte undeva între pinii înșirați de-a lungul terenului de golf; notele înăbușite din cauza distanței, totuși limpezi, îi sfredeliră capul ca un fier înroșit în foc. Se ridică în picioare, tremurând, și în aceeași clipă văzu că ordonanța îi făcea semne disperate de sub castan.

Se năpusti la vale pe povârnișul colinei și alergă, îndoit din șale, spre punctul de observație.

– Camioane, thakin.

Camioane... Ridică binoclul la ochi și îl reglă. La început văzu doar un norișor de praf, apoi primul vehicul. Se mișca încet și avu suficient timp pentru a-l recunoaște. Chiar aflat la distanța aceea, îl categorisi imediat drept un transportor de trei tone. Următorul, nu putea greși, era un Fordson de o tonă și jumătate. Un alt Fordson, după care veneau alte șase camioane de trei tone. Caroseriile, cu linii atât de familiare, erau vopsite în culori de camuflaj.

„Sunt ale noastre", se gândi. „Acum le folosesc pe-ale noastre..."

– Câte au trecut până am ajuns eu aici?

– Patru.

– Ești sigur?

– Sigur, thakin.

În total treisprezece. Drumul era pustiu acum. Să zicem două sute de oameni... Gilling simți o apăsare pe piept.

– Au trecut și soldați pe jos, spuse Saw Tun Shwe.

– Câți?

– Câțiva.

– Nu mulți?

– Patru sau cinci. Cercetași.

În mintea lui Gilling se aprinse o luminiță. Minele-capcană, își zise, și se felicită. Din cauza minelor-capcană.

Fără să-și ia ochii de la drum, îi ordonă lui Saw Tun:

– Anunță-l pe subedarul Nay Dun și pe ceilalți comandanți de pluton. Să fie pregătiți. Nimeni nu deschide focul până nu primește comanda mea. Eu mai rămân aici.

Își dorise să-i vadă venind, să se arate odată. Acum era înspăimântat de ceea ce văzuse. Cel puțin două sute...

Aproape își pierduse orice speranță.

Capitolul al cincilea

Șoseaua era vizibilă în alte trei puncte. Cel mai apropiat se afla probabil la doi kilometri, cel mai depărtat cam la trei kilometri. Asupra acestuia din urmă, o fâșie maronie tremurând în arșiță, își concentră Gilling privirea, dar trecură patruzeci de minute până când convoiul își făcu din nou apariția. De data aceasta văzu și siluetele soldaților care deschideau calea, trei la număr, sau așa i se păru. Mergeau în linie, de-a curmezișul drumului, cam la cincizeci de metri în fața primului camion, iar coloana înainta sacadat în spatele lor, ca și cum ar fi fost prinsă într-un blocaj de trafic. Îi zări și pe japonezii din mașini, mulți, strânși unul în altul. Vehiculele nu erau mai mari decât niște jucării.

Le urmări timp de câteva minute, apoi jungla le înghiți din nou. A mai trecut un sfert de oră până când Gilling le-a putut observa iarăși, pe jumătate acoperite de păienjenișul crengilor. Acum erau mai mari, dar tot ca niște mașini de jucărie. Era ciudat să le poată vedea și totuși să nu ajungă la el nici un sunet. În zece minute aveau să fie expuse privirii pentru ultima dată înainte de-a

ajunge la baza escarpei, iar faptul că putea trasa foarte precis în minte înaintarea lor îi provoca o stare de tensiune aproape insuportabilă. Ritmul apropierii lor inexorabile, la fel de lent ca arderea unui fitil, îi punea nervii la grea încercare.

Ticul reveni și ochiul stâng al lui Gilling începu să se zbată. Stătea întins în umbra strâmbă a castanului, așteptând clipa când coloana avea să iasă din nou în teren deschis, la doi kilometri depărtare de el.

Convoiul a fost de o punctualitate ireproșabilă. Numără soldații care mergeau în frunte – trei; camioanele – treisprezece. Nu mai arătau ca jucăriile și observă limpede cum soldații din caroserii se balansau într-o parte și-n alta când mașinile treceau peste denivelările drumului. I se păru că aude zgomotul surd al motoarelor și sunetul, deși slab, era atât de amenințător, încât își simți nervii gata să plesnească.

– Thakin! Nay Dun apăruse pe neașteptate lângă el, cu binoclul la ochi. Gilling nu-l auzise venind. Sodații care merg în față...

– Ce-i cu ei?

– Nu sunt japonezi, thakin. Sunt kareni.

Gilling se uită la el, prostit.

– Kareni?

Îl apucă amețeala. Își scoase ochelarii, dar era deja prea târziu ca să mai poată vedea ceva. Dispăruse și ultimul camion.

– Kareni, repetă Nay Dun fără intonație. Sunt din plutonul lui Naik Ba. I-am recunoscut.

– La asemenea distanță?

– Cu ăsta, da. Subedarul îi arătă binoclul. Nu mă înșel.

Împotriva voinței lui, Gilling îl crezu. Își întoarse capul, copleșit de disperare.

– Ticăloșii! Ticăloși împuțiți! Grenadele...

Tăcu brusc, parcă hipnotizat de privirea fixă a lui Nay Dun.

„Tu le-ai pus acolo", îl acuza ea. „A fost ideea ta."

Zgomotul motoarelor ajunse deodată până la ei, inconfundabil, ca răgetul înăbușit al unui animal de pradă. În mod instinctiv, Gilling își îndreptă ochii spre pânza neîntreruptă a junglei, dar nu reuși să-și abată gândurile de la grenadele pe care le presărase de-a lungul șoselei și de la efectul lor lamentabil; singurul său sentiment era acela de vinovăție.

Suferi în tăcere un timp care i se păru nesfârșit, dar treptat consternarea se transformă în amărăciune și în mintea lui răsună un strigăt: „Cum puteam să știu că se va întâmpla așa ceva?"

– Cum puteam să știu? repetă cu voce tare.

Subedarul dispăruse însă, întorcându-se la plutonul său; pesemne că nu-l auzise, iar lângă el nu se afla nimeni care să-i spună ceea ce-i spusese cândva Church: „N-ai ce să-ți reproșezi."

Cu inima frântă, Gilling ascultă mârâitul surd al motoarelor și, pe măsură ce intensitatea acestuia creștea, simți tot mai tare mușcătura fricii. În câteva minute, camioanele se vor opri și trupele vor fi desfășurate pe teren. Fără să-și facă iluzii, stabili în minte derularea ulterioară a evenimentelor: se întrebă cât timp avea să treacă până când vor fi copleșiți de numărul superior al japonezilor și vor fi obligați să se retragă. Șaizeci împotriva a cel puțin două sute – era un gând îngrozitor. Și încă nu era sigur de potecă. Nici măcar acum. Știa doar că o altă coloană va ajunge în flancul lor stâng și continua să-și arunce privirea, neliniștit, spre Meingyi.

Fix la 2,45, realiză deodată că singurul sunet pe care-l mai auzea era țârâitul greierilor. Urmări drumul prin bin-

oclu, de la cea mai îndepărtată curbă până în punctul în care dispărea printre copaci, apoi cercetă, pe rând, porțiunile de teren deschis din fața liniei lor defensive. Nu se vedea nimic neobișnuit, dar senzația că este urmărit devenise acută, aproape fizică. Știa că undeva, în umbra acvatică a junglei de sub el, japonezii cercetau cu cea mai mare atenție fiecare metru al șoselei și fiecare colțișor al versantului. Tăcerea i se părea prevestirea unei nenorociri inevitabile. Foarte curând, se va mișca ceva. Va începe tatonarea. Nu vor întârzia; doar dacă nu așteptau cealaltă coloană, pentru a-și sincroniza atacul frontal cu cel din flanc. Cuprins de îndoială, se uită din nou în direcția sătucului Meingyi, însă nici acum nu observă vreo mișcare.

Un singur lucru era cert: nu se vor grăbi să-și împingă camioanele înainte. De data aceasta era nevoie de ceva mai mult pentru a-i opri, mai mult decât un simplu artificiu ingineresc. În tot timpul zilei, unica lui încurajare fusese gândul la pierderile pe care le suferiseră japonezii – singura garanție că nu vor reuși o străpungere rapidă care le-ar permite să ajungă la Gyobin doar în câteva ore. Dar, într-o clipă, viitorul încetase să mai existe. Aici și acum erau singurele elemente reale. Următoarele câteva minute. Cu grijă, lipit de pământ, cercetă lăstărișul care marca liziera pădurii. Erau undeva acolo. Le simțea prezența, apropierea, îi putea vedea cu ochii minții cum se furișează spre pozițiile de atac. Era fascinat, dar groaza se insinuă în sufletul lui, ca o ființă respingătoare, și gustul ei amar îi umplu gura, de parcă ar fi fost împins în sus de bătăile repezi ale inimii.

Își aruncă ochii la ceas. 2,59... Exact în clipa când își ridică privirea, Saw Tun Shwe îi atinse brațul. În același moment îi văzu pe cei trei bărbați ieșind dintre copaci și înaintând încet pe drum. Prin lentilele binoclului păreau atât de aproape, încât avea impresia că-i poate atinge dacă

întinde mâna. Îi recunoscu imediat: erau pușcași kareni. Nu purtau căști și nu mai aveau echipamentul de luptă, dar se mai scurseră câteva secunde până când observă că erau legați unul de celălalt cu o frânghie.

Îngrozit, Gilling înțelese de ce fuseseră trimiși în față. Mânia, mila și vinovăția se amestecară în gândurile lui în timp ce-i privea fix. Mergeau ca în transă, târându-și picioarele. N-aveau de ales. Undeva în spate, în afara razei lui de observație, țevile mitralierelor erau ațintite spre ei. Se uita la ei fascinat și terorizat, măsurând din ochi distanța până la grenadele pe care le îngropase pe drum. Ideea de a-i lega împreună i se părea produsul unei minți diabolice. Era oribil să le vadă capetele plecate și pașii ezitanți, de sinucigași. Veneau încet, condamnați încă agățându-se de viață, fără să știe cum vor muri.

Când ajunseră la vreo treizeci de metri de prima capcană, unul dintre ei își ridică ochii, ca într-un apel mut. Ceva se frânse în sufletul lui Gilling. Se ridică în genunchi și își făcu mâinile căuș la gură.

– Fugiți! Grenade... Plecați de pe drum!

Ecoul strigătului se stinse treptat, plutind încă o secundă sau două, pe urmă timpul parcă se opri și se așternu o tăcere adâncă.

Apoi întregul versant începu să răsune de avertismentele karenilor:

– Fugiți, fraților! Maung Daw, Hla May!... Fugiți de pe drum! Chit Kin! Fugiți în pădure!

Cei trei încremeniseră între speranță și alarmă, incapabili să acționeze. Japonezii au deschis focul exact în aceste momente de ezitare. Norișori de praf se ridicară chiar în fața lor. În aceeași clipă Gilling auzi țăcănitul mitralierei. Karenii se însufleți brusc. Se năpustiră disperați spre tufișurile de pe marginea drumului, și abia atunci văzu Gilling că aveau și picioarele legate. Se auziră alte rafale,

din mai multe locuri. Drumul părea bătut de grindină. Doi dintre prizonieri se prăbușiră imediat – unul dintre ei zbătându-se ca un pește pe uscat – blocându-l și pe cel de-al treilea. Alte câteva secunde, supraviețuitorul încercă frenetic să se dezlege, apoi se îndoi brusc din șale, ca un jucător de baseball gata să arunce mingea, și căzu într-o parte.

Amețit, Gilling privi cum praful se așterne la loc. Se uită la trupurile legate în moarte și se întrebă câtă vreme va mai putea să suporte felul acesta de război.

„E ca și cum i-aș fi ucis cu mâna mea", își spuse. „Pe ei și pe ceilalți, care n-au ajuns până aici."

Capitolul al șaselea

Încurajați de tăcerea care se lăsase, greierii începură să cânte din nou. Păsările se aventurară iarăși în aerul încins.

Din precauție, pentru că își descoperise poziția, Gilling plecă de lângă castan. Își găsi adăpost în spatele unor stânci și-i spuse ordonanței să vină alături de el. După rafalele armelor automate, tăcerea avea asupra nervilor lui efectul unui raspel. Așteptarea care începea era marcată de șocul violenței. Gilling mătură cu privirea toate ieșirile din pădure. Deși era lac de sudoare, dinții îi clănțăneau și se simțea înghețat până în măduva oaselor.

La un moment dat, când ochii săi alunecară pe deasupra trupurilor neînsuflețite ale karenilor, își aminti ce-i spusese Church în dimineața când Rance fusese ucis: „N-aveai cum să prevezi ce s-a petrecut." Și adăugă în minte: „Ar fi trebuit să învăț până acum. Dumnezeule, am primit destule avertismente."

Nu mai era capabil să-și ascundă frica. Tresărirea ochiului și spasmul febril al fălcii erau cea mai bună

dovadă. În sinea lui căuta o scuză pentru a se retrage imediat, înainte să fie nimicită toată compania. Accesul de slăbiciune îl împiedica să pună în ecuație echilibrul delicat al timpului și distanței care-i despărțea pe japonezi de Gyobin. Câțiva kilometri mai puțin, câteva ore pierdute – încerca el să se convingă – n-aveau nici o însemnătate. Puteau să ia poziție în alt punct al șoselei... Mai erau atâtea alte locuri... Trebuia să plece, oriunde. Oriunde era mai bine.

Criza n-a durat prea mult timp. Deși avea nervii încordați la maximum și era mort de oboseală, mintea i se limpezi. Tentația încă nu dispăruse, dar în adâncul sufletului știa că, atunci când totul se va termina, va trebui să se accepte așa cum era – și va trebui să-l accepte pe Nay Dun până ce încercarea se va sfârși. În starea lui, nu putea să-și dea seama că cele două concluzii aveau aceeași valoare, după cum nu reușea să priceapă că sfidarea pe care o citea în ochii aurii ai subedarului nu era altceva decât reflectarea propriei lui păreri despre sine însuși. Tot ceea ce știa era că nu putea să stea față în față cu Nay Dun și să dea ordinul de retragere. De aceea îi era frică de el și-l ura, ca și cum ar fi fost un al doilea inamic, la fel de exigent pe cât erau japonezii de necruțători.

Trecuseră doar zece minute de când se stinsese ecoul împușcăturilor, dar parcă se scurseseră zece ore. Nici o mișcare nu tulburase verdele crud al pădurii și umbrele din care ar fi trebuit să apară japonezii.

În cele din urmă, atât de brusc încât Gilling încremeni, se auzi pocnetul înfundat și simultan al cel puțin trei mortiere. Câteva clipe mai târziu, precedate de șuieratul aerului comprimat, proiectilele explodară pe versant. Flăcările scurte și orbitoare se prefăcură instantaneu în gheizere de pământ. Frunzele au zburat în toate părțile, ca

niște confeti verzi, iar violența exploziilor a zguduit versantul abrupt al colinei, lovind cu suflul ei fierbinte fețele lipite de pământ și ochii închiși ai soldaților. Abia se limpezise aerul, când a doua salvă a erupt asurzitoare pe panta împădurită, un fulger roșu-portocaliu, apoi negru.

Karenii nu aveau în ce să tragă. Răspândiți pe pantele colinei, lîngă curbele strânse ale drumului, nu puteau face altceva decât să aștepte în adăposturile lor individuale și să îndure bombardamentul, ridicându-și capetele, în pauzele dintre salve, pentru a vedea dacă japonezii au ieșit din acoperire. Atacul avea să fie în mod obligatoriu frontal – dinspre pădure, prin tufișurile tot mai rare, până la baza colinei, după care se vor lupta pentru fiecare palmă de drum. Nu exista o altă cale de acces, cu excepția ocolului prin Bandaung, de-a lungul potecii dinspre Meingyi. Când mortierele deschiseseră focul, Gilling fusese tentat să respingă în mod categoric posibilitatea ca japonezii să fi descoperit existența potecii. Dar cum bombardamentul nu părea să înceteze, deveni tot mai nesigur. Scruta mereu cerul, căutând cartușul luminos Very, și suspiciunea lui creștea; probabil că erau ținuți pe loc în vreme ce japonezii îi învăluiau din flanc.

Timp de o jumătate de oră fără întrerupere, versantul colinei a erupt sub loviturile proiectilelor explozive, și Gilling a fost aproape ușurat când a văzut că primul val de japonezi a ieșit din umbrele de sub ei și a pornit spre colină. Tirul mortierelor s-a intensificat, însă acum era însoțit de corul în staccatto al puștilor și armelor automate ușoare din ambele tabere. Gilling urmări mogâldețele în kaki strecurându-se prin vegetația de la liziera pădurii. Erau cam treizeci de soldați, și de la înălțimea punctului său de observație păreau deformați, siluete simiene care alergau încovoiate, ținându-și armele foarte jos, sub trupurile înclinate înainte. Pe jumătate năucit, zări un al

doilea șir de oameni ridicându-se și pornind la atac. Unii căzură în aceeași clipă, alții străbătură câțiva metri și se aruncară la pământ. Dar alții veneau în urma lor, hotărâți, primejdioși, îndreptându-și spatele atunci când terenul începea să urce, ațintind în sus țevile puștilor cu baioneta pusă. „Banzai!" Strigătele păreau inumane. Câțiva ajunseră până la prima ruptură de pantă și Gilling auzi plesnetul aspru al grenadelor; nu putea spune dacă fuseseră aruncate de karenii din prima linie, ori erau cele îngropate pe drum.

Printre copaci plutea o pâclă cu miros amar, încolăcindu-se pe crengile golite de frunze. Aerul era frământat de pocnete, bubuia și pârâia. Flăcările lingeau pâlcurile de bambuși uscați, din care se ridicau șuvițe fine de fum. Oamenii strigau cu glasuri răgușite sau ascuțite. Într-o scurtă pauză, catârii s-au alăturat concertului haotic, trâmbițându-și groaza.

Al treilea val de japonezi porni la atac și Gilling se lipi de pământ când un roi de schije de mortier lovi stâncile din fața lui. Începuse deja să se întrebe cât timp vor mai putea rezista. Cuprins de disperare, își dori să fi fost mai bine echipați pentru a riposta. Un singur mortier ar fi putut ține sub foc liziera pădurii. Cu doar câteva aruncătoare de grenade ar fi controlat terenul deschis acoperit cu tufișuri și arbuști. Dar nu le aveau. Pe lângă puști și grenade, armamentul lor era constituit din trei Bren-uri și vreo șase automate ușoare. Mai mult, erau obligați să economisească muniția, deci Bren-urile nu puteau continua la nesfârșit focul lor încrucișat. Ar fi fost un adevărat miracol să reziste până la apusul soarelui.

În pofida neliniștii, se simțea, în mod straniu, foarte calm. Deocamdată imaginația lui fusese redusă la tăcere. Își concentrase atenția la scena din față și alungase din minte toate gândurile referitoare la Meingyi. Privi cum

inamicul se năpustea înainte, cum linia de atac se frângea și, ca mai devreme, câțiva oameni reușeau să ajungă la adăpostul râpei de la baza pantei. Temându-se de o concentrare prea mare de trupe atât de aproape de pozițiile lor, porni târâș în josul versantului, cu grenade în mâini. Nu străbătuse decât vreo douăzeci de metri, când norocul îi surâse: printr-o spărtură în perdeaua copacilor văzu unul din mortierele japonezilor. Doi pușcași kareni se aflau destul de aproape și le ordonă să iasă din adăposturi și să vină la el.

– Uite, acolo. Spintecă aerul cu degetul, respirând întretăiat. Îi vedeți? La trei sute de metri.

Așteptă până când japonezul care îngenunchease lângă mortier se prăbuși, apoi își continuă coborârea, lăsându-i pe cei doi kareni să-și doboare țintele ca la tir. Frunzișul îl lovea peste față și peste mâini. Înainta în zigzag, urmărind culoarele deschise în iarba înaltă, care marcau liniile de legătură dintre adăposturile individuale. Pe măsură ce cobora, zgomotul luptei devenea tot mai intens. Când ajunse în zona expusă, un proiectil lovi buza stâncoasă foarte aproape de el, făcându-l să-și piardă echilibrul și să se rostogolească în teren deschis. Trecură câteva secunde până i se limpezi mintea. Își ridică privirea, șovăielnic. Cacofonia de sunete încetase și nu realiză imediat cât de mare era pericolul care-l pândea. Cadavrele karenilor de la baza pantei păreau foarte aproape și, în mod curios, observă detașat că un roi de fluturi speriați de un glonț rătăcit se ridică de pe trupuri. Apoi, când redeveni lucid, se îngrozi. Cocoșat sub greutatea echipamentului de luptă, alergă să-și caute adăpost și se rostogoli în spatele unui trunchi de tec. Începuse să se simtă foarte singur, dar trebuia să meargă înainte. Se aruncă în ceea ce i se păruse a fi un adăpost părăsit, dar ateriză peste un pușcaș mort. Aerul fierbinte expulzat

brusc din plămânii împușcatului și moliciunea trupului dezarticulat îl alungară de acolo. Fugi spre stâncile care dominau a doua curbă a șoselei, mai mult în patru labe, ca o maimuță. Mitraliorul lângă care se prăbuși îi aruncă o singură privire cu coada ochiului, apoi trase o rafală scurtă spre doi japonezi care încercau să traverseze drumul. Erau atât de aproape, încât Gilling le văzu toate amănuntele uniformelor: moletierele, pantalonii bufanți, portîncărcătoarele trecute peste piept. Unul căzu, dar celălalt reuși să se întoarcă în siguranța oferită de vegetație. Vii sau morți, faptul că îi știa atât de aproape îi dădea fiori.

Gilling se puse din nou în mișcare și ajunse la cel mai tânăr comandant de pluton, jemadarul[1] Saw Bwe. Casca acestuia era camuflată de un mănunchi de frunze prinse în plasa care o acoperea. Lipindu-și gura de urechea lui Gilling, karenul strigă:

– Sunt câțiva care încearcă o străpungere printre stâncile din stânga.

Un alt proiectil explodă cu un tunet apocaliptic. Gloanțele sfârtecau frunzișul arbuștilor, cu plesnete seci, de parcă cineva bătea un pachet de cărți de joc.

– Ce-i cu terenul acoperit din fața voastră? Nu puteți ajunge la ei? strigă Gilling.

– Nu mai avem grenade, thakin. Pielea jemadarului căpătase o nuanță albăstruie, din cauza epuizării. Ochii lui ardeau. Le-am folosit pe toate.

Grenada din mâna lui îl obliga să facă ceva.

– Acoperă-mă!

Țâșni înainte, rostogolindu-se pe panta abruptă. Ajuns la cincisprezece metri de buza râpei, trase cuiul de siguranță și aruncă grenada, cu boltă, pe o traiectorie precisă. Mingea de metal căzu mai întâi pe parapetul drumului, cam acolo unde sperase și el că va ajunge, apoi sări

[1] Grad în armata colonială britanică din India; sergent (n.trad.).

peste el și dispăru din vedere. O fântână arteziană de pământ și piatră sfărâmată se înălță în aer, iar detunătura asurzitoare fu urmată de un țipăt care-i dădu fiori.

Se întoarse lângă Saw Bwe aruncând priviri în toate părțile.

– Trebuie să-i ții pe loc. Crezi că poți s-o faci?

– Am trei morți și cinci răniți...

– *Poți s-o faci?*

– Un timp, thakin.

– Păstrează legătura.

Se îndepărtă, cu senzația că dezertează. O altă linie de infanteriști își croia drum printre arbuști, dar Gilling era mai îngrijorat în privința japonezilor care încercau să escaladeze ruptura de pantă. Urcând mereu, găsi alți trei kareni morți și un rănit, împușcat în piept. Ridică trupul soldatului pe umăr și plecă mai departe, mergând uneori în patru labe, alteori în salturi greoaie. Aerul gemea și urla. Un glonț lovi pământul chiar lângă capul lui și ricoșă cu un fluierat ascuțit. Scrâșnind din dinți, Gilling trase trupul rănitului peste grămada instabilă de rocă și pământ care se rostogolise pe pantă după ce minaseră drumul. Ici și colo se vedeau gropile trăgătorilor și fețele ciocolatii, strălucind de sudoare sub borurile largi ale căștilor, cu ochii sălbatici, sumbri, șocați sau pur și simplu tulburi de epuizare. Erau chipuri pe care le cunoștea – camarazi, frați de arme – și totuși își pierduseră identitatea. Aparțineau unor străini care populau un vis dement.

Ajunsese aproape de punctul din care plecase, unde cei doi kareni începuseră să lichideze servanții mortierului, când simți presiunea puternică a aerului care anunța căderea unui proiectil.

Se lipi de versant, strivit de greutatea rănitului, cu degetele înfipte în pământul amestecat cu resturi vegetale. Explozia îl lăsă practic fără simțuri. Trupul de deasupra

lui dispăru și simți brusc o durere sfâșietoare în gamba dreaptă. Ridicându-și capul, văzu îngrozit un vârtej de frunze și praf și, prin el, rămășițele dezmembrate ale celor doi pușcași. Se rostogoli într-o parte, bâjbâind după corpul rănitului, dar și acesta murise.

O miasmă acră i se lipise de cerul gurii și în fața ochilor îi jucau cercuri colorate. Se târî printr-un soi de tunel, între tulpini de bambuși doborâte, și escaladă cei câțiva metri rămași până deasupra stâncilor. Saw Tun Shwe era acolo și îi spuse imediat:

– Ești rănit, thakin.

Gilling scutură din cap. Nu simțea nici o durere, iar sângele care-i pătă cămașa nu era al lui.

– Nu, șopti el. Închise ochii, dar și întunericul se rotea.

– Piciorul drept.

Se lipiră și mai tare de stâncă atunci când pe deasupra lor șuierară câteva schije. Pe creastă un copac dispăru în flacăra strălucitoare a unei alte explozii.

– Du-i niște grenade jemadarului Saw Bwe, zise încet Gilling, dar cuvintele se pierdură în marea de zgomote din jur.

– Thakin?

– Grenade... Lui Saw Bwe... Cât de repede poți.

Ordonanța plecă în fugă. Rămas singur, Gilling își așează capul pe îndoitura brațului. Tremura. Mirosul dulceag al sângelui îi provocă un flux de greață, care în cele din urmă se retrase. După un timp se ridică într-un cot și contemplă scena de sub el. Nori de fum pluteau pe versantul colinei, ascunzând liziera. Lupta părea să se fi concentrat în sectorul plutonului lui Saw Bwe, dar focul se înteți se și în flancul stâng.

Uitându-se într-acolo, Gilling văzu cum un karen se repede până la marginea platformei stâncoase și aruncă o

grenadă dincolo de ea. Deși era foarte expus, soldatul rămase pe loc, cu pistolul-mitralieră la șold, apoi începu să tragă, cu un calm inuman. Trecură câteva clipe până când Gilling realiză că îl privea pe Nay Dun în acțiune. Cu silueta decupată pe fundalul cerului, cu picioarele solide bine înfipte în pământ, subedarul continuă să tragă rafale scurte, în jos, într-un unghi aproape drept. Era o priveliște magnifică, de sfidare nebunească a primejdiei. Episodul acesta dovedea că eroismul era la fel de natural pentru el ca și reflexul de a saluta un superior. Nu avea nevoie nici de imboldul fricii, nici de acela al disperării pentru a se purta ca un bărbat. Era soldat, și așa trebuia să acționeze un soldat...

Stătea pe marginea falezei, parcă cioplit în piatră, sălbatic, indestructibil. Și chiar în starea tulbure în care se afla după atâtea șocuri, Gilling înțelese că nu-l va putea egala niciodată. Niciodată, nici măcar ajutat de ură, nu se va ridica la înălțimea lui.

Capitolul al șaptelea

Soarele coborâse spre orizont, imens și roșu, trimițând primele semne ale asfințitului. Acum exploziile proiectilelor de mortier se auzeau mult mai rar, dar tirul armelor ușoare nu încetase nici o clipă. În lumina tot mai slabă, flăcările de la gura țevilor străluceau orbitor pe fundalul întunecat al junglei.

Karenii nu pierduseră nici un petic de teren, în afară de primele două curbe ale drumului. Liziera era un cimitir și atacurile încetaseră. Gilling nu era dezamăgit. Inevitabil, când va fi destul de întuneric, japonezii adăpostiți de-a lungul escarpei vor primi întăriri și vor porni la asaltul colinei. De data asta aveau să reușească. Nu vor putea să-i oprească, pentru că se vor strecura nevăzuți, tot mai aproape. Perspectiva unei lupte la baionetă, corp la corp, era ceva de neimaginat pentru Gilling. Își concentrase toate resursele fizice și psihice, dar imaginația lui începuse iarăși s-o ia razna și încă mai simțea fiorii înghețați ai spaimei, mai ales acum, când se lăsa întunericul.

Ceea ce se întâmplase la pod și la canalul de drenaj se putea întâmpla din nou. Aici, în noaptea asta... Ceea ce se întâmplase după-amiază, pe drum, se putea repeta mâine... Prin mintea lui se perindară detaliile atrocităților, ca niște imagini stroboscopice, hidoase și demoralizante, și se cutremură închipuindu-și că ar putea fi prins de viu.

Tresări când un proiectil explodă între crengile copacului de lângă el. Avea nervii întinși la limită și fiecare decizie îi cerea un efort supraomenesc. În ciuda insistențelor lui Saw Tun Shwe, fusese incapabil – timp de câteva minute – să-și dea seama că era el însuși rănit. Treptat însă, pe măsură ce amorțeala se risipea și durerea câștiga teren, realiză că mușchiul gambei îi fusese perforat de o schijă, până aproape de os. Piciorul începuse deja să-i înțepenească, ca și cum pielea și carnea s-ar fi întărit, dar, din fericire, se putea mișca destul de bine.

Se târî de la un pluton la altul, ordonând ca răniții să fie evacuați în spate, lângă catâri. Singuri sau în perechi, câțiva kareni coborâră pe versantul colinei și Gilling se îngrozi văzând cât de mulți erau cei care nu se puteau ține pe picioare fără să fie ajutați. O duzină. În ciuda violenței bombardamentului, nu se așteptase la pierderi atât de numeroase. Șase fuseseră uciși, dar ochii lui se obișnuiseră cu fatalitatea morții și putea accepta dispariția lor. Ceilalți însă, cei neajutorați, îi stârneau mila și mânia în același timp.

Dinspre pădure se auzea lătratul furios al armelor. Un proiectil solitar explodă nu departe și catârii începură să tropăie, cu urechile ciulite. Răniții au fost întinși la adăpostul unei surplombe, unde bucătarii își aprinseseră focurile mai devreme. Lui Gilling i-a ajuns o singură privire ca să-și dea seama că unii dintre ei n-aveau să mai apuce zorile. Să-i ia de acolo ar fi însemnat să-i ucidă. Ar

fi fost însă o crimă și mai mare să-i abandoneze în mâinile japonezilor, o crimă pe care conștiința lui nu putea s-o suporte. Trebuia să-i ducă la adăpost, să-i salveze cu orice preț.

Trimise după Nay Dun. Ajunse la grupul de stânci, șchiopătând, înecat de amărăciune și disperat. Plutonul subedarului, deja rărit de pierderea grupei lui Ba Tin, era cel mai slab dintre toate.

Nay Dun se târî până la el ca o șopârlă, iute și nevăzut.

– Câți oameni sănătoși mai ai? îl întrebă Gilling.

– Zece, thakin.

– Cu tine cu tot?

– Unsprezece, cu mine.

– Avem o duzină de grav răniți. Nu-i putem lăsa aici. Nu văd altă soluție: plutonul tău se va retrage chiar acum; fiecare om să ia câte un rănit.

Gilling făcu o pauză. Aproape că nu-și recunoștea vocea.

– Și omul în plus? zise Nay Dun.

– O să am grijă. Se auzi o rafală de mitralieră și Gilling încercă să vadă ceva în beznă. Pleacă imediat. Îți dau o jumătate de oră, apoi venim și noi. Așteaptă-ne la a treia bornă, la nord de oraș.

– Am înțeles, thakin.

– Ia și catârii. Își aduse brusc aminte de ceva. Va trebui ca oamenii de pe potecă să se descurce singuri.

Ascultă uimit răspunsul lui Nay Dun:

– I-am chemat deja înapoi.

– Când?

– Acum patruzeci de minute.

Gilling se înfurie:

– Ai primit vreun ordin?

– Nu erau de nici un folos acolo. Japonezii nu vor merge niciodată pe potecă.

– Cine ți-a dat ordin? Devenise aproape isteric. Cine comandă compania asta?

Nay Dun tăcu.

Turbat de mânie, Gilling continuă:

– Te-am mai avertizat, subedar...

Câteva așchii de piatră desprinse din stâncile de a ături trecură fluierând pe lângă ei și Gilling se aruncă instinctiv la pământ. Privind în sus, avu impresia că subedarul nu se clintise nici un milimetru. Tăcerea dintre ei se prelungi parcă la nesfârșit. O frază ridicolă – amintire din școală – își făcu loc în mintea lui Gilling: „Vorbim noi după ore." Inițiativa logică a lui Nay Dun era o negare a propriei lui competențe. Se simțea micșorat, neputincios. Înghițind în sec, se sili să spună:

– Sunt doar unsprezece oameni sănătoși?

– Unsprezece, thakin.

În lumina muribundă, fața lui Nay Dun era impasibilă, iar în ochii negri ca smoala nu se citea nici un pic de teamă.

– Du-te, strigă Gilling, incapabil să le înfrunte privirea. Jumătatea de oră începe din clipa asta.

Avea nevoie de el, dar nu mai suporta să-l vadă.

Soarele coborâse sub linia orizontului. Pădurea și restul peisajului începură să se topească în beznă. Gilling mută în flancul stâng rămășițele uneia din grupele lui Saw Bwe, pentru a umple golul lăsat de plecarea lui Nay Dun. Erau fără speranță de vulnerabili. Optsprezece morți, doisprezece răniți. Plus lipsa lui Nay Dun și a celor zece oameni ai săi... Aritmetica aceasta simplă îl îngrozea. Poziția era apărată de numai douăzeci de kareni.

Focul scăzu în intensitate o dată cu lăsarea nopții, apoi se stinse treptat. Se auzi chemarea șovăielnică a unei păsări, stranie în tăcerea nefirească. De fiecare dată când se uita la cadranul fosforescent al ceasului, Gilling avea impresia că limbile nu se clintiseră nici un pic. Stătea culcat printre stânci alături de Saw Tun Shwe, mulțumit de prezența karenului. Încerca să-și ascută auzul și privirea. Întunericul era tot mai dens și, pe măsură ce bezna se strângea în jurul lor, Gilling simțea tot mai acut prezența japonezilor, așa cum cineva aflat într-o cameră neluminată simte că nu e singur.

Nay Dun ar trebui să fie în oraș acum. Alte zece minute și...

O pușcă-mitralieră tuși scurt. Tăcerea se instală din nou. Câteva stele tremurau în noapte și Gilling tremura împreună cu ele, numărând minutele. Ordonanța îi atinse brațul și făcu semn spre pădure, însă el nu văzu nimic. „Ce-i?" întrebă în șoaptă, dar Saw Tun Shwe clătină din cap, vrând să spună că se înșelase. Doar copacii care se profilau pe cer mai puteau fi distinși. În rest, totul se topise în aceeași pânză neagră, fără dimensiuni. Totuși Gilling știa că japonezii se puseseră în mișcare, că avansau nevăzuți spre adăpostul oferit de baza escarpei. O simțea fizic. Era doar o chestiune de timp până aveau să renunțe la acoperire. Stătea întins acolo, temându-se să nu greșească din nou. În jurul lui bezna părea să se dilate și apoi să se strângă, schimbându-și forma ori de câte ori clipea.

Dacă n-ar fi fost răniții, ar fi putut să plece de mult. Ar fi putut să se retragă în momentele cele mai prielnice pentru retragere. Se uită iarăși la ceas: trecuseră paisprezece minute de când plecase subedarul. Ar fi trebuit să ajungă în oraș...

Se auzi un singur foc de armă, la care răspunse imediat, cu o rafală lungă, una dintre Bren-uri. Apoi tăcerea. O tăcere prelungă, elastică, îndreptată spre propria ei anulare, hrănind îndoiala și himerele.

Acum era timpul să se desprindă de inamic. Acum... Instinctul i-o dicta limpede, și totuși se agăța de planul pe care el însuși îl concepuse. Aștepta să treacă jumătatea de oră pe care i-o promisese lui Nay Dun, era legat de ea, irevocabil, prin firul provocării subedarului. Trecu un minut, apoi altul. Sudoarea se scurgea în pârâiașe groase. O pasăre începu din nou să cânte și trilul prelung îi lovi brusc nervii încordați de așteptare. Ochiul bolnav îi tresărea violent. Începu să creadă că singurii care se mai aflau acolo erau japonezii, el și Saw Tun Shwe.

Nouăsprezece minute... Spuze de stele se aprinseseră deasupra pădurii, luminând cât de cât peisajul. Un licurici trecu pe deasupra lor, ca o cometă în miniatură. Frunzele foșniră discret.

Ar fi trebuit să pleci, îi spunea rațiunea. Se face prea târziu...

Era exclus să se retragă treptat. Trebuia să rămână împreună, să plece împreună. Apucă șnurul fluierului, ros de îndoieli, incapabil să judece corect.

Curând, își spuse. Curând...

Tăcerea era atât de perfectă, încât putea să audă cum se dezlipeau buzele uscate ale lui Saw Tun Shwe.

Ceva se mișcă dedesubt. Se mișcă și dispăru. Noaptea îi jucase feste și mai înainte, nu o dată, și probabil că acum se petrecuse același lucru. Sau nu? Simți că ordonanța se încordase și adusese pușca în poziția de tragere. Încercă să străpungă bezna, dar nu văzu nimic. Auzea doar bubuitul regulat al inimii lui. Apoi ceva se mișcă iarăși în fața lor și realiză deodată că se uita la silueta ghemuită a unui om.

Ezită, înfiorat. Identifică repede alte siluete aflate cam la treizeci de metri de stânci. Timp de o clipă care i se păru nesfârșită, fu incapabil să reacționeze. Nu putea accepta realitatea. Abia când Saw Tun Shwe apăsă pe trăgaci se eliberă și Gilling de paralizia care-l cuprinsese. Alte câteva clipe, siluetele încremeniră și ecoul împușcăturii se stinse în depărtare. Apoi o altă detunătură se auzi de jos, acoperind clănțănitul închizătorului armei lui Saw Tun Shwe. Siluetele se ridicară și începură să urce. Măștile căzuseră.

„Banzai!"

Saw Tun Shwe trase din nou și Gilling îl imită, descărcându-și revolverul în umbrele care alergau spre ei. Unele dispărură, dar altele veneau din urmă. O siluetă aflată în frunte ajunsese deja printre bambușii de sub stânci. Nu mai avea timp să-și încarce arma și rămăsese fără grenade. Smulse sălbatic din tocul de la șold pistolul de semnalizare Very. Japonezul era atât de aproape, încât îi auzea respirația șuierătoare. În timp ce ridica țeava scurtă spre inamic, Gilling văzu într-o străfulgerare fața lungă, verzuie sub cozorocul capelei, dinții strălucitori, mustața subțire. Apoi apăsă pe trăgaci și pieptul bărbatului explodă, înghițit de un glob de flăcări albe, orbitoare. Omul se rostogoli înapoi, din ce în ce mai repede, luminând totul în jurul lui.

Îngrozit și ușurat în același timp, Gilling urmări căderea corpului. În strălucirea produsă de acesta, tot mai mulți japonezi urcau panta și, de sus până jos, versantul colinei răsuna de împușcături și strigăte sălbatice. Până în clipa aceea, obsedat fiind de pericolul prin care trecea el însuși, Gilling nu realizase proporțiile infiltrării. Apucă fluierul și dădu cele trei semnale de retragere.

O grenadă explodă izbindu-se de trunchiul unui copac și noaptea se coloră în roșu. Schijele de metal răpăiră pe stânci.

– Înapoi, urlă Gilling în beznă. Toți înapoi!

Fluieră din nou, apoi se întoarse și porni spre creastă însoțit de Saw Tun Shwe. Frica îi dădea aripi. Singurul lucru de care se temuse într-adevăr se întâmplase – cu ajutorul lui.

„Prostule", strigă în sinea lui. „Prostul dracului!"

Capitolul al optulea

În ciuda piciorului rănit, a ajuns destul de repede în zona defrișată. Karenul rănit lăsat de Nay Dun era sprijinit de parapetul drumului; avea capul înclinat nefiresc și mâinile încleștate la piept. Gilling uitase complet de existența lui, dar când se opri să-l ridice, văzu că omul nu mai trăia. Rupse plăcuța de identitate mânjită de sânge, luă pușca mortului și porni mai departe.

Drumul urca mereu și abia după alți cincizeci de metri sentimentul acut de panică începu să slăbească. Se aruncă între arbuști, împreună cu Saw Tun. Siluete spectrale mișunau în spatele lor. Erau prea departe pentru a putea spune cine erau karenii și cine japonezii. Focul se înteți pe creastă și se răspândea de-o parte și de alta a drumului. Doi pușcași apărură dintre tufișuri și Gilling îi chemă la el. Câteva secunde mai târziu, toți patru începură să tragă într-un grup de japonezi care apăruseră chiar pe drum. O grenadă căzu nu departe și o flacără stacojie sfâșie întunericul.

– Mișcați-vă!

Săriră în picioare și mai alergară treizeci sau patruzeci de metri, apoi se întoarseră să privească. Era imposibil să disciplineze retragerea karenilor. Lupta devenise haotică, se fragmentase într-o mulțime de încleștări individuale sau între grupuri mici. Situația scăpase de sub control.

Porniră din nou. Disperat, Gilling începea să înțeleagă că japonezii nu se mulțumeau doar cu poziția de pe colină; vroiau și orașul. E drept, Bandaung n-avea nici o valoare, dar o dată ce-ar fi prins gustul victoriei, nimic nu i-ar fi împiedicat să intre în Gyobin. Drumul până acolo era la fel de bun ca cel pe care veniseră. Poate știau deja. Cu excepția rămășițelor plutonului lui Nay Dun, nimic nu le-ar sta în cale dacă s-ar hotărî să meargă înainte.

Vina era numai a lui. A lui... În jurul acestui adevăr se axa toată disperarea sa. Fusese de-a dreptul orb când riscase un asemenea bluf cu japonezii.

Siluete întunecate se aruncară spre ei în salturi neregulate, trăgând foc automat, apoi dispărură. Gilling abandonă drumul. Înaintau acum pe un teren accidentat, printre pâlcuri de copaci. Și aici se auzeau zgomotele luptei: strigăte, detunături, foșnetul ierbii uscate și zgomotul bocancilor pe pietre. Se simțea hăituit. Fiecare mișcare era o amenințare, fiecare sunet un pericol.

Ar fi trebuit să știe că așa se va întâmpla. Dumnezeule, ar fi trebuit să știe.

Saw Tun Shwe se lăsă brusc într-un genunchi și trase. Departe, în stânga lor, noaptea a fost spartă de două explozii de grenadă.

– Nu te opri, își îmboldi Gilling ordonanța.

Mușchiul gambei rănite înțepenise, dar teama anulase handicapul fizic și-l ajutase să meargă înainte. Spre surprinderea lui, se trezi deodată la marginea terenului de golf, aproape de capătul traseului. Nu-i veni să creadă

când văzu cutia cu nisip și tăblița indicatoare pe care scria „8: 394 metri". Gândurile i-o luară razna și își aduse aminte că ultima lovitură cerea o mare concentrare din partea jucătorului. Un roi de gloanțe rătăcite trecu printre crengile pinilor de lângă teren. Răsucindu-se pe călcâie, trase de la șold în ceea ce i se păruse a fi o scânteiere de metal. Văzu o umbră care se prăbuși, scufundându-se în beznă.

– Fugiți!

Alergau în grup, la fel de epuizați cu toții, ridicându-și tot mai greu picioarele. Înaintea lor apăru un șanț săpat de-a curmezișul aleii care urmărea terenul de golf. S-au aruncat în el, cu fața în direcția din care veniseră, abia trăgându-și răsuflarea. Nu se vedea nimic, dar dinspre cealaltă parte a plantației de pini, lângă șosea, se auzeau focuri de armă răzlețe. Gilling porni de-a lungul șanțului, urmat de cei trei kareni. Străbătură plantația și ieșiră din nou în teren descoperit, pe o porțiune acoperită cu nisip. Erau pe o altă alee a terenului – cam la groapa a patra, își aduse el aminte – și în aceeași clipă întrezări undeva în față un șir de oameni care înainta spre ei. Nu mai avea cartușe pentru pușcă. Se ghemui și porni iar de-a lungul șanțului, încărcându-și revolverul din mers. Linia de atac a japonezilor se apropiase, oamenii înaintau în pas alergător, cu puștile ridicate. Erau cam douăzeci și lui Gilling i se puse un nod în gât când un glas din șir strigă o comandă. Era terorizat de gândul că va cădea în mâinile lor și simțea o dorință aproape irezistibilă să le întoarcă spatele și s-o ia la fugă. Auzea zgomotul înăbușit al picioarelor care loveau pământul, vedea scânteierea slabă a baionetelor. Groaza de ceea ce i se putea întâmpla îl făcu să se lipească de peretele șanțului, dar când japonezii au ajuns la numai o aruncătură de piatră, au virat pe neașteptate spre lac.

Stupefiat, a privit în urma lor până când noaptea i-a înghițit, apoi a plecat mai departe. Senzația că este vânat nu-l părăsise nici o clipă, amestecându-se cu rușinea nereușitei personale. Totuși, într-un colțișor al minții lui începu să-și facă loc, frenetic, sentimentul responsabilității față de divizie și urgența restabilirii unei linii defensive.

Au trecut de gropile cu nisip și au ieșit din șanț. În fața lor se deschidea o potecă și Gilling a pornit de-a lungul ei fără să ezite. Bandaung era în dreapta, unde, sub licărirea slabă a stelelor, se zăreau câteva acoperișuri. Dacă o țineau drept înainte ocoleau clădirile, cu excepția bungalowurilor de la suburbie, și puteau ieși în șosea undeva la nord de oraș. În ciuda celor petrecute în ultimele ore, amintirile lui despre oraș erau la fel de clare ca indicațiile unei hărți și trecutul începu să-și facă loc în spasme, acoperind cu imagini anacronice și încântătoare disperarea de acum. Plămânii îi ardeau, dar străbătu în fugă o altă groapă cu nisip. Jucase o dată aici și nimerise gaura de la patruzeci de metri. Fusese singura lovitură de profesionist din viața lui. Își aminti ziua aceea așa cum un om care se înecă își rememorează viața, într-o străfulgerare de o clipă. În secunda următoare se aruncă în spatele unor tufișuri, readus brusc în prezent de câteva focuri de pușcă ce răsunaseră alarmant de aproape. După ce se stinse ecoul, câteva siluete trecură pe potecă, prin fața lor, apoi se așternu tăcerea.

Le făcu semn karenilor să-l urmeze. Poteca șerpuia prin iarba înaltă până la genunchi și se întretăia cu o alta, mai mare. Gilling nu ezită deloc. Noua pistă era o scurtătură până la Spitalul Cottage, o folosise de multe ori împreună cu Ailsa Seymour. Nu se gândise în mod deliberat la ea, ci doar își amintise că fusese cu el și că după spital era un pâlc de copaci dincolo de care se afla piscina. În spatele piscinei se găsea bungalowul poliției, apoi o

anexă a băncii și aleea acoperită cu pietriș care ducea în jos, pe lângă micuțul cimitir protestant, până la șosea.

Lupta se dădea acum la marginea orașului. Flăcările armelor sclipeau într-o duzină de puncte, nu departe de ei. Străbătură fără întreruperi următorii o sută de metri și Gilling începu să creadă că reușiseră să scape de japonezi. Când intrară însă pe poarta spitalului, cineva trase în ei de pe treptele intrării principale.

O apucară brusc la dreapta, îndreptându-se spre căsuțele din spatele spitalului. Dacă s-ar fi aflat în oricare alt loc, poate și-ar fi pierdut capul și ar fi reacționat ca un animal prins în capcană. Dar aici știa precis pe unde trebuie s-o apuce. Trecură peste câteva răzoare cu flori, apoi pe lângă catargul drapelului. Doar o peluză îi mai despărțea de prima căsuță, însă focul nu încetase deloc până aici. Părea un miracol că nici unul dintre ei nu fusese lovit. Într-o clipă ajunseră printre căsuțe, tropăind pe aleile de ciment dintre ele. Toate fuseseră proaspăt vopsite și mirosul îi umplu nările. Văzu plăcuțele albe de pe fiecare ușă – „Radiologie", „Raze X", „Stomatologie" – și, într-un moment de slăbiciune, își aminti că „Radiologia" fusese a ei.

Totul părea un vis. Trecură printre ultimele două căsuțe și alergară în zigzag spre piscină, la adăpostul grădinilor de legume. Săriră un gard și începură să urce panta ușoară.

– Thakin!

Strigătul lui Saw Tun Shwe îl îngheță. Înainte ca el să înțeleagă motivul avertismentului, ceilalți se aruncară la pământ și deschiseră focul împotriva unui grup de japonezi care se îndrepta spre ei. Răsăriseră parcă de nicăieri. Erau cinci, deja foarte aproape, cu baionetele la arme. Doi dintre ei se prăbușiră până să apuce Gilling să tragă primul foc, dar cei rămași continuară să înainteze,

amenințători, tăcuți, cu țevile puștilor îndreptate în jos. Căzură alți doi, de parcă s-ar fi lovit de un zid invizibil. Ultimul începu să strige când se văzu singur, ca un om cuprins brusc de nebunie. Mai înaintă câțiva pași, apoi se rostogoli pe jos și se opri foarte aproape de Gilling. Era încă viu. Încercă să se ridice, așa cum un boxer se agață de corzile ringului, dar unul dintre pușcașii kareni sări în picioare și-l străpunse cu baioneta. Totul se terminase în câteva secunde, însă timpul părea a fi încremenit în nemișcarea morții.

– Haideți!

Cuvântul aproape îl înecă pe Gilling. Cuprins iarăși de panică, se năpusti printre copaci fără să ia în seamă măcelul din jur, izolat în spaima lui. Dinspre oraș se auzeau împușcături răzlețe, dar pauzele dintre ele erau tot mai lungi și se întrebă disperat ce se întâmplase: câți kareni mai luptau, cât de departe vor împinge japonezii atacul? Cu o părticică a minții se gândea la Church; știa că nu va putea niciodată să justifice ratarea prilejului unei retrageri disciplinate. Nu putea să-i spună: „I-am promis lui Nay Dun o jumătate de oră și n-am vrut să-mi calc cuvântul." Totuși acesta era motivul, acesta și nu altul. Iar sentimentele lui Gilling față de subedar atinseseră punctul extrem al dușmăniei, chiar în timp ce fugea pentru a-și salva viața.

Ieșiră dintre copaci și trecură pe lângă paravanele de răchită ale piscinei. Se vedeau schelele abandonate de zidari, dar imaginea avea o doză de ireal, ca de altfel toate amintirile care-i fulgerau prin minte. Săriră gardul Companiei Miniere – Gilling cu greu – și străbătură în fugă peluza. Pe verandă rămăseseră două scaune de trestie și își aduse aminte că nu de mult împărțise acolo o sticlă de whisky cu un inginer miner. O grenadă explodă lângă bazar, luminând casele din jur și destrămând reveria lui Gilling.

– Pe-aici, șopti el răgușit.

Ajunseră lângă casa de odihnă, o clădire întunecată ghemuită sub streșinile albe. Când trecură pe lângă silueta ei geometrică familiară, Saw Tun Shwe îl apucă de braț. Se opri instinctiv, cu inima bătându-i nebunește. Un pistol automat lătră scurt. Mijindu-și ochii, văzu câțiva japonezi care urcau panta domoală, în direcția lor. Așteptă până se îndepărtară și între timp își aduse aminte că în urmă cu doi ani petrecuse paisprezece zile în această casă, iar în a doua săptămână dormise în fiecare noapte cu Ailsa Seymour. Dar și această amintire era ireală, ca și cum ar fi fost a altuia.

Când japonezii se pierdură din vedere, dădu semnalul de plecare. Încerca să se agațe de ceva, în adâncul sufletului, ceva care să se opună slăbiciunii și disperării care-l măcinau. Dar aici, printre locurile părăsite ale trecutului, nu găsea decât fantome. Nimic nu putea combate sentimentul că era vânat, conștiința faptului că fusese abandonat în mijlocul unui dezastru de care el singur era vinovat.

Lăsară în urmă și ultimele case, alergând ghemuiți, ca și cum ar fi înaintat printr-o galerie joasă. Lupta părea să se fi încheiat. Bandaung zăcea tăcut sub licărirea stelelor și singurele zgomote care se mai auzeau erau scârțâitul bocancilor pe pietriș și șuieratul respirațiilor întretăiate. Japonezii lichidaseră orice rezistență, sau poate renunțaseră să forțeze la nord de oraș. Deocamdată Gilling încerca să ghicească ce se întâmplase, dar în curând avea să știe. Mergeau deja pe aleea care ducea spre cimitir și în câteva minute urmau să ajungă la șosea.

Cimitirul apăru mai devreme decât se așteptase și singurătatea mormintelor acoperite de frunze îi provocă un acces de teamă elementară, scoțând în evidență dezolarea propriei lui singurătăți. Părăsi aleea și porni în diagonală, printre arbuști. Bandaung se afla la un kilometru în spate și jungla se înălța iarăși înaintea lor. Un fir de iederă

îi atinse calota căștii și Gilling îl dădu la o parte cu o mișcare bruscă. Piciorul îl durea de fiecare dată când atingea pământul, dar aproape că nu simțea. Era dominat de dorința de a vedea drumul. Coborî atent panta, bolnav de teamă, căci se gândea la ceea ce îl putea întâmpina. Nu se auzea nimic și asta îi dădu speranțe. Deci mai aveau o șansă. Încurajat, merse mai departe, căutând să vadă șoseaua. În cele din urmă o văzu: șerpuia în fața lui, albicioasă, mărginită de copaci. Era pustie, dar asta nu-l mulțumi. Se apropie prudent, privind în toate părțile. Așteptă timp de un minut, ascultând atent, dar nimic nu se clintea, nimic nu străpungea carapacea subțire a junglei. Porni spre drum.

Efectele cumulate ale șocului și ușurării se făcură simțite abia acum. I se făcu greață și dinții începură să-i clănțăne. Se uită la karenii rămași deasupra și se auzi spunând:

– E în regulă. Veniți jos.

Saw Tun Shwe îi luă pușca de pe umăr și zise:

– Am avut noroc, thakin.

Gilling scuipă.

– Să sperăm că și ceilalți au avut.

Porniră pe drum. Mai aveau trei kilometri până la punctul de întâlnire și Gilling se cutremură, întrebându-se câți găsiseră calea până aici. Nu îndrăznea să fie optimist și nici nu putea să se amăgească în privința viitorului. Le fusese acordat un răgaz. Nimic mai mult. Chiar dacă toți karenii ar fi reușit să se retragă, rezultatul final ar fi fost doar amânat. Nu mai puteau închide drumul.

Nu văzură pe nimeni și Gilling se gândi: „Suntem singuri. Ceilalți au murit..."

Șchiopătând din ce în ce mai rău, se cufundă în amărăciune. Piciorul parcă-i luase foc și mintea îi era opacă. În dreptul celei de-a treia borne, cineva se mișcă în beznă.

– Stai!

Deși Gilling se așteptase la asta, inima i se opri. Încremeni și își linse buzele uscate.

– Camarazi. Repetă: Camarazi.

O siluetă robustă păși în lumina slabă, cu un pistol-mitralieră îndreptat spre el. Era Nay Dun.

– La mine, camarade, restul pe loc.

Înfuriat de încăpățânarea subedarului de a respecta întocmai regulamentul, Gilling șuieră:

– Termină, subedar. Nu suntem la paradă.

Dar cu fiecare pas pe care-l făcea spre Nay Dun, sentimentul că se îndrepta către superiorul lui devenea tot mai puternic. Sentimentul că era fiul căzut în dizgrație, care trebuia să dea socoteală pentru neputința de a-și asuma responsabilitatea faptelor sale.

Capitolul al nouălea

– Câți au ajuns aici? întrebă Gilling.

– Paisprezece, până acum.

– Paisprezece? repetă el, uimit. Părea imposibil.

Nay Dun aprobă din cap.

– Și mai sunt alții.

– Sigur? Șapte sau...

– Trei, thakin. Ceilalți au fost uciși.

Fură pronunțate câteva nume, printre ele și cel al jemadarului Saw Bwe.

– Saw Bwe?

– Da, în oraș.

– Ești sigur, nu-i așa?

– Da, thakin. Vocea subedarului era atonală, ca aceea a unui comisar de licitație. Făcu o scurtă pauză. L-am lăsat acolo pe unul dintre răniți, pușcașul Aung Win.

– A murit, spuse sec Gilling. Saw Tun Shwe i-a luat pușca.

Se uită neliniștit în lungul drumului, dar nu văzu pe nimeni, nu auzi nimic. Durerea din picior urcase până la

abdomen și unul din mușchii spatelui i se contracta spasmodic, ca și cum ar fi avut o viață proprie.

– Ne-au atacat din toate părțile, continuă el, de parcă ar fi fost dator să explice. De peste tot, fără nici un avertisment. Nu ne-au dat nici o șansă. Începu să distingă, în umbrele de lângă drum, siluetele culcate ale răniților. Câți oameni mai avem?

– În stare să lupte, douăzeci și cinci. Unsprezece răniți, bucătarii și catârii.

Epuizat, Gilling se sili să priceapă semnificația cifrelor. Era mai bine decât sperase vreodată, dar nu simți nici o satisfacție. Fatalitatea morții săpase mult prea adânc în sufletul lui.

– Și trei dispăruți, așa-i?

– Doi, thakin.

– Ai spus trei.

– L-am pus la socoteală și pe Aung Win.

Gilling se răsuci brusc spre el, înfuriat.

– Ai impresia că l-am abandonat acolo?

Nay Dun nu răspunse. Un licurici trecu pe lângă ei.

– Spune, subedar! Asta crezi?

– Nu, thakin.

Tremurând, Gilling se străduí să-l facă să-și ferească privirea. Trecu o clipă nesfârșită. Noaptea foșnea în jurul lor. În cele din urmă Gilling șopti aspru în engleză, printre dinții încleștați:

– Ești un mincinos blestemat.

Îi întoarse spatele, turbat de furie. *Ticălosule*, șuieră el. *Ticălosule...* Fără nici un motiv, merse înainte până ajunse la catâri, apoi reveni. Răniții zăceau la adăpostul parapetului și văzu petele albe ale ochilor care îl priveau, apoi auzi un geamăt. Disperarea înlocui furia oarbă, iar sentimentul de neputință îl invadă din nou. Se opri în fața

lui Nay Dun și i se adresă pe un ton din care răzbăteau resentimentele:

– Nu mai putem aștepta. Singura noastră șansă e să ajungem cât mai repede la ultimul punct minat. Japonezii doar își trag răsuflarea. Avem de mers zece kilometri. Dacă cei doi sunt în urma noastră, ne pot ajunge acolo. Nu există altă soluție.

Nay Dun aprobă. Expresia lui era neschimbată. Obrajii îi tremurară ușor când bătu din călcâie.

– Plecăm acum?

– Da, imediat. Să ne acopere una dintre grupele tale.

Porniră încet, purtându-i pe cei grav răniți pe tărgi improvizate din tulpini de bambus legate cu frânghii. Mergeau în spatele catârilor, târându-și picioarele prin praf, și Gilling alerga de-a lungul coloanei îndemnându-i să rămână grupați. Uneori drumul trecea printre copaci și atunci bezna îi orbea pur și simplu. Alteori, când aveau parte de lumina stelelor, Gilling putea vedea fețele epuizate și ochii lipsiți de expresie ai karenilor. Se opri de mai multe ori în ariergardă pentru a privi atent în direcția orașului. Acceptă treptat ideea că nu erau urmăriți și se liniști. Dar nu avea și sentimentul eliberării. Mintea lui fusese marcată de violența încleștării și, asudând din greu în timpul marșului, revăzu punct cu punct retragerea, înțelegând cât de aproape de catastrofă fuseseră. Își dorea, în fiecare atom al ființei sale, să fie cruțat de povara fricii și a responsabilității. Foarte adânc, sub straturile de oboseală, durere și șoc, o parte din el implora sfârșitul luptei. Nu vroia nimic altceva decât să se ghemuiască undeva și să doarmă, să se ascundă și să scape de presiunea care-l strivea.

Încercă disperat să se controleze, să se gândească la viitor, să-și facă un plan. Dar fusese înfrânt și degeaba mai căuta o rază de speranță. „Mâine" era un țărm prea înde-

părtat, care nu putea fi nici măcar imaginat. Cu mult înainte de venirea zorilor, se vor opri din nou și vor aștepta următorul măcel. Se uită la junglă, la fețele karenilor, ca niște măști. Chiar și gemetele răniților păreau a fi expresia unei suferințe străine. Izolarea lui se adâncea cu fiecare pas și își aduse aminte de singurătatea celor câteva morminte de la marginea orașului.

Merseră mai departe. După o vreme, coloana se opri și oamenii se strânseră unul în altul. Gilling se duse în față și vorbi cu naikul care comanda rămășițele plutonului lui Saw Bwe.

– Ce s-a întâmplat?

Nu văzu că naikul zâmbea.

– Uite, thakin.

Privi înainte, frecându-se la ochi ca și când abia s-ar fi trezit din somn. Uimit, constată că se uita la un autobuz.

Nu-și putea crede ochilor. Autobuzul stătea înclinat la marginea drumului, cu roțile din față aproape în gol. Era la cincizeci de metri depărtare și silueta lui bondoacă semăna cu aceea a unui taur uriaș. Continuă să privească, stupefiat, și pentru prima oară după zile întregi simți un început de entuziasm. Porni spre mașină și întrebările se învălmășiră în mintea lui. În pană? Fără benzină? Încă nu îndrăznea să creadă că fusese abandonat ca un dar, în stare de funcționare. Pe botul autobuzului, deasupra parbrizului, văzu o plăcuță pe care scria în birmaneză: GYOBIN – BANDAUNG – THAYEMYO. Văzu și reclamele laterale: TIGER BALM... LOTUS BEER. Nu reuși să deschidă ușa din față, așa că porni spre cea din spate, observând în trecere că pneurile erau umflate și nici unul dintre arcurile suspensiilor nu era rupt. Mirosul nucilor de betel și al peștelui uscat la soare îi pătrunse în nări imediat cum ajunse înăuntru. Autobuzul părea gol, nu vedea altceva

decât banchetele aliniate de-o parte și de alta, sub ferestrele fără geamuri.

Când ajunse în față, aprinse un chibrit. Primul lucru pe care îl văzu în lumina tremurătoare fu un mic Buddha legat cu un lănțug de cheia de contact. Neîncrezător, răsuci cheia și căută indicatorul rezervorului, dar flacăra îi ardea degetele și trebui să aprindă alt chibrit.

Gol... Optimismul necontrolat dispăru brusc și simți o mare dezamăgire, ca și cum i-ar fi fost furat un obiect prețios. În aceeași clipă, Saw Tun Shwe își vârî capul prin fereastra cabinei și-l întrebă:

– Merge, thakin?

– N-are benzină. Se lăsă pe locul șoferului și aprinse al treilea chibrit. În locul unuia dintre cadrane era o gaură și în ea se vedeau câteva fire electrice rupte. În stânga lui, pe podea, în mijlocul unei grămezi de chișitoace, văzu manivela. O ridică, fără să-și facă prea mari speranțe, și i-o întinse lui Saw Tun Shwe.

– Știi s-o folosești?

Ordonanța dădu aprobator din cap și ocoli autobuzul. Gilling se așeză mai bine la volan. În punctul mort, maneta schimbătorului de viteze se balansa ca un metronom și volanul avea un joc de patruzeci de grade.

– Gata, strigă el și apucă șocul.

Saw Tun Shwe smuci manivela. Motorul era greu și autobuzul scârțâi din toate încheieturile. Karenul icni și încercă de trei ori, fără rezultat. Alt om alergă să ia manivela, dar Gilling nu prinsese vreun semn că motorul va porni. Trecură încă două sau trei minute și nu se întâmplă nimic.

„N-are nici un rost", își spuse. „Ar fi trebuit să-mi închipui. Ne pierdem timpul de pomană." Dar ceva îl făcu să adauge: „Încă o încercare."

Uimit, auzi zgomotul produs de aprindere și simți podeaua tremurând sub picioarele sale. Strigă fericit, apoi

apăsă la maximum pedala de accelerație. Stătu pe întuneric multă vreme, ajustând turația motorului și simțind vibrația plăcută a volanului în mâini. Faptul că autobuzul se afla acolo era dincolo de înțelegerea lui, dar nu acesta era momentul potrivit pentru a căuta explicații. Starea lui de spirit se schimbase radical. Acum avea posibilitatea să-i trimită pe răniți în siguranță până la Gyobin. În același timp putea să ia contactul cu marea unitate, să se aprovizioneze cu muniție și, cine știe, poate chiar să primească întăriri.

Oboseala dispăruse. Lăsă motorul în funcțiune și coborî din autobuz. Nay Dun era acolo. Gilling îl întrebă nerăbdător:

– Cine știe să conducă?

– Mya Lwin, thakin.

– Cheamă-l aici.

Când pușcașul sosi, Gilling îi zise:

– Ce mașini ai mai condus?

– De trei tone, thakin.

– Cât timp?

– O lună.

Nay Dun îi explică:

– Mai demult a fost la punctul de comandă al companiei. Acum doi ani.

Nu suna prea încurajator.

– Nu mai avem pe nimeni în afară de el?

– Nu, thakin.

Gilling ezită. Timp de câteva secunde se simți tentat să conducă el însuși autobuzul până la Gyobin. Putea ajunge acolo în mai puțin de o oră. Drumul dus-întors nu i-ar fi luat mai mult de două ceasuri... Gândul era într-adevăr tentant, dar știa că trebuie să rămână aici. În plus, numai el putea să mineze drumul.

I se adresă din nou pușcașului:

– Ești sigur că te descurci?

– Cred că da, thakin.

Nu aveau timp de pierdut.

– Ascultă. Vorbise încet, limpede, pentru ca omul să priceapă. Trebuie să duci răniții la Gyobin, înțelegi? O să-ți dau un mesaj pentru comandantul de acolo. Îl cauți imediat cum ajungi. Să nu pierzi vremea pe drum. Vreau să fii înapoi la borna a zecea înainte de miezul nopții. Restul o să fie scris în mesaj – ce să aduci, pe cine să aduci. Comandantul o să știe ce să facă. E clar?

– E clar, thakin.

Nay Dun îi întinse un carnețel.

– Mai târziu, îl refuză Gilling. Întâi vreau să întorc autobuzul.

Nu avea încredere în pușcașul karen pe un drum așa de îngust. Se urcă din nou în mașină și se așeză pe scaunul șoferului. Bâjbâind, reuși să aprindă unul dintre faruri. Raza slabă și galbenă lumină un grup de kareni strânși în fața autobuzului, apoi catârii, după care se pierdu în beznă. Se familiariză imediat cu schimbătorul de viteze, găsi marșarierul și lăsă în jos maneta frânei de mână. Autobuzul se mișcă foarte puțin și lovi cu bara din spate parapetul înalt al drumului. Băgă în viteza întâi și răsuci volanul la maximum.

– Gata, gata!

Saw Tun Shwe îi făcea semne energice cu amândouă mâinile.

Gilling scoase capul pe fereastră.

– Nu merge mai mult?

– Nu merge, thakin.

„Dumnezeule", își spuse. „Abia l-am clintit." Se dădu jos și studie drumul. Spațiul de manevră era mai strâmt decât își închipuise. N-avea mai mult de trei metri la dispoziție. În alte condiții ar fi putut să meargă spre

Bandaung și să caute un loc unde să întoarcă mașina, dar acum nu îndrăznea s-o facă. Cu nervii încordați, se gândi la zgomot, la lumină. Nu se scurseseră mai mult de zece minute de când văzuse prima oară autobuzul și se întrebă dacă japonezii porniseră pe urmele lor.

– Subedar, verifică dacă ariergarda ne acoperă cum trebuie.

Se întoarse la volan și porni în marșarier. Era lac de sudoare. Spatele autobuzului lovi din nou taluzul, ridicând un nor de praf. Mugetul motorului umplu pădurea. Roti iarăși volanul, trecu în viteza întâi și porni ușor înainte, apăsând succesiv accelerația și frâna.

– Ho, thakin!... Ho!

Râpa din față era îngrozitor de abruptă. Dădu înapoi, trăgând din greu de volan, și lovi iarăși taluzul. Botul autobuzului se rotise doar cu cinci grade și începu să-și piardă speranța. Înaintă din nou spre margine, frână, intră în marșarier și dădu în spate cât putu de mult. Repetă manevra de zece ori. Sudoarea îi țâșnea prin toți porii și piciorul îl durea înfiorător. Când se opri, autobuzul nu era nici măcar de-a curmezișul drumului.

Făcu o pauză înainte s-o ia de la capăt. Era tot mai neliniștit în privința japonezilor. Cu coada ochiului văzu că Nay Dun se întorsese și îl privea. Porni din nou. Apăsă prea violent pe accelerator și autobuzul țâșni mai repede decât dorise el. Frână brusc, dar talpa bocancului alunecă de pe pedală și lovi accelerația. Cu ultimele puteri încercă să tragă frâna de mână, însă era deja prea târziu. Îl văzu pe Saw Tun Shwe sărind într-o parte, auzi bufnitura șasiului după ce roțile din față căzură în gol. Partea din spate a mașinii se ridică puțin și, timp de o clipă, se gândi înspăimântat că se va prăbuși în golul întunecat. Mișcarea încetă brusc. Opri motorul. Tăcerea era ruptă doar de zgomotele mărunțișurilor care se rostogoleau pe culoarul dintre banchete.

Cuprins de panică, se repezi la ușa din spate și sări greoi jos.

– Frânghii, strigă. Aduceți frânghii!

Era prea amețit ca să accepte faptul că nu se mai putea face nimic. Fără să mai raționeze, ascultă foșnetul ușor al pământului care se surpa. În fața lui, pe drum, izbucni un concert de voci acompaniat de copitele catârilor. Apoi autobuzul începu să alunece. La început lin, puțin câte puțin, ca un vas care părăsește țărmul. Un roi de insecte se agita frenetic în fasciculul de lumină al farului. Hipnotizat, Gilling privi neajutorat cum viteza alunecării crește și vehiculul cade în râpă. Peste câteva secunde dispăru, dar el continuă să asculte zgomotul tot mai slab care urca din beznă.

Pe urmă încetă și zgomotul. O tăcere batjocoritoare se lăsă peste pădure. Gilling rămase singur pe drum, lovindu-și tâmplele cu pumnii strânși.

Partea a treia

SATUL

Capitolul întâi

N-a știut niciodată cât timp a rămas acolo. În cele din urmă, aproape cu furie, a dat ordinul de plecare. Oamenii se adunară tăcuți în coloană, ridicară răniții și își reluară marșul greoi. Acceptaseră nenorocirea ca întotdeauna, dar Gilling nu se mai putea uita la ei fără să-i fie rușine. De când erau împreună nu se întâmplase nimic mai îngrozitor ca acum și nici el nu cunoscuse vreodată un eșec așa de copleșitor. Primi, în imaginația lui, toate acuzațiile răniților și împărți cu ei disperarea acelor secunde care anulaseră orice speranță.

Năucit, rememoră momentul catastrofei. Saw Tun Shwe mergea alături de el, încercând să-i explice ce se întâmplase.

– Drumul era frământat, thakin. Șoferul a încercat să întoarcă, dar n-a putut. Erau multe urme de roți pe drum înainte să încerci și tu. Pesemne că s-a întâlnit cu oameni care fugeau din Bandaung și i-a fost frică să meargă mai departe. De-asta era autobuzul acolo, thakin.

Dar Gilling nu-l asculta. Era torturat de ceea ce făcuse, de ceea ce ar fi putut să facă. Spusese: „Cine știe

să conducă?" Ironia întrebării îi bântuia mintea, ca și instrucțiunile precise pe care i le dăduse karenului în care de fapt nu avusese încredere. Gyobin era la fel de îndepărtat ca înainte. Nu mai aveau nici o speranță în privința întăririlor. De ce? Din cauza lui. Gândul acesta revenea obsesiv, ca o frază repetată în delir. Din cauza lui... Erau în situația de acum o jumătate de oră, doar că între timp realitatea fusese urâțită de un vis furat.

Rămăsese în ariergardă, ascultând târșâitul neregulat al bocancilor și uitându-se din când în când la coloana care șerpuia pe drumul întunecat.

După o vreme, Nay Dun, care se afla undeva în față, ieși din front și așteptă pe margine până când Gilling ajunse în dreptul lui.

– Unul dintre catâri nu mai poate merge, thakin.

Gilling dădu din cap fără să zică nimic. Carnețelul ieșea pe jumătate din buzunarul subedarului și Gilling văzu în asta o acuzare nemărturisită. Prin vălul rușinii își făcu loc mânia. „De ce nu spui ce gândești, subedar? De ce nu scuipi ce-ai pe suflet?" Își înghiți cuvintele înainte să-i ajungă pe buze. Nay Dun grăbi pasul și se întoarse în fruntea coloanei, neobosit ca întotdeauna. „N-o să fii fericit decât atunci când compania o să fie a ta, nu-i așa?" întrebă Gilling în gând.

Începu să-și dorească din tot sufletul să se mai ivească un prilej pentru a-și dovedi competența, o șansă de a acționa decisiv înainte de a fi prea târziu, înainte ca ultima lui rămășiță de mândrie personală să dispară. Se agăță de această dorință cu puterea pe care i-o dădea ura. Dar când se gândi la japonezi și își închipui ce avea să urmeze, hotărârea lui începu să se clatine sub asaltul fricii. Dând înapoi, îl întrebă iarăși pe Nay Dun, în gând: „Ce aștepți de la mine? Ce vrei?"

Drumul făcu o curbă, schimbându-și brusc direcția. Încă mai ducea spre nord. Sub licărirea albastră a stelelor,

colinele din jur se înșiruiau întunecate, la nesfârșit, ca niște spinări supradimensionate. Fiecare kilometru părea mai lung, mai dificil decât cel dinaintea lui. Câțiva oameni rămaseră în urmă și cei din ariergardă – epuizați și ei – îi ajutară să intre iar în coloană. Gilling le ordonă de două ori să se oprească. Nay Dun alerga de-a lungul șirului, înainte și înapoi, vorbind, apucând câte un braț, bătând câte un umăr. Din uniformele tuturor se ridica un abur fin și mirosul de sudoare plutea greu printre copaci. În locurile unde stratul de praf era mai subțire, se auzeau limpede bufniturile copitelor, însoțite de scârțâitul harnașamentelor și târșâitul monoton al bocancilor abia ridicați de la pământ.

Răniții zăceau pe tărgile improvizate și, din când în când, cei care-i purtau le dădeau câte o înghițitură de apă călduță. Primul a murit după nici o oră, al doilea după încă un sfert de ceas. De fiecare dată Nay Dun s-a întors să raporteze, iar Gilling, amorțit de durerea din picior și epuizat, n-a mai citit nici o acuzare în ochii subedarului.

Auzea un vuiet constant, ca și cum și-ar fi lipit de urechi două cochilii de melc, și mergea mai mult cu ochii închiși. Mugetul ascuțit al unui elefant îl trezi pentru câteva clipe, apoi căzu iarăși în starea de semiinconștiență. Fără ca el să observe, o stea strălucea puternic în vălul tulbure al Căii Lactee și roiuri de licurici zburau pe sub bolta de catedrală a pădurii. Avea un sentiment confuz de zădărnicie, de inutilitate, dar nimic nu se contura limpede. Se ținea pe picioare și continua să se miște doar în virtutea inerției. Când au trecut de a noua bornă a drumului, mergea ca un om beat. Un alt rănit murise între timp și catârul bolnav șchiopăta tot mai rău. Auzi încurajările rostite de Nay Dun de-a lungul coloanei și o singură dată, foarte clar, propria lui voce. „Ticălosule!", spusese în șoaptă, sălbatic.

Au străbătut ultimii doi kilometri într-o jumătate de oră și Nay Dun a fost cel care a dat comanda de oprire. Gilling nu observase borna. Aprinse un chibrit și, abia ținându-se pe picioare, se uită la harta pe care i-o dăduse Church. Se aflau sub un perete de stâncă foarte înalt și drumul fusese minat cu cinci încărcături legate în serie. În timp ce coloana se adăpostea, căută și găsi punctul în care fuseseră îngropate. În mod normal s-ar fi pregătit sufletește înainte să se atingă de explozivi, dar acum era atât de epuizat, încât devenise indiferent. Ceva îl avertiza să fie atent, dar nici măcar atunci când strânse cu dinții focosul ca să fixeze fitilul nu se alarmă prea tare. Avea senzația că lucrează într-un somn adânc.

Aprinse fitilul și alergă la adăpost. Două minute mai târziu, stelele s-au topit într-o flacără uriașă. De sub peretele de stâncă s-au ridicat nori de praf și a urmat tunetul asurzitor al exploziei. A așteptat puțin, apoi s-a ridicat și s-a dus mai aproape. Pulberea încă nu se așternuse la loc, însă a văzut că treizeci de metri de drum dispăruseră complet. Și, fără emoție, și-a dat seama că era inutil.

Capitolul al doilea

A stabilit pozițiile plutoanelor la întâmplare, fără să facă vreo recunoaștere, arătând cu degetul zonele pe care soldații urmau să le ocupe. Nu mai avea nici puterea, nici voința să facă mai mult.

– Câte patru oameni de gardă, subedar, în schimburi de-o oră. Fă în așa fel ca Bren-ul din plutonul tău să aibă tot timpul servanți.

Știa că nu vor fi cruțați multă vreme, însă mintea lui nu era în stare de un efort mai mare. Se uită la ceas și văzu cu greu că era aproape miezul nopții.

– Noi doi o să facem schimburi de câte două ore.

În poziție de drepți, Nay Dun aprobă cu o mișcare din cap și întrebă:

– Unde stai, thakin?

– Aici, lângă drum. Era gata să se așeze, dar cuvintele subedarului îl provocaseră. Îi spuse dușmănos: Fac eu primul schimb.

Nay Dun îi aruncă o privire pătrunzătoare.

– Du-te să te odihnești, subedar, cât mai poți.

Se întoarse cu spatele, ridicol de hotărât să nu caște. Nay Dun păru să ezite înainte să plece și Gilling așteptă nemișcat până karenul dispăru. Murmurul neîncetat al junglei ajungea până la el. Un zgomot ușor îi arătă că plutoanele se îndreptau spre pozițiile indicate. De undeva din spate se auzi sforăitul unui catâr.

– Și tu, îi ordonă lui Saw Tun Shwe. Du-te să dormi puțin.

Rămase singur pe drum și porni șchiopătând până la marginea surpăturii provocate de explozie, apoi se întoarse. Știa că atunci când se va așeza va adormi instantaneu. Mintea îi plutea într-o pâclă neagră și oboseala extremă îl adusese în pragul fatalismului. „Dacă vin, vin. Un batalion ar putea să-i oprească, în nici un caz douăzeci și cinci de oameni." Chiar dacă s-ar agita toată noaptea, dacă ar vorbi personal cu fiecare soldat, dacă ar stabili sectoare de foc încrucișat și ar aplica toate trucurile tactice posibile, rezultatul final ar fi același. Vor veni când le va conveni mai mult și vor trece peste ei sau îi vor ocoli...

Aproape anesteziat de epuizare, se uită atent la versant până îi văzu pe oamenii de pază. Petrecu un minut sau două cu fiecare dintre ei, privind în tăcere curba șoselei de dinainte de punctul minat. Chiar sfârșit cum era, nu putea alunga gândul că inspecția lui era caraghioasă. De când se prăbușise autobuzul, renunțase să mai ceară de la ei vreo urmă de respect. Era un civil deghizat și probabil că toți văzuseră adevărata lui înfățișare, cea de dincolo de mască.

Înainte de ora 1, o lună vineție se ridică pe cer, întâmpinată de corul junglei de pe colinele din jur. Silindu-se să rămână treaz, numără până la o sută, apoi încercă să continue până la o mie, dar pierdu șirul și renunță. Timpul se târa la fel de încet ca un melc. Se duse la răniții care fuseseră așezați lângă sacii cu orez și lăzile cu muniție. Puțin mai încolo, catârii se desprindeau ca un basorelief

pe fundalul fosforescent al mușchiului de pădure. Bucătarii dormeau. Răniții erau tăcuți ca niște cadavre și toate fețele erau încremenite în aceeași suferință, dar îi putea recunoaște pe cei vii pentru că asudau.

Suferința lor îl demoralizează mai tare și nu mai suportă să-i privească. Porni iarăși, clătinându-se pe picioare. Sentimentul acut de vinovăție revenise. Tot trupul îi ardea și gravitația se încăpățâna parcă să-i tragă pleoapele în jos. La ora 2 îl trezi pe Nay Dun. Ar fi trebuit să simtă măcar un strop de satisfacție când spuse „E rândul tău, subedar", dar nu mai era în stare de așa ceva. Se întoarse la locul pe care și-l alesese la marginea drumului și se trânti pe jos, prăbușindu-se într-un somn de plumb chiar în clipa când atinse pământul.

Visa.

Church ajunse imediat acolo, însoțit de Crawford, sub mohurul de lângă pagoda părăginită, și zise:

– Ai nevoie de altă companie, Tony. N-o să-ți faci niciodată treaba ca lumea cu asta.

Gilling îl întrerupse, nerăbdător:

– Aș putea s-o primesc pe cea a lui Abbott?

Church era pe punctul să aprobe, când interveni Crawford:

– Abbott are socotelile lui, domnule. E o poveste personală. Nu cred că s-ar potrivi cu stilul de lucru al lui Tony.

Church reflectă câteva clipe.

– Poate că nu. Și, în fond, poate că ar fi mai bine să te descurci singur, Tony. Dacă mă gândesc și mai bine, nu mă pot lipsi de nimeni acum. Am și așa destule necazuri.

În vis nu se simțea nici un pic dezamăgit. Din cine știe ce motive, în loc să se salute, și-au strâns mâinile. Când ridică din nou ochii spre Church văzu, fără să fie surprins, că soția acestuia se afla alături de el.

– Mult noroc, Tony, îi spuse ea cu un zâmbet trist. Trimite dragostea noastră la Bandaung.

Imaginea se stinse, făcând loc alteia. Nu exista nici o ordine cronologică. Dansa cu Ailsa în lumina strălucitoare a Clubului Bandaung și gramofonul cânta „Deep Purple". Mai devreme (știa asta) ascultaseră știrile despre invadarea Norvegiei, iar acum, lipită de el, Ailsa îl întrebă:

– Nu ți se pare totul atât de îndepărtat încât nu poți atinge nimic?

Gilling dădu aprobator din cap, strângând-o mai tare în brațe.

– Se va răspândi, nu-i așa, Tony?

– Da. Cred că într-o zi ne va înghiți pe toți.

Ea ridică privirea când trecură pe sub ventilatoare.

– Chiar și aici?

– Poate nu chiar aici – nu în Bandaung – dar se va întinde. De data asta apele s-au tulburat prea rău.

A urmat o pauză, un caleidoscop de lumini și voci înăbușite, și el a găsit răgazul să se întrebe ce se petrecuse cu Ailsa. Apoi vocile s-au stins și luminile s-au contopit într-una singură. Simți greutatea pistolului Very în mâna lui încleștată, îl văzu pe soldatul japonez explodând într-o flacără verzuie. Îl cuprinse frica și începu să alerge, dar foarte curând nu mai era el cel care alerga, ci Rance, cu picioarele lui lungi, aplecat înainte, fugind către canalul de scurgere. „Nu!" strigă, însă Rance nu-l auzi. Îl văzu cum se prăbușește, îi văzu pe japonezii care-l trăgeau de-acolo și – în vis – închise ochii.

Teama crescu și, o dată cu ea, singurătatea.

– Ailsa, șopti. Ailsa.

Lângă pat era o lampă – o stinse înainte să se întoarcă spre ea – apoi clipa încremeni. Stătea întins în beznă și demonta pe pipăite o pușcă-mitralieră Bren, iar sergentul îi spunea pe un ton batjocoritor: „Te crezi soldat, domnule Gilling? Ia-o de la început, ia-o naibii de la început!"

Urmă o procesiune de chipuri care intonau un cântec în timp ce treceau prin fața lui, iar el se chinuia mai departe cu Bren-ul, descurajat de propria lui neîndemânare. Văzu fața lui Church, a lui Crawford și fețele multor altora. „Te crezi soldat, domnule Gilling?" Întrebarea fusese pusă în birmaneză, cu glasul lui Nay Dun, și deodată recunoscu fețele karenilor, însă cântecul devenise un murmur de neînțeles, pentru că japonezii le cususeră gurile...

Se zbătu în somn, gemu, dar nu se trezi. Scena se schimbase. Acum era acasă și mergea spre clădirea din cărămidă roșie a bibliotecii. Tatăl lui stătea pe treptele albe din fața intrării, vorbind cu cineva pe care nu reuși să-l recunoască și care spuse:

– Ai mai primit vești de la Tony?

– Nu, de când a plecat pe front.

Se apropie, și străinul întrebă:

– Birmania, nu-i așa?

Tatăl lui făcu semn că da și răspunse:

– Era foarte nerăbdător... Se simțea dat deoparte. Știi cum sunt tinerii. În ultimele scrisori s-a plâns că se joacă de-a soldații, în timp ce toți ceilalți luptă într-un război adevărat. Pot să-l înțeleg. Cred că acum se simte ușurat și e bucuros că poate arăta ce știe...

Strigă la ei, grăbind pasul:

– Nu-i deloc așa!

Nu-l văzură, ca și cum nici n-ar fi existat. Amândoi urcară treptele, discutând, și ușa se închise în fața lui. Disperat, lovi cu pumnii în tăblia de lemn.

– Nu înțelegeți nimic, țipă. Nu știți ce vorbiți!

Zgomotul loviturilor se transformă într-un răpăit de mitralieră.

Urmă o nouă pauză, un alt vârtej de lumini și visul continuă. Stătea alături de Ailsa pe vârful unei coline și amândoi priveau orașul întins la picioarele lor, iar fata spuse:

– E aproape la fel ca Bandaung, nu-i așa?

Era, chiar era. Apoi începu să plouă și simți pe piele loviturile ușoare ale picăturilor reci. Ploaia se mișca precum un nor de fum, estompând cu blândețe contururile. Poarta de lângă ei deveni un baraj pe șosea, pe urmă o pălărie turtită și, în fine, capul lui Rance. I se strânse inima când duse binoclul la ochi și văzu ochii goi ai lui Rance, mustața subțire și strălucirea slabă a dinților dezgoliți. „Dumnezeule", își spuse, „Doamne Dumnezeule!" Imaginea s-a tulburat și următorul lucru pe care l-a văzut a fost silueta lui Nay Dun interpusă între el și baraj. Subedarul ținea ceva în mâini. Înspăimântat, întrebă:

– Ce-i asta?

– Ca să capeți puteri, thakin. E pentru tine.

Și, deodată, forma din mâinile lui Nay Dun nu mai era o maimuță, iar bărbatul nu mai era Nay Dun, ci un japonez.

– Pentru tine... E pentru tine...

Se trezise, deși încă nu era conștient de asta.

– Ia-o de-aici, murmură, încercând să se îndepărteze de chipul aflat deasupra lui. Ia-o de-aici!

Chipul se solidifică, își limpezi trăsăturile, apoi auzi vocea subedarului – nu reverberată, ca într-o cameră goală – și înțelese că scăpase de coșmar.

– Thakin! șoptea înfrigurat Nay Dun. *Thakin!*

Capitolul al treilea

Se ridică, sprijinit într-un cot. Durerea și oboseala îl asaltară imediat, dar le respinse. Simțea o apăsare pe piept, de parcă ar fi fost bandajat cu niște fețe reci.

– În locul minat, șopti Nay Dun.

Gilling se întoarse într-o parte și apa gâlgâi în bidonul prins la centură. Nu vedea nimic altceva decât luna și bezna.

– Ești sigur?

Nay Dun nu luă în seamă întrebarea.

– Cred că sunt cercetași. O patrulă.

– Nu-i văd.

– Lângă bornă. Karenul făcu un semn cu bărbia. Acolo unde sunt bambușii aplecați.

– Acum sunt acolo?

– Da.

Degeaba își încordă Gilling privirea.

– Câți sunt?

Visul trecuse, dar nu și frica. Era ca un sloi de gheață care se topea în pieptul lui.

– Șase.

Șoaptele lor îl treziră pe Saw Tun Shwe. Gilling îi ordonă să dea alarma, dar Nay Dun îl opri.

– Nu-i nevoie. Am făcut-o eu.

I se adresase direct lui Saw Tun Shwe.

Gilling mormăi cu ostilitate:

– Încă n-am murit, subedar. Încercă din nou, fără succes, să repereze pâlcul de bambuși. Cât timp a trecut de când i-ai văzut?

– Câteva minute. Au mers până la marginea râpei, apoi s-au întors în locul unde stau acum. Nay Dun făcu o pauză, apoi spuse brusc, de parcă ar fi vrut să-l pună la încercare: Unul dintre ei s-a mișcat, ai văzut, thakin?

– Da, minți Gilling.

Borna era la mai puțin de o sută de metri de punctul în care se aflau, poate șaptezeci și cinci. N-avea nevoie să-i vadă ca să le simtă prezența, totuși faptul că erau invizibili îi stimulă imaginația și-l enervă. Știa că era inevitabil să intre iar în contact cu japonezii, însă puținul somn pe care-l apucase destrămase starea de indiferență sinucigașă și-i împrospătase conștiința primejdiei.

Se uită iute la ceas și nu-i veni să creadă: era abia 3,15.

– Acum au plecat toți, zise Nay Dun, probabil ca să-i răsucească pumnalul în rană.

Gilling încercă timp de treizeci de secunde să-i repereze, i se păru că-i vede – ca niște umbre mișcându-se printre umbre – pe urmă realiză că se înșelase. „Unde?" ar fi vrut să întrebe. „În care parte?" Dar, cum nu îndrăznea, încercă să descopere singur. Patrula nu avea de ales decât între a merge înainte sau a se întoarce. Se întorsese, deci își îndeplinise misiunea, adică localizase punctul în care drumul fusese aruncat în aer și evaluase dimensiunile distrugerii. O patrulă de șase oameni nu putea ataca. Se va întoarce la unitate și va raporta. Iar în zori...

Nay Dun parcă îi ghicise gândurile.

– Vor căuta o altă cale.

– Sau se vor întoarce, îl contrazise Gilling.

– Nu, până când vor găsi ceva mai bun.

În fața liniei de apărare a companiei, drumul făcea o curbă domoală. În stânga lui era o râpă adâncă, în dreapta se înălța peretele de stâncă, tulbure în lumina lunii.

– Găsești întotdeauna o cale ocolitoare dacă mergi suficient de departe, zise Gilling. Se înfuriase. Avea impresia că subedarul îl atrage într-un joc.

Nay Dun își înălță capul, probabil pentru a-i urmări pe japonezii care se retrăgeau.

– N-au nevoie să meargă așa departe.

– Ce vrei să spui?

– Pot să ajungă în spatele nostru dacă o apucă pe cărarea din sat.

– Care sat? întrebă, dar chiar în clipa când rosti întrebarea realiză că era la cheremul subedarului. Își putea scuza slăbiciunea vederii, dar nu și incapacitatea de a stabili precis poziția companiei. Care sat?

– În dreapta, dincolo de creastă.

Gilling închise ochii, încercând să stăvilească valul de furie care-l înghițea. Își aduse aminte vag că ultima dată când se uitase pe hartă văzuse un sat marcat undeva în împrejurimi. I-ar fi putut spune oricui: „Eram doborât când am stabilit poziția. Am făcut-o doar ca să nu adorm, asta-i tot." Și, în adâncul sufletului, chiar simțea nevoia s-o spună. În fața oricui epuizarea ar fi fost o scuză, dar expresia inflexibilă a lui Nay Dun descuraja orice încercare de justificare și Gilling nu reuși decât să-l urască mai tare.

– Poteca pornește din sat și trece peste creastă, pe versantul ăsta, continuă subedarul.

– Ajunge până la drum?

– N-am mers pe ea, dar cred că da.

– Nu mai avem timp să verificăm.

O pasăre țipa prelung, ca o bocitoare. Licuricii zburau în toate părțile. Gilling se uită în dreapta, dar pantele secundare pe care se camuflaseră karenii îl împiedicară să vadă creasta principală. Să gândească acum îi cerea un efort imens, dar pericolul era evident. Îi putea vedea în minte pe cercetașii japonezi, le simțea dușmănia. Oricât de teribilă, frica fusese cândva doar un simplu element, la fel și rușinea de-a o arăta. Dar sub privirea neclintită a lui Nay Dun amândouă își pierduseră forma inițială, mai ales de când fusese ucis Rance. Monstrul care îi rodea lui măruntaiele avea acum mai multe capete – imaginația și disperarea, singurătatea și durerea, înfrângerea și epuizarea – toate încercând să muște din ultimele rămășițe ale voinței lui. Și nu avea altă armă împotriva lor decât ura. Nimic altceva.

– Dacă vor găsi poteca, va fi prea târziu, zise subedarul.

Tonul ferm al karenului reaprinse furia lui Gilling. Ochiul începu iarăși să i se zbată. Încăpățânat, își spuse: „Nu mă învăța tu ce să fac..."

– La lumina zilei am putea să-i ținem în loc o vreme, în nici un caz însă dacă atacă în forță. Și așa vor ataca dacă vor găsi poteca.

Logica lui Nay Dun era de necombătut. Lumina va fi ultimul aliat al companiei, dar până s-o vadă mai aveau de așteptat două ore și jumătate.

– Atunci lichidează-i. Întinde-le o ambuscadă, șopti aspru Gilling.

– Poftim, thakin?

– Nu-i lăsa să se întoarcă și să raporteze. Ia o grupă, subedar, atacă-i pe potecă. O să-i anunț pe ceilalți.

Nay Dun se îndepărtase deja în fugă.

„Și nu te mai întoarce vreodată", zise un coltișor din mintea lui.

*

Îl trimise pe Saw Tun Shwe să le spună și celorlalți, apoi urcă spre sat. Găsi cu ușurință drumul. Vreo zece-douăsprezece colibe erau așezate pe un mic platou defrișat, dominat de creasta împădurită. Lumina lunii conferea tabloului modest o falsă splendoare. Trecu printre căsuțele înălțate pe stâlpi de lemn și ajunse în locul în care începea pădurea. Îl cuprinse amărăciunea – afirmațiile lui Nay Dun se dovedeau exacte – și revolta împotriva celor care aleseseră cu atâta neîndemânare punctul în care să amplaseze încărcăturile de exploziv.

Spuse cu voce tare, strângând pumnii:

– Proștilor, proștii dracului!

Rămase un timp la marginea luminișului, lac de sudoare și ametit de foame. Sub el, în stânga, valurile încremenite ale colinelor se întindeau unul după altul, până la orizontul punctat de licărirea stelelor. În spatele lui, satul era la fel de încremenit ca o morgă. Saw Tun Shwe îl prinse din urmă și Gilling îl trimise înapoi cu ordinul să fie adusă pe creastă o pușcă-mitralieră, pentru a acoperi poteca. Când oamenii ajunseră sus, încovoiați sub greutatea armei și a muniției, îi duse între stâlpii căsuței din extremitatea sudică a satului, printre grămezi de lemne de foc și excremente de porc uscate, și se așeză alături de ei.

Ceasul lui arăta ora 3,35. Simțea o pulsație în spatele ochilor și lumina lunii părea să tremure la unison cu ea. Un șobolan râcâi podeaua de bambus deasupra lor și zgomotul umplu brusc tăcerea. Trăgătorul de la pușca-mitralieră se aplecă spre camaradul lui și-i șopti ceva. Gilling nu auzi cuvintele, dar se întrebă încă o dată ce se petrecea în inimile și în mințile acestor oameni impasibili. Probabil că erau conștienți de inutilitatea acțiunii lor, de lipsa de speranță... Încă mai reprezentau un mister pentru el, îi erau la fel de străini ca în ziua când îi

văzuse prima dată, pe terenul de paradă al cazărmii. Mărșăluiseră, luptaseră și suferiseră împreună, și totuși rămâneau străini. Moartea era singurul lor numitor comun, dar chiar și ea îi despărțea. O atingere pe brat îl smulse din gânduri.

– Da?

– Oamenii care au murit, thakin...

– Ce-i cu ei? Nervozitatea îl făcea să fie laconic.

Saw Tun Shwe arătă cu degetul și Gilling văzu, în cealaltă parte a luminișului, mesele înălțate pe piloni, unde erau aduse ofrande de băutură și mâncare zeilor locului.

– Dacă mai e timp, ar fi bine să-i aducem aici.

– Să vedem, răspunse Gilling.

Aștepta ca pe ace confruntarea lui Nay Dun cu patrula, dar sugestia ordonanței trezi în el o scânteie de sentiment. Timp de o clipă, înțelese. Apoi înțelegerea se transformă în invidie, invidia în teamă și toate în dezolare și singurătate. Mai privi o dată altarele păgâne. Simți un fior pe șira spinării și gândurile lui se întoarseră înspăimântate către câmpie, către batalion și la camaraderia acum pierdută a lui Church, Abbott și Crawford.

– Să vedem, repetă.

Cuvintele se pierdură în detunăturile primelor focuri de armă. Răsunaseră la fel ca trosnetul unui foc din crengi verzi. La început crezu că fuseseră aproape, dincolo de creastă, dar când le auzi din nou știu că se înșelase. Aproape un kilometru, poate mai mult. Toți patru stăteau întinși sub căsuță, abia răsuflând, ca niște oameni care ascultă o transmisie radiofonică proastă. Minute în șir, cât timp s-au auzit împușcăturile, nici unul dintre ei nu s-a clintit. Apoi tăcerea s-a instalat iarăși și au înțeles că se sfârșise. Mitraliorul șuieră printre dinți. Se uitară unul la celălalt, se mișcară, își linseră buzele pudrate cu praf.

Aveau de așteptat o bună bucată de vreme până să afle ce se întâmplase.

Limbile ceasului lui Gilling se târau pe cadran. 3,45... 3,50... Nici o mișcare pe poteca ce ieșea din peștera întunecată a pădurii. Luna se mai ridică o fărâmă pe cer, umbrele palide ale căsuțelor se mai mișcară un pic pe pământ. 3,55... Simțeau tensiunea ca pe ceva palpabil. Mitraliorul se încordă, își potrivi patul armei la umăr și-și lipi obrazul de lemnul rece. O clipă mai târziu, Gilling văzu și el ce văzuse omul – câteva siluete în șir indian ieșind dintre copaci – însă mai trecură câteva momente până reuși să distingă forma caracteristică a căștilor și să fie sigur că sunt kareni.

Nay Dun mergea în frunte, legănându-se în felul specific muntenilor. Saw Tun Shwe exclamă în șoaptă:

– Subedarul, thakin!

Era atâta venerație și ușurare în vocea lui, încât Gilling se întrebă invidios ce fel de soldat era cel pe care trebuia să-l înfrunte, pe care luptele și epuizarea îl înnobilaseră chiar și în ochii unor oameni care nu își arătau admirația oriunde și oricând.

Capitolul al patrulea

Plutonul lichidase patrula fără nici o pierdere.

– I-am atacat pe drum, raportă Nay Dun. Ne-au văzut în ultima clipă și s-au împrăștiat, altfel ar fi durat mai puțin.

– Deci poteca ajunge la drum?

– La un kilometru de-aici. Am camuflat intersecția cât de bine am putut și am ascuns leșurile.

Saw Tun Shwe și servanții puștii-mitralieră discutau cu ceilalți kareni, examinând armele și efectele capturate – puști, pistoale-mitralieră, grenade de mână, o geantă din rafie și o petliță de caporal. Unul dintre soldați își scoase casca și își puse o capelă japoneză tuguiată. Rânji fioros și ceilalți chicotiră ca niște copii, încântați de victoria lor.

Nay Dun strigă la ei. Parcă autoritatea lui nu fusese niciodată mai mare ca acum.

– Chiar și așa, vor găsi poteca foarte ușor, continuă el. Vor da de ea când vor sui colina, și e clar că asta au de gând să facă. Nu pot trece de punctul minat. Izbi cu pumnul în palma deschisă a celeilalte mâini. Nu direct.

Gilling era de acord cu el. Se uită în jos, în direcția drumului, apoi de-a lungul potecii care se pierdea sub copaci și, în cele din urmă, la creasta care se înălța chiar deasupra satului. Simți că Nay Dun îl privește și așteaptă de la el ordinele pentru redesfășurarea companiei, dar își simțea mintea golită de orice gând și nu era în stare să ia o decizie pe loc. („Te crezi soldat, domnule Gilling?" Ecoul mai persista.) Avea nevoie de confirmarea altcuiva, însă nu vroia în ruptul capului să-i ceară părerea lui Nay Dun. Trecură clipe lungi, în care nu făcu altceva decât să se legene și să-și contemple umbra așternută la picioarele subedarului. N-aveau mult timp la dispoziție – asta o știa precis. Vor trimite o altă patrulă să vadă ce se întâmplase, poate mai mult decât o patrulă, și totuși el nu se putea concentra pentru a stabili poziția companiei. Își spuse că rămăseseră doar douăzeci și cinci de oameni și că era inutil să încerce să facă ceva.

Nay Dun se legănă pe călcâie, nerăbdător, și această mișcare îl făcu să ia o hotărâre.

– Vom apăra satul, zise fără prea mare convingere. O grupă cu un Bren va apăra drumul. Ceilalți vor acoperi poteca și creasta. Făcu o pauză, ca pentru a căuta greșelile din planul său, apoi încheie scurt: Mă duc jos, subedar. Pune trupele pe poziție imediat cum ajung aici.

Coborî repede și ordonă soldaților să meargă în sat. Amplasă o pușcă-mitralieră Bren chiar în dreptul locului unde drumul fusese aruncat în aer și le spuse servanților:

– Săpați și camuflați-vă. Nu mai e mult până se luminează.

Saw Tun Shwe îl urmase peste tot. Gilling se întoarse și se duse la coada coloanei. Catârii se strânseră unul în altul, cu urechile ciulite, iar bucătarii – treziți probabil de împușcături – se traseră și ei mai aproape când Gilling se apropie. Singurul sunet care mai tulbura tăcerea era murmurul monoton al unui rănit care delira și foșnetul conti-

nuu al pădurii – însă pe acesta Gilling nu-l mai auzea de mult.

– Câți au murit? îl întrebă pe bucătarul-șef.

– Patru, thakin.

Nu își aducea aminte câți mai trăiau când se opriseră aici, dar oricum, doar cei vii contau. Înseamnă că au rămas șapte... Găsi un loc mai bine luminat și, sprijinit cu spatele de taluz, scoase un carnețel și un creion din buzunarul de la piept al bluzei. Scrise cu litere mari și regulate:

COMANDANTULUI GARNIZOANEI GYOBIN

DE LA COMANDANTUL COMPANIEI A DOUA DE PUȘCAȘI DE MUNTE

ORA 4,10 A.M.

ÎNCEPUTUL MESAJULUI

IMPOSIBIL SĂ APĂRĂM DRUMUL BANDAUNG-GYOBIN MAI MULT DE CÂTEVA ORE. COMPANIA REDUSĂ LA EFECTIVUL UNUI PLUTON. FORȚA INAMICULUI ESTIMATĂ LA CEL PUȚIN DOUĂ COMPANII, POSIBIL ÎNTĂRIRI MOTORIZATE. BANDAUNG ESTE DEJA OCUPAT. MINAREA DRUMULUI VA ÎNTÂRZIA PROBABIL ÎNAINTAREA MOTORIZATELOR. AM LUAT POZIȚIE LA BORNA A ZECEA ȘI ÎN SATUL DIN APROPIERE, DAR COMPANIA VA FI NIMICITĂ LA URMĂTORUL ATAC. REPET: DRUMUL SPRE GYOBIN VA FI DESCHIS PENTRU INFANTERIA INAMICĂ ATUNCI CÂND VEȚI PRIMI ACEST MESAJ.

SFÂRȘITUL MESAJULUI

Nu știa data și nici în ce zi erau. Hârtia era umedă de sudoare și în unele locuri scrisul abia se vedea. Rescrise apăsat cuvintele șterse, apoi citi iarăși mesajul. Îl așternuse pe hârtie în grabă, fără să se gândească la altceva, și doar atunci când îl semnă realiză sensul lui implacabil. Respinsese mereu evidența dezastrului final. Chiar de când începuseră să se retragă știuse că nu mai aveau nici o

speranță, dar trăise minut cu minut, oră cu oră, amăgindu-se cu ideea că trebuie să ajungă undeva. Acum însă, ca și cum altcineva scrisese adevărul și-i deschisese brusc ochii, simți cum epuizarea fizică se transformă într-un gol rece, ca un condamnat la moarte care știe că timpul pe care l-a avut la dispoziție a expirat.

Se uită multă vreme la hârtia liniată, apoi o smulse din carnet și o împături pe jumătate. Bucătarul veni mai aproape. Fără armă, fără centură, arăta mai degrabă ca șeful unei tabere de copii cercetași.

– Ascultă-mă cu atenție, începu Gilling. Bătu cu degetul în foaia de hârtie. Am aici un mesaj pentru comandantul din Gyobin. Trebuie să ajungă la el cu orice preț.

Bucătarul se încruntă. Nu era obișnuit cu o responsabilitate atât de mare. Gilling îi repetă răbdător ce trebuie să facă, insistând asupra urgenței și a faptului că nu avea voie să dea greș. Unele dintre cuvintele pe care le rosti îi amintiră de episodul cu autobuzul și de speranța care *existase* nu de mult, însă durase atât de puțin.

– Ai înțeles ce ți-am spus?

– Da, thakin.

– Repetă.

Bucătarul trase nervos de câteva fire de păr care-i creșteau dintr-o aluniță de pe bărbie. Turui ca un papagal, aproape fără să ezite. Gilling nu era sigur că făcuse cea mai bună alegere, dar nu se putea lipsi decât de necombatanți.

– Până la Gyobin sunt douăzeci de kilometri. Vezi să ajungi acolo cel târziu la ora 11. Ai un ceas?

– Da, thakin.

– Foarte bine. Își potrivi ceasurile. Pleacă imediat.

Bucătarul șovăia.

– Ce fac după ce predau mesajul?

– Aștepți la Gyobin.

– Te aștept pe tine, thakin?

– Nu. Gilling clătină din cap. Îl aștepți pe colonelul Church și batalionul.

Se uită cum omul își ia traista de merinde și, aparent fără să-și dea seama de norocul lui, se îndepărtează încet. Rănitul care delira bolborosi câteva cuvinte de rămas-bun, iar Gilling plecă de lângă taluz și păși printre siluetele întinse pe pământ. Avea o datorie față de ei. Inima îi era ca de plumb, dar – în mod inexplicabil – se simțea stăpân pe sine însuși, așa cum de mult nu mai fusese. Îl chemă pe Saw Tun Shwe și le spuse celorlalți bucătari să se apropie. Din cei șapte răniți care mai trăiau probabil că nici măcar trei nu vor suporta drumul până la Gyobin, însă trebuia să le ofere o șansă. Agonia călătoriei care-i aștepta era oricum alternativa cea mai bună.

– Nu mă interesează cum o să faceți, dar vreau să duceți răniții la Gyobin, le zise bucătarilor. Aveți cinci catâri sănătoși și unul șchiop. Trebuie să vă descurcați.

Începură să protesteze că era imposibil, însă Gilling le-o reteză scurt:

– Unii dintre ei pot să meargă călare, chiar dacă e nevoie să-i legați cu frânghii. Pe unul, cel puțin, va trebui să-l duceți voi.

Văzând fețele lor nehotărâte, se gândi: „Dumnezeule, nici nu vă dați seama ce vă ofer."

– Vreau să vă văd plecați într-un sfert de oră, zise cu voce tare.

Simțea nevoia să țipe la ei, să le aducă aminte de naikul și de soldatul cu gurile cusute, de Rance, de prizonierii legați unul de celălalt.

Unul dintre ei îl întrebă pe un ton din care răzbătea încăpățânarea:

– Ce facem cu bucătăria?

– O lăsați aici, șuieră Gilling. Lăsați totul aici, în afară de bidoanele voastre cu apă.

Le ordonă să rupă rândurile și se întoarse cu spatele, apoi se răsuci iar pe călcâie, invidios pe norocul lor. Saw Tun Shwe veni după el, dar îl trimise înapoi.

– Ajută-i. Vezi să se grăbească. Își aminti ceva și scoase din buzunarul pentru muniție mai multe plăcuțe de identitate. Spune-le să ia și astea, și pe celelalte patru.

Colțurile gurii ordonanței se lăsară în jos, ca și cum băiatul ar fi priceput cu întârziere sensul cuvintelor. Își ridică ochii spre Gilling și întrebă la fel de plin de zel ca întotdeauna:

– Și pe urmă, thakin?

– Du trupurile unde ai zis că vrei să le duci. O să mă găsești pe-acolo.

Urcă versantul fără să se grăbească. Piciorul rănit nu-l durea, însă nu-i prea mai era de vreun folos. Șchiopăta rău, dar mintea i se limpezise. Trimisese răniții la adăpost, expediase un mesaj la Gyobin. Când își pusese semnătura pe mesaj îl copleșise o senzație de irevocabil, și totuși reușise treptat să scape de ea. Păși printre primele căsuțe, cuprins de resemnare. Oboseala punea iarăși stăpânire pe trupul lui. Nay Dun îi raportă măsurile pe care le luase și Gilling critică vreo câteva, abținându-se cu greu să-și exteriorizeze ostilitatea care, știa foarte bine, era singurul lui scut împotriva fricii, singura trambulină către revanșa mult așteptată.

Erau gata. Acum putea s-o spună și s-o accepte. Dar tremura și suferea.

Puțin după ora 5, a doua patrulă își făcu apariția pe marginea surpăturii. Pușcașul-mitralior o lăsă să se retragă fără să tragă vreun foc. Zece minute mai târziu, japonezii au găsit poteca și au urcat spre sat, unde au fost atacați de o grupă de kareni camuflați pe versant. Ciocnirea a fost scurtă și n-a avut un rezultat decisiv. Japonezii s-au pierdut în beznă, lăsând doi morți în urma lor, iar veghea a conti-

nuat. Chiar înainte de zori, pădurea s-a cufundat într-o tăcere stranie – o absență totală a sunetelor, mai intensă decât orice zgomot. Apoi s-a auzit cântecul primelor păsări și întunericul a început să se destrame ca o perdea de fum. Intensitatea luminii a crescut treptat. De pe creastă și dintre colibele satului, Gilling și karenii au privit mai întâi licărirea palidă și cenușie, apoi roșul aprins al dimineții.

Capitolul al cincilea

N-a trecut mult și s-a auzit uruitul surd al bombardierelor deasupra câmpiei ascunse de ceață. S-au uitat zadarnic spre vest și, în timp ce oamenii din jurul său își ridicau capetele ca să vadă mai bine, Gilling a observat ce semne lăsase noaptea pe fețele lor. Și el le avea: ochii roșii și umflați, obrajii acoperiți de o barbă țepoasă și pielea atât de întinsă pe pomeți, încât părea gata-gata să plesnească. Îmbătrâniseră împreună.

Avioanele își aruncară încărcătura de bombe și pâcla începu să tremure când zgomotul înăbușit al exploziilor se răspândi peste coline, până la sătucul de sub creastă și mai departe. Altădată Gilling primise cu bucurie aceste dovezi îndepărtate ale existenței diviziei. Ele fuseseră un mod paradoxal de a-și reaminti siguranța pe care o conferă omului un număr mare de semeni în jurul său. I se părea că, după experiența din junglă, marile spații deschise n-ar putea nici o clipă să ascundă aceleași elemente ale terorii. Disperat, se agățase de speranța că va reuși să se întoarcă la batalion, la protecția unei forțe de trei ori mai mari după venirea chinezilor. Gyobin fusese tot timpul cu mult mai

mult decât o destinație pe care trebuia s-o atingă în cea de-a patra zi, îi oferise mai mult decât simpla promisiune a dispariției amenințării de încercuire și a sfârșitului retragerii. Gyobin era ușa prin care trebuia să intre pentru a se regăsi pe sine însuși și pentru a se scutura de coșmar. Însă acum, ascultând vuietul surd al bombardierelor care se întorceau la bază, nu-și mai făcea nici o iluzie. Gyobin era la o depărtare de o zi și o noapte de marș, iar el nu mai avea decât douăzeci și cinci de oameni. Războiul din câmpie nu-i aparținea, era un război străin. Al lui era aici, și numai o minune mai putea face ca cele două să devină iarăși unul și același.

Își găsise un punct de observație la marginea satului, în așa fel încât să poată vedea în același timp drumul, cărarea și creasta. Pierderile grele suferite de companie îl obligaseră să-i grupeze pe kareni fără să mai țină seama de plutonul sau grupa din care făcuseră parte. Se împărțiseră ultimele cartușe, se încheiaseră ultimele pregătiri. Nu mai rămăsese decât tensiunea așteptării. Soarele se înălțase pe cer și o pasăre se ridică în zbor pe o traiectorie verticală, amețitoare. Bătea o briză ușoară dinspre est, făcând să foșnească frunzele uscate ale bambușilor de pe versantul colinei și mișcând ornamentele din pene de pe marginea meselor-altar. Nu ținu mult și curând aerul încremeni, apoi se încinse și se umplu de mirosul fad al satului părăsit. Un trio de vulturi plutea în cercuri largi la mare înălțime, deasupra locului unde Saw Tun Shwe îi dusese pe răniții care muriseră în timpul nopții. Trupurile acoperite de muște negre păreau niște cârtițe uriașe și, în pofida voinței lui, Gilling își întorcea mereu privirea spre formele aparent însuflețite care zăceau între el și potecă.

Când nu mai putu să îndure imaginea, se ridică, străbătu satul și porni spre creastă. Văzu, foarte departe, verdele tulbure al câmpiei. Spre nord, dincolo de pâlcul de

căsuțe, drumul cobora în serpentine printre colinele acoperite de junglă. Se întrebă neliniștit unde ajunsese bucătarul-șef și unde se aflau acum răniții. Aveau nevoie de cât mai mult timp.

Nay Dun se afla pe creastă, cu opt oameni și o pușcă-mitralieră. Ceilalți se răspândiseră în jurul satului. Poziția domina calea de acces spre platoul defrișat. Ca să intre în sat, japonezii erau obligați să ia creasta sau să-i alunge de-acolo, și puteau s-o facă fără prea mare efort. Lumina zilei îi confirma ceea ce știuse de la bun început.

Subedarul era atât de bine camuflat, încât Gilling îl găsi cu greu. Se ridică imediat când îl chemă pe nume. Ușurința neobosită a mișcărilor sale i se păru lui Gilling jignitoare, iar ochii injectați de sânge ai karenului îi transmiteau parcă mesajul: „Am să rezist mai mult decât tine, nu contează cât timp."

Încercă să alunge gândul obsedant.

– Vreun semn?

– Nici unul, thakin, dar sunt acolo.

– De unde știi?

– Îi simt.

Gilling se încordă. Bariera semicirculară de copaci, sub care dispărea poteca, era dominată de propria ei umbră, întunecată și impenetrabilă. Nu se mișca nimic, nu se vedea nimic, totuși erau acolo; avea încredere în instinctul primitiv al subedarului. Își întoarse privirea spre colibele de jos și se uită la mesele de bambus care acum erau goale. Un fior de superstiție îl străbătu din cap până-n picioare, teama de un rău supranatural, dincolo de puterea lui de înțelegere. Locul lui era în altă parte, nu aici. Repetă în gând, ca un ecou: „Nu aici". Trupurile acoperite de muște zăceau în soare, ca un sacrificiu păgân, dar spiritele erau flămânde și cereau mai mult...

Se uită la fața ciocolatie și lipsită de păr a lui Nay Dun. Ochii înguști îi întâlniră pe ai lui și citi în ei: „Dacă nu erai

tu, n-am fi ajuns aici. Ne-am fi descurcat mai bine – la pod, pe colină, la autobuz. Da, chiar și cu autobuzul. Dacă n-ai fi fost tu am fi primit întăriri, am fi fost cruțați de toate astea."

Gilling se șterse la gură cu dosul palmei și se întoarse cu spatele.

– Vezi creasta de-acolo?

Era cam la doi kilometri înspre Gyobin. Drumul șerpuia pe coama ei ca o panglică încurcată. Undeva dincolo de ea, șoseaua cotea spre vest și cobora în oraș și, mai departe, în câmpie.

Subedarul făcu semn că da.

– Cu puțin noroc, mai poți să-i ții pe loc un timp.

– Nu prea mult.

– Poate suficient de mult. Aici n-o să rezistăm nici măcar o jumătate de oră.

Țipătul ascuțit al unui cocoș de pădure străpunse brusc tăcerea. Gilling se răsuci speriat, dar nu văzu altceva decât țesătura deasă a junglei și razele aurii de lumină, acolo unde se răreau copacii. Avea gura uscată ca un cuptor încins și totuși pe obraji i se scurgeau pârâiașe de sudoare.

– Mesajul *trebuie* să ajungă la Gyobin. Dacă nu...

Se clătină pe picioare, ametit. Prin vălul verde care i se așternuse peste ochi văzu cum se întind spre el brațele tatuate ale lui Nay Dun. Timp de o clipă i se păru că visează, însă greața îl făcu să se trezească. Apoi, când vederea i se limpezi, simți și mâna care-l susținea. Se scutură violent, eliberându-se.

– N-am nimic, mormăi.

„Să te ia naiba! Să te ia naiba!" strigă în gând.

Își trecu limba peste buzele uscate. Slăbiciunea îi trecuse. Și toată ura acumulată împotriva acestui om răbufni la suprafață și îl împinse să braveze pentru ultima dată:

– Ascultă-mă, subedar. Vor fi obligați să te scoată din poziția asta înainte să atace satul. Ține-i aici cât de mult poți și apoi retrage-te pe creasta pe care ți-am arătat-o. Te acopăr eu. Ai înțeles?

Nay Dun îl privi concentrat, dar nu răspunse.

– Încearcă să-i oprești din nou pe creastă. Fiecare minut contează. Trebuie să-i avertizăm pe cei din Gyobin.

Aparent impasibil, subedarul îl pironea cu aceeași privire intensă. Ura lui Gilling slăbi puțin. Rostise cuvintele și acum simți împunsătura fricii. Se așteptase ca Nay Dun să protesteze sau să întrebe: „Vii cu noi pe creastă, thakin?", însă n-o făcuse. Ochii lui îl sfredeleau în tăcere.

Se simțea îngrozitor de trist. Abia stăpânindu-și emoția, continuă:

– Răspunzi pentru ceea ce se întâmplă de-aici încolo. Iei comanda. Făcu o pauză. *Ai înțeles?*

– Am înțeles, thakin.

Un semn din cap, un răspuns formal – asta a fost tot. La limita nervilor, îl întrebă în gând: „Nu vezi ce fac? N-ai cum să mă duci de data asta! Nu vezi?" Apoi înțelese, îngrozit, că se angajase să facă exact ceea ce credea că așteaptă subedarul de la el.

Se întoarse în sat și parcurse ultimii metri târâș, până ajunse la Saw Tun Shwe. Deci totul se va petrece aici. Aici... Acum era închis, la fel de sigur ca și cum s-ar fi aflat în spatele unor gratii de oțel.

Ordonanța îi întinse un vas din bambus găsit într-una dintre colibe și Gilling bău absent, fără să simtă gustul apei călduțe. Creierul încetase să-i mai funcționeze. Căzuse într-o stare de apatie totală. Se condamnase el însuși, dar încă nu devenise conștient de iminența propriei lui morți.

Nu se vedea nici o mișcare printre copaci, nu se auzea nimic altceva decât murmurul monoton al dimineții.

Vulturii erau nerăbdători și zburau tot mai jos pe măsură ce arșița creștea. O pasăre cânta intermitent, într-un ritm care aproape îl hipnotiză. Trecură câteva minute. Încetul cu încetul își pierdu detașarea și se simți din nou înspăimântat. De fapt, nu îi era teamă de moartea propriu-zisă, ci de felul în care avea să moară, și încercă să alunge din minte imaginile oribile care urcaseră la suprafață.

Își scoase revolverul din toc, îl deschise și verifică dacă era complet încărcat. Un uriaș fluture portocaliu fâlfâi greoi din aripi pe deasupra luminișului, lăsându-se purtat către creastă de adierea caldă. Ura îl asaltă iarăși. Nu avea alt antidot la îndemână, așa că o lăsă să se reverse și își ridică privirea spre tulpinile de bambus înșirate pe creasta unde era ascuns subedarul.

Apoi gura i se deschise de uimire, căci auzise un foc de armă undeva între copacii care mărgineau poteca.

Capitolul al șaselea

– Căpitane Gilling!

Își ținu răsuflarea și se lipi mai tare de pământ, cu capul întors într-o parte și ochii larg deschiși.

– Predă-te, căpitane Gilling! N-are nici un rost să reziști.

Glasul era efeminat și vorbea într-o engleză stricată, cu accent străin. Nu era un karen, nu era un apel făcut sub constrângere. Tonul înalt ascundea o amenințare rece. Folosirea propriei lui limbi îl izbise mai mult decât pronunțarea numelui său.

– Renunță, predă-te! Salvează-te împreună cu soldații tăi!

Vocea își continua incantația sâsâită și înspăimântătoare. Gilling și ordonanța se priviră fix peste firele de iarbă, ca doi oameni angajați într-o înfruntare mută.

– Predă-te!... Mai așteptăm câteva minute. Doar câteva minute. Predă-te, căpitane Gilling!

Urmă tăcerea, dar o vreme Gilling rămase complet nemișcat. Continua să se uite în ochii lui Saw Tun Shwe,

de parcă ar fi vrut să memoreze fiecare detaliu al feței maronii ciupite de vărsat.

– Thakin? Ordonanța nu pricepuse. Ce vor?

Enervat, Gilling își înălță capul și aruncă o privire printre copaci. „Pe mine mă vor", se gândi și se înfioră brusc. *Pe mine...*

Nu s-au grăbit. Dar au atacat rapid, fără nici un avertisment, cu excepția zgomotului mortierelor care au intrat în acțiune nu departe în spatele lor.

Unul dintre vulturi plana la mică înălțime, iar prima explozie din luminiș l-a ridicat și l-a proiectat într-o parte, ca pe un zmeu de hârtie lovit de o rafală de vânt. În aceeași clipă, umbrele pădurii au căpătat viață. Un val de siluete îmbrăcate în uniforme verzui a apărut de-o parte și de alta a potecii și Gilling a avut aceeași senzație de repulsie când le-a văzut și le-a auzit strigătele. S-a auzit o împușcătură de pe creastă, apoi încă una și încă una. Bren-ul a început să răpăie și să taie primele goluri în linia de atac. Terenul era parțial acoperit, iar acolo unde vegetația lipsea, japonezii înaintau mai repede. Curând linia se fragmentă în patru sau cinci grupuri distincte de câte șase sau șapte oameni fiecare și, pe măsură ce se apropiară, fiecare siluetă își dezvălui tot mai limpede propria ei identitate, hotărârea de a merge până la capăt. Cei mai avansați străbătuseră deja jumătate din distanța care-i despărțea de sat, când karenii care-l apărau au deschis focul. Rezultatul a fost imediat și uimitor. În câteva secunde atacul se dezintegră sub focul încrucișat și Gilling înțelese într-o străfulgerare că inamicul nu se așteptase ca ei să ocupe și creasta.

O altă salvă de mortier căzu lângă și printre colibe. Fântânile de pământ secară imediat, dar nori de praf roșiatic începură să plutească peste sat. Încă se mai vedea mișcare printre copaci: câțiva supraviețuitori încercau să fugă la adăpost și karenii îi vânau, doborându-i pe rând.

– Opriți focul! strigă Gilling. Păstrați-vă muniția!

O tăcere ireală coborî peste sat, atât de intensă, încât auzi un geamăt ușor și pârâitul slab al ierbii cuprinse de flăcări. Praful se așternu la loc și mușchii acoperiră din nou trupurile morților de lângă altarele de bambus. Răgazul părea etern, însă Gilling știa foarte bine ce semnificație avea și mai ales care avea să fie deznodământul. Din grabă sau dintr-o prea mare încredere în forțele lor, japonezii făcuseră o greșeală elementară, pe care n-aveau s-o mai repete. Cu toată superioritatea lor numerică zdrobitoare, nu vor mai ataca satul înainte să ocupe creasta. Apoi totul va fi ușor pentru ei, o chestiune de minute...

Își ridică iar ochii spre poziția subedarului. „Vine rândul tău", își spuse, și o undă de admirație se amestecă cu dușmănia, slăbind-o. „Ține-i pe loc", se rugă, „nu te retrage." „Pentru numele lui Dumnezeu, nu da înapoi, nu..."

O nouă salvă de mortier porni, cu un zgomot asemănător cu acela al desfundării unor sticle cu vin, și Gilling încremeni. Nu-și luă privirea de la creastă, anticipând loviturile. Căzură acolo unde se așteptase, cu o precizie înspăimântătoare. Una, două, trei... Abia se așternuse praful și coama colinei se cutremură din nou sub impactul proiectilelor. Chiar la distanța la care se afla, Gilling simți suflul exploziilor. Un nor de culoare pământie se târa în jos pe versant, ca o avalanșă, iar când explodă a treia salvă, fu străpuns de flăcări înalte, de un portocaliu strălucitor.

Nimeni nu putea rezista acolo prea multă vreme. Incapabil să mai raționeze, urmări desfășurarea fulgerătoare a evenimentelor. Apelul lui mut era absurd, și totuși continuă să-l repete. Parcă-și ieșise din minți, și se apropiase periculos de mult de granița panicii irevocabile. Scenariul pe care-l imaginase se desfășura acum în fața

ochilor lui, cadru cu cadru, iar bravura care-l făcuse să-i promită lui Nay Dun acoperire dispăruse de mult.

„Stai acolo", se ruga el. „Uită de cealaltă creastă."

Dar o altă salvă precisă străpunse pâcla care învăluia coama. Se ridică puțin ca să vadă mai bine și auzi șuieratul gloanțelor care trecură chiar pe deasupra capului său. O fracțiune de secundă mai târziu, una dintre colibe dispăru într-o uriașă minge de foc și bubuitura îl asurzi. Satul fusese ținut sub un foc intens o dată cu poziția de pe creastă, dar Gilling nici măcar nu remarcase acest lucru. Acum însă, când în jurul său începură să cadă bucăți de rafie și bambus în flăcări, avu brusc conștiința pericolului în care se afla. Urechile îi țiuiau puternic. Ici și colo, la limita pădurii, putea vedea câte un karen. Unul sau doi dintre ei trăgeau în direcția copacilor și risipa de muniție îi provocă o reacție involuntară.

– Încetați focul! țipă el.

Nu-l băgară în seamă și continuară să tragă. Poate că nu-l auziseră, sau poate că le era imposibil să privească inactivi cum sunt nimiciți camarazii lor de pe creastă. Lui Gilling i se păru însă că acesta era un început de revoltă împotriva lui și un brusc acces de furie îl făcu să sară în picioare.

– Nu mai trageți! Nu mai trageți!

Alergă ca un nebun spre ei și, când îi auziră vocea, cei doi soldați întoarseră spre el priviri lipsite de expresie. Nu reuși să-și dea seama dacă avea dreptate sau nu. Se simțea sfidat și se răsti la ei mai mult din cauza suferinței și amărăciunii.

Creasta încă mai era ținută sub foc de mortiere. Privi lung la ea înainte să se întoarcă la Saw Tun Shwe. Se auzi șuieratul unor schije și se aruncă la pământ, tușind din cauza fumului de la coliba care ardea lângă el. Aerul se comprimă sub presiunea altui proiectil. Izbucni un fulger,

apoi auzi tunetul și pământul se înălță cu el cu tot. Așteptă câteva clipe nemișcat, apoi se ridică și alergă cât de repede îi permitea piciorul rănit. Ordonanța era în genunchi, ca și cum ar fi vrut să-l ajute să ajungă mai repede la adăpost. Gilling se trânti alături de karen și strigă:

– Jos!

– Thakin, se auzi.

Își ascunse capul în îndoitura brațului și trase în piept aerul acru, plin de fum înecăcios.

– Thakin...

Vocea ajunse până la el prin ecoul asurzitor al exploziei. Se ridică puțin și, uimit, văzu că Saw Tun Shwe era tot în genunchi, cu mâinile încleștate pe abdomen. Cu o mișcare iute, Gilling îl trase la pământ și se rostogoli lângă el. Printre degetele încleștate ale ordonanței se scurgea un șuvoi de sânge. Văzu imediat că băiatul nu mai avea nici o șansă. Fusese lovit în alte două locuri, la șold și la umăr.

– Ușurel, spuse Gilling, ușurel.

Fața tuciurie a karenului căpătase deja o culoare verzuie. Picioarele lui băteau frenetic pământul, ca și cum încerca să fugă de durere. Mai avea de trăit doar câteva secunde, dar acestea păreau nesfârșite. Apoi deschise pe neașteptate ochii, ca o păpușă mecanică, și privirea lui se fixă asupra ofițerului.

– Stai liniștit, zise Gilling.

Repetă cuvintele de câteva ori, blând și răgușit, fără să-și dea seama că vorbea deja cu un mort. Întinse mâna instinctiv spre plăcuța de identitate de sub cămașa pătată de sânge și se surprinse gândindu-se trist: „Ai fost cel mai apropiat de mine dintre ei toți..."

Îl cuprinse o singurătate totală. Își retrase mâna, lăsând plăcuța la locul ei. În ultimele câteva minute nu

mai auzise nimic, însă acum, ca și cum și-ar fi scos niște dopuri de ceară din urechi, zgomotul îl asaltă din nou. Punctul de greutate al bombardamentului se mutase de pe creastă în sat. Altă colibă luase foc și celelalte aproape se pierduseră sub valurile de praf și de fum. Zări cu dificultate creasta, dar coama ei era aproape invizibilă. Între bubuiturile exploziilor de mortier se auzea răpăitul slab al armelor automate. Alarmat, se uită de-a lungul potecii, către copaci, crezând că asaltul final începuse. Nu văzu nimic și instinctul de conservare începu să strige la el: „Mișcă-te! Pleacă de-aici! Nu mai e nimic de făcut. Fugi! Du-te pe creastă!"

Alte împușcături, de data aceasta carabine. Încremenit de uimire, realiză că se auzeau dinspre creastă. Părea imposibil ca cei câțiva oameni ai lui Nay Dun să fi supraviețuit, și totuși reușiseră. Sau măcar unii dintre ei. Se retrăgeau de-a lungul crestei, iar faptul că mai erau în viață îl deposedase și de ultimele sale speranțe egoiste și absurde. „Dumnezeule, Dumnezeule mare!", strigă în gând.

În clipa următoare, trupul îi deveni greu ca de plumb. Strigă la karenii din jurul lui să se retragă spre creastă, dar cuvintele îi fură acoperite de bubuiturile succesive ale exploziilor dintre colibe. Prin vârtejurile de pământ văzu câțiva oameni ridicându-se și prăbușindu-se imediat la loc.

– Stați aici!

Își agită frenetic brațele, însă nu-l luară în seamă. Trei sau patru trecură pe lângă el, clătinându-se.

„Nu mă părăsiți", striga în gând, „nu mă lăsați aici!"

– Stați! Stați pe...

Nu reuși să termine comanda. Acoperișul colibei de lângă el se prăbuși dintr-o dată. Se rostogoli în mod reflex într-o parte, așteptând explozia, însă din cine știe ce motiv nu se întâmplă nimic. Văzu cu coada ochiului o

formă care lovi podeaua de bambus, apoi ricoșă greoi în direcția lui. Părea că zboară prin aer cu iuțeala unui melc, rotindu-se în jurul axei, însă abia după ce căzu pe pământ observă că era un proiectil de mortier. Stătea nemișcat în iarba strivită, cu vârful îndreptat spre el, la nici doi metri distanță.

Putea să se întindă și să-l atingă. Într-o fracțiune de secundă înregistră toate detaliile: aripioarele fine și verzi, hieroglifele stranii gravate pe corpul de metal, căldura pe care o degaja... Apoi intră într-o dimensiune absolut nouă a terorii, asupra căreia nu mai avea nici un control. Cu o clipă mai înainte fusese țintuit pe loc. Acum alerga prin fumul gros, fugea așa cum fuge cineva posedat de demoni.

Capitolul al șaptelea

Mintea și trupul i se disociaseră temporar – prima încremenise, cel de-al doilea ajunsese la un paroxism al mișcării. Se năpustise, cu capul lăsat în piept, prin satul cuprins de flăcări. Nu știa unde vroia să ajungă. Era vag conștient de arșița incendiului, de siluetele care alergau în fața și în spatele lui. Toate zgomotele din lume se înghesuiau în urechile lui, izolându-l de restul universului. Străpunse vălurile groase de fum și ajunse la capătul de nord al luminișului, scăldat într-o lumină orbitoare. Cinci sau șase kareni se îndreptau spre cărarea care ducea în pădure și alergă și el într-acolo. Dezordinea era contagioasă, o extensie a propriei sale panici, pe care o întărea și o justifica în același timp.

Alte proiectile căzură în sat și exploziile violente îl eliberară într-o oarecare măsură din încleștarea spaimei. Timp de o fracțiune de secundă înțelese ce era pe cale să facă. „Nu!", strigă în minte. „Nu!..." Dar nu se putea opri. Obuzul neexplodat declanșase o reacție în lanț care-i paralizase voința. Alergă mai departe, fără să simtă durerea

din piciorul rănit, alergă șchiopătând, fără nici o țintă, doar ca să scape de acolo. Cărarea se deschidea prin iarba înaltă până la genunchi, cam la cincizeci de metri în spatele ultimei colibe. Fugi de-a lungul ei, tropăind greoi în urma karenilor. După alți treizeci de metri ajunse la marginea pădurii. Frunzele zburau în toate părțile, sfârtecate de gloanțe. Nicăieri nu era în siguranță. Imaginea proiectilului neexplodat persista înaintea ochilor săi îl îndemna să se piardă în umbra copacilor.

Nu trecuseră mai mult de douăzeci de secunde de când începuse să alerge, însă timpul nu mai avea nici o semnificație. Sub copaci era întuneric și se împiedică, apoi căzu cu brațele întinse în lături. Șocul loviturii îl făcu să-și revină cât de cât. Îl copleșiră rușinea și vina. Dar ele dispărură repede. Sări iar în picioare și se afundă mai mult în adăpostul oferit de copaci și de vegetația tot mai deasă.

Nu observă că poteca pe care mersese se întâlnea cu alta, care cobora de pe creastă. Nici nu-i văzu – până în ultima clipă – pe Nay Dun și pe cei trei kareni care-l însoțeau. Se ciocniră unii de alții și subedarul îl cuprinse cu brațele pe Gilling, ca și cum ar fi încercat să-și păstreze echilibrul.

– Thakin!

Nay Dun se dădu înapoi o dată cu Gilling. Nu mai avea pălărie și un firișor de sânge se scurgea pe tâmpla lui dreaptă.

Vocea lui, ochii, prezența lui, avură asupra lui Gilling efectul unui duș rece. Gâfâind, se uită în ochii subedarului, îndură acuzația lor mută. Rușinea și vinovăția îl copleșiră încă o dată, de data aceasta înecându-i teama. Își feri privirea, ca cineva prins asupra faptului, apoi și-o întoarse spre fața lui Nay Dun, fascinat de ceea ce vedea acolo. „Trebuia să mă acoperi", citea pe ea. „Ești un laș." *Un laș...*

Se înfioră. Îi era greață. Rațiunea începu să se trezească, să protesteze, dar se auzi spunând:

– Grăbiți-vă, nu vă opriți!

Ordinul răsună în mintea lui de parcă altcineva l-ar fi dat. Toți porniră, în afară de Nay Dun.

– Și tu, subedar, gesticulă Gilling cu revolverul în mână.

Focul aproape încetase. Nu se mai auzea decât trosnetul puternic al flăcărilor.

– Mergem împreună, thakin, zise Nay Dun pe un ton hotărât.

– Nu!

– Împreună. Repede!

– Nu!

În sufletul lui se luptau dorința de a trăi și rămășițele mândriei personale. Și mândria câștigă, aplecând balanța spre nebunie. „Îți arăt eu ție!", striga ea. Clătinându-se în fața subedarului, țipă în engleză:

– Creasta, omule, creasta!

Nay Dun se uită iute spre potecă.

– Thakin... începu el, însă Gilling văzu în asta o capcană, o încercare de a-i prelungi dizgrația.

– Ți-am dat un ordin, subedar.

Ridică revolverul, ca și cum întregul război s-ar fi redus la acest simplu gest. Degetul i se încordă pe trăgaci.

– Număr până la trei. Dacă mai ești aici când am terminat, te împușc. Făcu o pauză de o secundă. Unu...

Privirea lui Nay Dun coborî o clipă asupra armei. Karenul ezită mult timp. Apoi, brusc, capitulă. Bătu din călcâie, făcu stânga-mprejur și strigă la soldații care-l așteptau:

– După mine!

Câteva secunde mai târziu se pierdură printre copaci și Gilling rămase singur în triumful său de coșmar.

*

Se întoarse către sat, complet indiferent, așteptându-se vag să întâlnească japonezi, dorindu-și să moară. Toate colibele ardeau acum. Fumul și flăcările îl împiedicau să vadă celălalt capăt al luminișului. Când ajunse lângă prima căsuță, își ridică brațul în dreptul feței pentru a se apăra de căldură. Fumul era mai gros aici și ochii îi lăcrimau. Dar nu văzu nici un japonez. Se uită zadarnic în jurul lui, îi căută disperat, căci avea nevoie să-i găsească înainte ca extazul fanatic care-l cuprinsese să se stingă.

Trecu prin centrul infernului căutând mereu inamicul, oferindu-se morții. Însă nu văzu pe nimeni. Alergă dincolo de norii de fum, cu speranța că-i va zări venind pe potecă. Totul era pustiu. Le strigă să se arate, iar vocea îi era atât de ciudată, încât aproape că n-o recunoscu. Vuietul flăcărilor îi înghiți cuvintele și vălul nebuniei se destrămă puțin când văzu că era înconjurat numai de morți.

Acoperișul unei colibe se prăbuși. O limbă de foc se înălță în aer, o dată cu o spirală de fum. Se feri de aerul fierbinte, ca și cum cineva l-ar fi împins brusc înapoi. Impulsul nebunesc care-l adusese până aici începu să dispară. Cu fiecare secundă care trecea, se simțea tot mai vulnerabil. Deja nu mai era în stare să se îndrepte spre copaci. Nu trebuia să facă altceva decât să meargă acolo și să înceapă să tragă cu revolverul. Dar nu putea. *Nu putea.*

Lacrimile izvorau din ochii lui inflamați. Nebunia se retrăgea tot mai mult. Alergă în locul unde zăcea trupul ordonanței și se aruncă la pământ, alături de el. Proiectilul de mortier era tot acolo, dar acum nu-l mai înspăimânta. Existau și lucruri mai rele. Își aduse aminte de Rance și de barbaria de la pod. O umbră alunecă pe pământ și un vultur bătu din aripi ca să aterizeze pe una dintre mesele de bambus. Deasupra se roteau alții, siluete mici, dar la fel de amenințătoare. Se însănătoșise. Era din nou capabil să gândească, să raționeze, să viseze. Redevenise el însuși.

Fulgi de cenușă zburau purtați de vânt. Luminișul încins tremura în fața ochilor lui înlăcrimați. Ridică pușca lui Saw Tun Shwe. Deși mort, karenul părea că nu vrea să o lase din mâini. Gilling luă și o grenadă prinsă la centura ordonanței. După ce slăbi cuiul de siguranță, așeză grenada lângă obuzul de mortier, lipită de el, și o fixă cu un pumn de pământ. Făcu toate acestea cu o precizie care era efectul rămășițelor exaltării de mai devreme, pentru a se asigura că nu va cădea viu în mâinile japonezilor.

Când termină pregătirile era stors de putere. Vulturul coborî greoi de pe masă. Își roti de jur-împrejur capul roz și golaș, ca pentru a alege mai bine. Mirosul greu al cadavrelor plutea deasupra luminișului. Flăcările pârâiau și fumul se încolăcise în jurul meselor de ofrandă.

Se mai scurseră câteva secunde, dar nu se întâmplă nimic. Gilling stătea culcat între proiectil și trupul ordonanței, cu capul proptit în coate. Era amețit și îngrețoșat, așa cum sunt condamnații chiar înaintea execuției. Simțea că alunecă afară din el însuși, că se apropie de pragul leșinului, însă spaima de a fi făcut prizonier îl ajută să-și păstreze luciditatea. Își întoarse privirea de la copaci la grenada lipită de proiectil, ultima lui salvare, apoi din nou la copaci. Teama câștiga teren cu fiecare clipă care trecea, redeșteptându-i dorința de a trăi. Înecat de o disperare sălbatică, se lăsă în voia dușmăniei pentru omul care de la bun început îi ceruse mai mult decât putea vreodată să dea, fără pic de milă și mereu disprețuitor.

După încetarea bombardamentului, japonezii au mai așteptat două minute înainte să atace satul. Au ieșit din pădure cu grijă, dar încrezători în forțele lor, desfășurați în linie de trăgători. Gilling a așteptat până când s-au apropiat la cincizeci de metri, apoi a tras. Detunătura puștii i-a luat prin surprindere și a mai apucat să apese de două ori

pe trăgaci până când s-au adăpostit cu toții. Apoi câțiva l-au văzut și au pornit în fugă spre el, cu baionetele sclipind la țevile armelor.

S-a târât mai aproape de proiectil și a tras cuiul de siguranță al grenadei. În secundele efemere care i-au mai rămas, a încercat să se convingă pe sine însuși că și aceasta era un fel de victorie.

Capitolul al optulea

Nay Dun se afla la patru sute de metri distanță când el și oamenii lui auziră explozia. Ezită o clipă și întoarse capul pe jumătate. Ecoul urui pe deasupra pădurii, apoi se instală o tăcere deplină. Putea doar să ghicească ce se întâmplase, însă știa sigur că nu le rămăsese mult timp.

– Pas alergător! Vocea lui era ca un bici. Mișcați-vă mai repede! Țineți aproape!

Oamenii îl ascultară și începură să alerge greoi în aerul încins al dimineții. Erau doisprezece cu totul și reușise să-i facă să meargă înainte, amenințându-i, rugându-i, fără să se cruțe nici o clipă pe el însuși. După zece minute urcau ultima lungime de drum care îi mai despărțea de creastă. Mai întâi alese o poziție pentru pușca-mitralieră, apoi stabili locurile pușcașilor. Făcu toate acestea fără să se grăbească, fără să ezite, descoperind imediat particularitățile terenului și cele mai bune culoare de foc.

Când consideră că terminase pregătirile și că nu putea face mai mult, își îndreptă binoclul către sat. Văzu o coloană de fum aproape solid ridicându-se vertical spre

cerul palid. Studie locul timp de un minut, împreună cu cele câteva porțiuni ale drumului vizibile din punctul în care se afla. În cele din urmă găsi ceea ce căutase: începutul unei lungi coloane duble de soldați japonezi.

Se întoarse și se urcă pe o movilă de pământ unde îl puteau vedea toți karenii. Părul îi era năclăit de sânge și respira întretăiat. Ochii îi ardeau.

– Fraților, zise cu voce răsunătoare, căpitanul thakin a murit. Acum eu comand.

Făcu o pauză, îndreptându-și spatele. Pe obraz i se zbătea un mușchi, dar vocea îi era la fel de sigură și de lipsită de emoție ca întotdeauna.

– Am omorât japonezi și mai înainte, iar curând o să omorâm alții. Dar să țineți minte: dușmanul nostru este timpul. Timpul. Oricât de puțin am câștiga, tot va fi un ajutor pentru camarazii noștri din câmpie. Iată de ce suntem aici și de ce trebuie să încercăm din nou.

Se opri iarăși, apoi continuă cu un glas mai puternic:

– Am fost soldat cu mult timp înainte ca unii dintre voi să se fi născut și am servit sub comanda multor ofițeri. Și ei au fost soldați toată viața, ca voi și ca mine, sau colonelul Church, sau căpitanul Abbott. Dar căpitanul Gilling n-a fost. Totul era ciudat pentru el – uniforma, jungla și noi toți. Când a venit aici, la început am crezut că nu va învăța niciodată să ne conducă. Dar a reușit, puțin câte puțin în fiecare zi. Știți că nu mint. Ați văzut și voi.

Nay Dun aruncă o privire iute peste umăr. Avangarda coloanei japoneze se afla la mai puțin de un kilometru.

– Am stat un an alături de el, l-am privit, l-am văzut devenind ceea ce a devenit. Nu mă întrebați cum a reușit. Nu e ușor să afli. Dar dacă el, care n-a fost soldat, a făcut ceea ce a făcut, atunci și noi putem s-o facem...

Satul ardea în depărtare și coloana se apropiase.

Editor: VALENTIN NICOLAU
Lector: EMIL BĂRBULESCU
Tehnoredactor: DAN RĂDULESCU
Apărut 1996, București
Coli tipar: 12. Format: 16/54 x 84
Timbrul literar se varsă în contul ASPRO
nr. 45.10.80.12.108, BCR - sector 1, București

Pregătirea formei și imprimarea la
R.A.I. Coresi

Tiparul executat sub comanda nr. 60 142

Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria „CORESI" București
ROMÂNIA

colecția comando

37

FRANCIS CLIFFORD

DEVORAT DE COMPLEXE ȘI OBSEDAT DE EȘECURI PERSONALE, TONY GILLING SE ÎNROLEAZĂ ÎN TRUPELE COLONIALE BRITANICE DIN BIRMANIA, ÎN 1940. CURÂND, COMPANIA LUI PRIMEȘTE MISIUNEA SĂ ȚINĂ ÎN LOC FORȚELE JAPONEZE MULT MAI PUTERNICE, OFERIND ASTFEL DIVIZIEI ÎN RETRAGERE CÂTEVA ORE DE RĂGAZ PREȚIOASE. JOCUL SE DERULEAZĂ MEREU DUPĂ ACEEAȘI SCHEMĂ: ARUNCAREA ÎN AER A UNUI POD, DESFĂȘURAREA PLUTOANELOR ȘI RESPINGEREA ATACULUI; REPLIEREA PE CÂȚIVA KILOMETRI, MINAREA DRUMULUI ȘI AȘTEPTAREA UNUI NOU ATAC... ÎN FRUNTEA COMPANIEI DECIMATE, DEȘI ROS DE ÎNDOIELI, RĂNIT ȘI EPUIZAT, GILLING DESCOPERĂ CĂ TOTUȘI POATE FI SOLDAT...

ISBN 973-9177-51-9

NEMIRA

PREȚ 4902 +
98 T.L. = 5000 LEI